

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Liber Septimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Incipit prologus in librum septimum polieratici.

Gressus aulā curialiū declinassē consortia nū-
gatorū/nisi me in ipō limine abeuntē tue p̄-
ceptionis detinuisset auctoritas. Cū enī tibi
cordis mei angustias denudarem:& de tēpo-
ris & vite iactura cōqrerer: oīa me quoad de-
aliud reuelaret/statūq; reformaret in meli-
forti aīo pferre precepisti: suadens vt more la-
borantium / qui cantilenis & vocū dulcedine laboris tedia ppul-
sant: aut minuūt / rerum tempisq; dispendia compensarē. Nam
& itinerantibus via facilior videtur & breuior / si iocunde narra-
tionis sensibus aut vocis dulcissime modulis recreet. Sic & me
lectionis aut alterius officii studio iubes insistere / & si aliud nō
cōceditur de me ipō & variis fortune formis / cōqueri saltē mihi
& musis. Grandis enim pfectus est ad philosophiā aspirantivir-
tutis in se deplorare defectum. Ad hec quid tibi respōdeam co-
micus suggerit / qa oēs cū valem? recta p̄silia egrotis dam? Tu
autē si hic sis aliter sentias. Sic sic a captiuatis quorū organa in
salicibus suspensa sunt: querūtur v̄ba cantionū / que cantari om-
nino nequeat aut nō solent in terra aliena. Licet enī v̄tus iniu-
rias captiuitatis ignoret: aut suo p̄uari nō possit officio / rar? est
admodum / qui philosophicis & curialib? officiis sufficiat morē
gerere / cū hec sibi plerūq; constat aduersari. Vñ rem fere impos-
sibilem videris impare / p̄sertim cū ego sim homo sub potestate
cōstitutus: vel inuitus faciā plurima necessitate obsequēdi & in
his que p̄pe voluntatis & sapientie instinctu gerēda sunt: mihi
vix tēpus indulgeatur ad pauca Dies & nox necessariis & alie-
nis occupationib? transigunt. vt nec rei familiari curā ip̄edere
liceat / & tu hortaris vt scribā. homo quidē imperit? sine sciētia
& sermone. Et vñ qd nō accepi aliis erogabo? Nauē si poscat si-
biperonatus arator. Luciferi rudis exclamat melicerta perisse
Frontē de reb?. Si itaq; vis vt scribā / da / vel poti? ab eo q sciētia
rū dñs est / scientiā impetra vñ scribam. da tēpus expeditū: & ne-
cessitatū domesticarū exclude molestias. Nam si virgilio pium
& tolerabile defit hospitium / caderēt oēs a crinib? ydri. Preterea
vereor ne dum ad obsequium deuotus accingor / dispendiū pu-
doris faciens emulorū prouocem linguas / qui mala aliena facil-
lime carpunt: & bona difficillime imitantur. Qz autem si aliud
nō licet / vis vt de fortune calarulo mihi & musis q̄rar: suadēte q-
dem mentis angustia facilimū est cū teste gregorio nazanzeno

Terentius.

nihil suavius videatur hominibus q̄ aliena loqui: vel aliena curare: sed a composita mentis arbitrio videtur alienū. Decet enim sapientem mentē componere/ vt ad omnē fortune impetū querelis exclusis scutum rationis quasi volubile pretorium philosophantis opponat. Qui enim cum status sui qualitate rixatur: nisi forte de peccati corruptiōe lāgūidus ingemiscat/ nondū philosophantis ingressus est viam. De me quidem merito queri possū: qui exigētibus culpis meis in id miserie proiectus sum: vt in flagella parat⁹ videar/ & os meū nocte dolorib⁹ p̄foref: & qui me comedūt non quiescant. Cū ergo dolor meus in conspectu meo sit semper: putas ne calami possit vel stridentis fistule firmitate mulceri? Faciā tñ vtrūq; auctore dño quod hortaris/ & inter varias opes & delicias nationū quib⁹ affluis ieiuni pectoris & aride lingue quali acūq; minuscula tuo nomini cōsecrabo. Nō enim de subtilitate sentētiarū aut verborū venustate presumo: sed de sinceritate deuotiōis in te cū quouis oratore contendam. Cert⁹ q̄ eam pre auro sapientum & eloquentium argēto acceptabis/ discipulus illius qui duo minuta vidue pōposis oblationibus diuitum p̄tulit. Erit etiā fauore digna simplicitas/ & non quē sensum prima facie verba significēt: sed ex quo sensu vel ad quē sensum fiant/ fidelis lector attendēs. Sic enim nugis seria immiscentur/ & falsa veris. vt ad sūme veritatis cultū oīa ex proposito referantur. Nec moueat te: si qua eorū que hic scribuntur aliter inueniantur alibi/ cum & historie in diuersis gestorum casibus sibi inuicem reperiantur contrarie: sed ad vnum vtilitatis & honestatis p̄ficiunt fructū. Nā periculū veri statuendi mihi nō facio: sed que apud diuersos auctores legi/ ad vtilitatē legentiū si ne inuidia communicare proposui. Nam & apostolus/ nō quēcūq; scripta sunt vera sunt ait. sed quęcūq; scripta sunt ad nostrā doctrinam scripta sunt/ licet vniuersitas eorum de quibus loquitur/ ad illa sola possit aptari que in lege scripta sunt & prophetis de quorum veritate nemo ambigit/ nisi qui fidei catholice non concordat. Quedam vero que in libris auctorū non repperi: ex vsu quotidiano & rerum experiētia/ quasi de quadā morū historia excerpti. Si quæ vero ad grauioris philosophie exercitacionē videntur accedere/ academiconum more inuestigandi animo q̄ pernicatia contendendi si constet esse proposita/ vt in examinatione veri/ suū cuiq; iudiciū liberę referuef: & inutilis scribentiū censeaf auctoritas/ vbi sentētia potior refragaf. Propositū tñ est in his precipue versari/ vnde p̄nicie error nō p̄hit/ & ad illa

ps. xxxvi.

Mar. xij.
Luce. xxi.

Sapientie. vij.
Roman. xv.
ad Corin. i.

lorū diffinitionē p̄sumptione temeraria nō assurgere: in quibus sine piculo nō erratur. Nemo aut̄ in iniuriā suā reputet quippiā dici cū nulla sit derogatio p̄sonarū / sed fugiendorū sola cōcussio vitiorū. In quo quidē me p̄stitū ire obsequiū tā mal̄ q̄ bonis arbitror dū in his approbat̄ qd̄ faciūt / & hi notatis vitiis possint p̄ficere vt p̄bentur. Sed hoc hactenus. Cur autem achademicos pre ceteris placebat imitari: sermo succinctus aperiet.

Cachademici modestiores fuerunt aliis philosophis q̄s te meritas excecauit. vt darent̄ in sensum reprobū. Capm. I

Antiquos quidē philosophos floruisse ingenii & studio profecisse iam nō celebris opinio est: s̄ omnibus in cōe persuasa sentētia. Ad res enī ex natura fere in cōprehēribiles studio & exercitatiōe viā sibi fecit ingenium / & illorū beneficio plurima publicata sunt posteris q̄b̄ gaudemus / & miramur inuentis. Mundū dimensū sunt: celum suis regulis subiecerunt: nature varias scrutati sūt causas: & vni uerlitatis opificem defecatis quodāmodo sunt oculis contēplati. Quasi ergo mole gigantea subuecti: & iam non humanis viribus roborati intumuerūt / induxerūtq; bellū gr̄e dei: de vigore rationis & libero confisi arbitrio / ac si scdm̄ fabulas essēt celo captiuo virtutū q̄bus efferebantur brachia iniecturi. Deiecti sunt itaq; dū alleuarent̄ / & dicentes se esse sapiētes: stulti facti sunt / & obscuratū est insipiens cor eorum / vt qui oīa fere pnouerant pniciōsissime errarēt / in maximis & variis distracti opinionib̄ etiā minima ignorarēt. Si cui nō fabularū instrumēta vilescūt / licet & ab hoste doceri sapiētis anim̄ nō detrectet / cū peculiar̄ popul̄ dei auro / argēto / vestib̄ / & toto ornatu egyptiorū resplēdeat: si gētiliū inquā figmēta vilescūt / sic dū in cāpo sēnaar fūda menta babilonis iacit impietas / dū turris elationis: & cōtradictionis machia / in celū erigē de alto precipitii a deo facta est liguarū diuisio: subtractoq; impiis vbi cōmertio / ex necessitate secuta est secessio populorū. Sic & philosophi dū ingenii sui machinas suo quodam theomachie genere in altū erexerūt: eis n̄e in commutabilis & indeficientis veritatis subtracta est vnitas / & ignorantie nebulis obuoluti: eorum que ab vna & singulari veritate vera sunt: maximam notitiam perdiderūt. vt in reprobū sensum dati esse conuincerentur ab operibus suis / & tanq̄ recedente duce / spiritu scilicet veritatis / dispergerentur in varias sectas erroris & insanias falsas. Et eo quidem inferiores effecti sunt / q̄ in his defectum suum minime cognoscebant. Hinc

Defecare est
rē mixtā a fe-
cib̄ segregare

Romani. i.

Exodi. iij. r. ij.

Genes. x. r. xj.

est q̄ dū p̄noen suā stoicus veneratur: oīa necessitatis lege constringit. Epicurus e contra/ dū rerū tuctur libertatem: dispositio nem euacuat: & oīa casibus fluctuare contendit. E regione cōsistunt: vtriusq̄ cultores/ & de singulis fere reꝝ articulis dimicāt: & quasi palladis sacramento astricti: solas paradoxas loquūtur/ aut kyriadoxas & eas vsq̄: quaq̄: veras esse p̄firmant. Achademici nō vitantes precipitiū falsitatis: in eo quidem modestiores sunt: q̄ defectū suū minime diffitentur: & in rerū ignorātia positi fere de singulis dubitant. Quod quidem longe tutius est q̄ incerta temere diffinire. Achademicorū quoq̄: inuatur opinio: nem q̄ non modo eracides pōticus & cicero noster in summa ingeniosorū virorū laude recepti tandem ad eos trāsierūt: s; & alii plures: quos percurrere longū est. Nōne ergo p̄ferēdi sunt alius: q̄s & asserēdi modestia: & tātorū virorū p̄medat auctoritas

C De errore achademicorum: & quos eorum liceat imitari/ & que sunt dubitabilia sapienti. **Capitulum. II.**

Non tamen omnes qui achademicorū cēsantur nomine hanc dico modestie regulam tenuisse/ cū & p̄fessio scissa sit. & pro parte tam nisi pateat q̄ errori. Quid enim ineptius q̄ fluctuare in singulis: & nullius rei habere certitudinē/ & nomen philosophi profiteri? Nā qui de omnibus dubitant eo q̄ nihil habeant certum: tā a fide q̄ a scientia alieni sunt. Licet enim fides ad sciētie brauiū nō pueniat: dum quasi per speculū vitatem absentiu contuetur: habet tñ certitudinem caligine ambiguitatē exclusa. Porro si de singulis achademicus dubitat: de nullo certus est nisi forte & hoc ipm incertū habeat/ an contrariis existētib⁹ in eodē: circa idē possit & dubius & certus esse. Sed an dubitat: incertū habet dū hoc ipm nescit an nesciat. Cū vero homo in eo ceteris aīalib⁹ prestat q̄ ratione viget & intelligentia: nam in sensib⁹ qui licet aīe sint corporis esse dicuntur/ facile superatur: neq̄: linci valeat equari per spicacia oculorum/ sus auditu preualeat: vultur aut canis odoratu/ gustu symeā: aranea tactu/ cum inquā discernendi & intelligendi viribus homo precedat/ quis prestantiorē bestiis: aut potius quis nō inferiorē & vt ita dicā quis brutiorē nō credat hominem: cui ratio nō discernit: intellectus nō sapit: cum & bruta ad quandā rationis imaginem quodāmodo videantur assurgere? Nam & canis suos discernit affectus/ beneficiorū memor ē/ familiaritatē cū homine ab expientia rerū & vsu cōtrahit & amicitie pre ceteris quasi fidem familiaribus exhibens rationis &

Stoici dicunt oīa de necessitate euenire. Epicuri q̄ oīa a casu & fortuna eueniunt. Pallas est deus belli.

Achademici de omnib⁹ dubitant.

De aīalib⁹ q̄ in corporeis sensibus excedunt hōiem.

Polícraticide Curialiū nugis.

De camelo iu intellectus quodā nobilitatur ingenio. Sed & iuiuriarū memo-
 riarū memore ria camelo tenaciter residet/ & rinoceros qui & vnicornis ē: vir-
 De vnicorni d ginis integritatē sic agnoscit: vt dūtaxat illius fere āplexib⁹ ca-
 xgie delectat piatur. Odorem panthere cetera sequūtur animalia. & q̄ mira-
 Q ad odorem bilius est pisces in gurgitibus ad speciē auri cōueniūt. Vñ & se-
 pāthere cetera uientis luxurie impator nero aureis vt dicitur rhetib⁹ piscabaſt
 pcurrūt a talia
 Virgil. in bu- Quid multa? Torua leena lupū sequitur: lupus ip̄e capellā/ flo-
 co. ij. egloga. rentem cithisum sequitur lasciuia capella: & in hunc modū volu-
 ptate sua trahūtur plurima: qđ vt credo euenire non posset: si de
 affectibus suis vel bruta animalia dubitarent. Qui ergo ad sin-
 gula nescii sint: qua temeritate vel impudētia philosophādi p̄-
 fessionem arripiūt? Nam sicut ab eo qđ notū est notio/ sic & ra-
 tio ab eo quod ratum est: id est certū & firmū grāmatice deno-
 minatur. Et profecto inanis est ratio hominis cui nihil persuas-
 deri potest/ quin semp & in omnibus/ opinionū lubrico vacillet.
 Quid enī ei philosophia cōfert qui semper fluctuat in omnib⁹/
 & cui in ostendenda felicitatis via/ rationis lumen extinguitur
 & quasi oculū eruit: vt cautius & rectius p̄gat viator cui ostēsu-
 ra est viā? Nōne & plurimū obest illi qui excecatur/ quid poti⁹
 sequit̄ q̄ tanta cōtrarietate distrahit̄? Sane ad patriā nemo per-
 uenit: nisi qui vnā seqtur viā: & qui omni v̄bo aurē accōmodat
 nunq̄ quietus erit. Nōne similior est letargico aut insipiēti siue
 infano q̄ philosopho: qui cū sōnii meminerit an dormierit dubi-
 tat: & cū cibo satiatus est an ieiunus sit nescit: & null⁹ eorū que-
 egit vel in pximo sciētia habet. Deinde qua nā via in philoso-
 phie inuestigatione p̄ficiet: cui ratio nihil persuadet quod tene-
 at/ aut sequatur/ sed est ad oīa semp incertus? Talis utiq̄ acha-
 demicus cū nec brutis animalib⁹ valeat adequari: nec dign⁹ est
 hois ne dū philosophi vel honore vel noīe. Et quidem aduersus
 istorū ineptias magnus pater & fidelis doctor ecclesie augusti-
 nus: sed & cicero validis rationibus & sermone elegantissimo
 disputant copiosius. Verūtamen ad illos qui de singulis dubi-
 tant que sapienti faciunt questionē: cicero seipso teste transiit.
 Nec eos noster augustinus persequitur/ cū & ip̄e in opibus suis
 achademico vtaſt tēperamēto frequentius/ & sub ambiguitate
 pponat multa/ que alii cōfidētius ne magis temerarie disputā-
 ti non viderentur habere questionem. Mihi tamen non videſt
 quisq̄ eo loqui securius: qui ita circūspectus est in verbo ne pro-
 labi possit ad falsa. Sunt autem dubitabilia sapienti que nec fi-
 dei nec sensus aut rationis manifeste persuadet auctoritas/ &
 ctoz in genere.

23. d. vñ dicat.

Augustinus.
Cicero.

Augustini cō-
 mēdatio de se-
 curitate loq̄le
 et circūspectio
 ne in verbo. Et
 forte loq̄t au-
 ctor in genere.

que suis in vtrâq; partē nituntur firmamenti talia quidem sūt/
 que queruntur de prouidētia/de substantia/quātitate/viribus/
 efficatia:& origine anime:de fato & facilitate nature: casu & li-
 bero arbitrio:de materia & motu & principiis corporū: de pro-
 gressu multitudinis/& magnitudinis sectiōe: an terminos om-
 nino non habeant an eos dūtaxat alogos tandem inueniāt/ de
 tempore & loco:de numero & oratiōe/ de eodem & diuerso/in
 quo plurima attritio est/de diuiduo & indiuiduo:de substantia
 & forma vocis/de statu vniuersalium:de vsu & fine/ortuq; vir-
 tutum & vitiorum/an omnes virtutes habeat qui vnam habet
 an omnia sint peccata equalia & equaliter puniēda. Itē de cau-
 sis rerum:& adiunctione earū vel repugnantia/de effluctiōe:&
 de fluctiōe oceani/de ortu nili:de humorū in animalib; cor-
 poribus augmento & diminutione ad motū lune: de variis la-
 tētis nature secretis:de officiis & variis figuris causarū que in
 contractibus/aut quasi contractibus maleficiis/aut quasi male-
 ficiis:aut aliis rerū formis varie oriuntur:de natura/ & operib;
 eius:de veritate:& primis rerū initiis/in quibus humanum in-
 genium deficit:an angeli oīno sua nō habeāt aut qualia corpo-
 ra/& que pie de ipso deo querūtur:qui totius nature rationalis
 excedit inuestigationem/& super oīa que mēte possūt ꝑcipi ex-
 altatur. Possent in hūc modū enarrari q̄ plurima q̄ sic dubitatio-
 nē sapiētis admittūt:vt tñ dubitatio ip̄avulgum ꝑtereat. In his
 itaq; facile credideri achademicos tāto modesti⁹ dubitasse:quā-
 to eos temeritatis ꝑcipitiū diligētius precauisse reperio. A deo
 quidem vt cum apud scriptores in locis non passim dubiis vba
 quodammodo ambigua qualia sūt hec:si forte/fortasse/& forsis-
 tan ꝑferuntur:achademico dicantur vsi temperamēto:eo q̄ tē-
 peraciores ceteris fuerint achademici/qui oēm veriti sūt teme-
 rarie diffinitionis subire notam & precipitiū falsitatis.

¶ Vnde dicti sint achademici. & quis timor aut passio men-
 tis fm agelliū & stoicos in sapientem cadat. Cap. III.

Achademici quidē dicti sunt ab achademia. Vñ pla-
 to extitit oriūdu:qui eundē sue natiuitatis locum &
 studendi vsu:& discipulorum frequentia/meritorūq;
 suorum celebritate fecit insignem. Illum vero locum
 ceteris pretulit:eo q̄ ad incutiendum timorem quo vitia reprimē-
 merentur:& agnita conditione sui/modestia fidelius seruare-
 tur maxime visus est ex frequenti terre motu quo sepe colli-
 ditur esse idoneus. Timor enim sicut modestie cognatus est/

Itē bñ de quib;
 bus merito est
 dubitandū.

Que loci alii
 quē faciūt in-
 signem.

Policratici de Curialiū nugis.

Agellij cōmē-
datio.

Hisum hū
Aristippū so-
craticum.

Accidētia mo-
tus tristitie/le-
ritie/et cupidi-
tatum.

ita familiaris est sapiēti. Nō ille tamen qui mentē turbat: & q̄si turbine quodā rationis & intelligētie prestringit oculū: sed q̄ cōponit animū/et quasi humilitatis fomes hoīem reddit ad oīm virtutis officia aptiorē. Vnde in libris noctiū atthicarū scribit Agellius vir elegātis eloquii: & multe sciētie se aliq̄n nauigasse cū quodā philosopho: eoq̄ nobili inter stoicos. Illis autem ex magna parte in sententiā sedit: timori locū nō esse animo sapiētis: cū oīa ex necessitate pueniant: stultūq̄ sit timere qd̄ vitari nō potest: et ecōtra vnicū sit remediū vt vir prudēs fortitudinis vires p̄paret & robore patiētie quasi solidissimo animi inuicti dipeo omīa tela necessitatis excipiat. Cū ergo nauigiū turbato mari/ventorū vehementia celoq̄ minaci periculosissime iactaret philosophus vi timoris expalluit. Deinde cū tēpestate trāfacta securitas p̄buisset colloquēdi vt fit & cōgarriendi locū: sociorū vnus diues luxuriosus asiaticus cepit cōpellare philosophū & illudere ei: eo q̄ cōtra p̄fessionē suā palluerat timore cū ipse qui minime philosophabatur māsisset intrepid⁹ in eo q̄ impēdebat exitio. At ille aristippi socratici respōsus retulit. Qui cū in re simili similiter & a cōsimili argueret: respondit illū pro aīa nequissimi nebulonis merito nō fuisse sollicitū: se autem timuisse debere paīa aristippi. Diuitis ergo questione depulsa: accessit Agellius nō animo exagitādi sed discēdi familiariter querens quenā esset causa timoris sui: cū preceptū sit discipline stoicorū ne mortis timeatur aduētus quā cōstat esse indubium terminū vite. Ille autē cū discendi auditate gnauiter accēsum vidisset hominē librū expitēcti stoici de mantica ptulit: in quo scripta erāt ea que cōgruebāt decretis zenonis & crisippi qui dicuntur fuisse principes stoicorū. Cū ergo librū in manib⁹ agelli⁹ tenuisset: inuenit stoicis placuisse nō esse in potestate hominis vt visa quas fantasias appellāt: in animū veniāt aut recedāt: & cū venerint ex terribilib⁹ rebus aut cōtra necesse esse asserūt: & animū moueri sapiētis vt paulisper metu trepidet: tristitia cōtrahat/dilatec̄ letitia/cupiditatibus moueat: tanq̄ his passionibus preueniētibus rationis & mētis officiū: nec tñ ideo consciētiā mali in mente versari/nec approbari ista: aut eis aliquem indulgeri cōsensum. Hoc enī esse volūt in potestate. Idq̄ interesse cēsant inter animū sapiētis & stulti q̄ stultus cōsensu mētis passionib⁹ cedit: sapiēs autē licet ea necessitate patiatur: retinet tñ de rationabiliter appetēdis vel fugiēdis verā & firmā incōcussa mente sententiā. Hec quidē illi auctore agellio: et pro

parte elegāter & vere. Errant tamē si istarum passionum q̄ ne-
cessarie sunt: repressionē & castigationē citra grām/virib⁹ suis
asscribunt. eo q̄ solius miserentis est dei: nō vtiq̄ currētis homi-
nis aut dolentis. vt he in vsum iustitie conuertantur. Hoc autē
sufficiat demōstrare q̄ timore modestiā dispēsat & philosophā Eccl. i.
di prima sternitur & disponitur via. Siquidem scriptum est: q̄a Prover. xxij.
initium sapientie & finis modestie timor domini.

¶ Vnde dicatur philosophia: & de samio pythagora: & de do-
ctrina ei⁹ q̄ italicis philosophādi auctor extitit. Cap. III.

Psium & philosophie nomen a pythagora italico in-
uentum est / qui tante fuit auctoritatis apud ātīquos
vt preiudiciali opinione sententias omniū superaret
essetq̄ satis ad quālibet sententiam roborandā / si hoc
ipse dixisse doceretur. Ipsa nāq̄ vox pro nominis vsurpatiōe qua-
dam / proprii nominis explebat officiū Fuit autem hic natione
samius negociatoris diuitis filius / cui nomen maratus erat: sed
parēte longe ditior / eo q̄ negociatio patris tanta nequiuit acgre-
re: quanta filius cōtēnere maluit / q̄ habere. Magnis itaq̄ sapiē-
tie format⁹ incrementis / egyptū primo: mox babiloniā ad pdi-
scendos siderū motus / originēq̄ mundi spectandā profectus: sū-
mam sciētiam cōsecutus erat. Inde regressus cretam: & lacedæ-
mona ad cognoscendas minois & ligurgi inclytas ea tēpesta-
te leges contenderat. Quibus omnib⁹ instructis ad crotonionū
vrbem applicuit omnino resolutam & solius v̄tutis opera indi-
gentem. Fortune siquidem indignantes oderant arma que ad-
uersus locrenses infeliciter sūperant: mutassentq̄ vitā luxuria /
nisi eis pythagoras philosophus obstitisset. Ex quo patet quātū
homo prestat homini: cū vni⁹ persone auctoritas / iam lapsum
ad frugem melioris vite reuocauerit populū. Laudabat virtutē
quotidie: & vitia luxurie denudabat: & causas & casum vrbium
perditarum enunciabat. Tantum quoq̄ studii ad frugalitatem
multitudinis prouocabat: vt aliquos ex his luxuriatos esse icre-
dibile videretur. Matronarum vero separatam a viris doctrinā
& puerorū a parētibus frequēter habuit. Docebat nūc has pud-
icitā & obsequia in viros / nūc illos modestiā & litterarū studiū.
Inter hec velut genitricem v̄tutum / frugalitatem omnibus in-
gerebat. Cōsecutusq̄ disputationū assiduitate erat vt matrone
auratas vestes ceteraq̄ dignitatis sue ornamenta quasi luxurie
instrumenta deponerent: eaq̄ omnia delata in iunonis edē / ipi
dee consecrarent / preferēs vera ornāmēta matronarū pudicitia

Maratus pa-
ter pithagore.

Polícratíci de Curialiū nugís.

non vestes esse. In iuuetute quoq; quantū profligatum sit: victi
feminarum contumaces animi manifestant. Sed trecenti ex iu
uenibus cum sodalitiū iuris sacramento separatam a ceteris ci
uibus vitam agerent/quasi cetum clandestine cōiurationis ha
bentes aduersus pithagoram: ciuitatem in se cōuerterūt. Que
eos cum in vnā domū conuenissent: cremare voluit. In quo tur
multu. lx. ferme periere: ceteri in exilium profecti sunt. Ab hoc
itaq; philosophorum genus italicum nomēq; philosophie exor
tum est. Tantus autē extitit in illa parte philosophie que specu
latiua vocatur/vt ei quisq; philosophantiū vix valuerit adequari
Tantus in innocentia/vt ab omniū amantium temperasse cre
datur edulio. Tantus in cultu iustitie vt populos illi⁹ partis ita
lie que antiquitus magna grecia dicta est/etiam post mortē no
minis eius auctoritas rexit. Cum vera antea sapientes dice
rentur qui videbantur aliis prestantiores esse: interrogat⁹ quid
se profiteretur: philosophū se esse respondit. i. studiosum vel sa
pientie amatorem/quoniam sapientem profiteri arrogantissi
mum videbatur. Deniq; cum ad propulsandam labem morum
xx. annos egisset crotone: metapōtum migrauit/ ibiq; decessit.
Cuius tanta ammiratio fuit vt ex domo eius templum facerēt
ipsumq; pro deo colerent/nacti forte occasionem ex verbis eius
dicentis: mentē philosophantis esse sacrariū sapientie & verissi
mum dei templum. Traditur etiaz persuasisse hominibus ani
mas esse immortales:& post dissolutiōem corporis/vite prece
dentis p̄mia recepturas. Impie tamen fabulam mille annorum
primus dicitur induxisse.

¶ De ionico gñe philosophorū & auctoritate socratē & dogma
te platonis & opinione eius post mortem. Cap. V.

Alterum vero philosophorum genus est: quod ionis
cum dicitur/& a grecis vltiorib⁹ traxit originem.
Horum princeps fuit tale similesius: vnus illorū se
ptem qui dicti sunt sapientes. Iste cum rerum natu
ram scrutatus inter ceteros emicasset maxime admirabilis ex
stitit q̄ astrologie numeris comprehensis: solis & lune defectus
predicebat. Hinc successit anaximander eius auditor qui anaxi
menem discipulum reliquit & successorē. Diogenes quoq; eius
dem auditor extitit/& anaxagoras qui omnium rerū quas vi
demus effectorem diuinum animum docuit. Ei successit audi
tor eius archilaus/cuius discipulus socrates fuisse perhibet: ma
gister platonis: qui teste apuleio prius aristotiles dictus est: sed

De tale simile
tio q̄ reperit
genus philo
phādi ionici
et defectus so
lis et lune.

De magistris
platonis.

inde a latitudine pectoris plato: & in tantā eminentiam philosophie/ & vigorem ingenii: & studii exercitio: & omni morum venustate: eloquii quoq; suauitate & copia subuectus est: vt q̄si in throno sapientie residens: precepta quadam auctoritate vis̄ sit tā antecessoribus q̄ successoribus philosophis impare. Et primus quidem socrates vniuersam philosophiā ad corrigēdos cōponendosq; mores flexisse memorat: cum ante illū oēs phisicis id est rebus naturalibus p̄scrutandis maximā operā dederit. p̄be quidem & sapiēter cū ad vtilitatē suā oporteat oīa retorqueri: parūq; p̄sit nouisse opa dei que sunt oīa valde bona & creatori suo consequēter filia: nisi quis id precipue agat ne mal⁹ sit ipse. Preclara igitur vite mortisq; fama socratis: philosophie sue reliquit plurimos sectatores qui p̄titi sunt verba eius p̄ diuersas sectas. de quibus in sequētibus pauca dicent̄. Porro tante multitudinis dissidentiā plato qua preminebat auctoritate cohibuit/ & in se attentionē omniū diutius prouocauit & tenuit. Sunt q̄ credant platonem nō aristidis filiū: sed augustiore conceptu natum: eo q̄ apollinis figuratio matri eius perictiōi se miscuerit: quā constat a solone sapientissimo fundatore legū atticarū transisse originem. Natus est aut̄ mense qui apud atticos targeliō dicitur/ die qua apud delon latonia peperisse creditur apollinez & dyanā. Pridie quidē socratē genitū ferūt. Talis igit̄ & de talibus oriūdus nō solū heroū virtutibus p̄stitit: sed equipasse dictus est deorū potestates. Nā pseusipp⁹ domesticis documētis instructus & pueri eius acre in percipiēdo ingeniū & ammirāde ve recūdie indolē laudat: & pubescentes p̄mitias labore atq; amore studēdi ibutas refert: & in viro harū incremēta virtutū conuenisse testat̄. Ex iisdem genitorib⁹ glauc⁹ & adamant⁹ ei fratres fuerūt. Doctores habuit in p̄ma litteratura dionysiū: in palestra aristonē argis oriundum. Tantos p̄gressus ei exercitatio cōtulit/ vt phitie luctādo certamina vicerit: picture nō aspernat⁹ artem. tragedi quoq; & ditiri iābis se vtilem fixit. Iāq; carminum cōfidentia elatus: actorē se p̄fiteri cupiebat nisi socrates hūilitatem huius cupidinis ab eius animo expulisset: & ne laudis ei gloriā īgerere curasset. Et antea quidē eraclidis secta fuerat imbutus. Verū cū se socrati dedisset/ nō solū ingenio atq; doctrina ceteros socraticos vicit: sed etiā labore: & elegātia sapiētiā illustrauit: ei⁹ recta assertionē sensuū & maiestate v̄borū plurimū adhibuit dignitatis. Socrate quidem decedente se ad pythagore contulit disciplinam. Quā & firratione diligēti & magnifica

Mirabiliter extollit platonem. Socratis commēdatio.

Plato ex qb⁹ nat⁹ fuit/ et q̄ mense et die.

videbat instructā: rerū tamen continentiam & castitatē magis cupiebat imitari. Deinde theodorū cirenēse adiit vt geometriā disceret. Inde egyptum petiit: vt astrologie vacaret: ibiq; a ple-
 risq; creditus est didicisse oracula pphetarū. vñ rursus in italiaz rediit / & pitagoreū tarētiniū architā secutus est: atq; ad idos /
 mēdos / magos / aīm intendisset: nisi eū pcedere vetuisset bella caletica. Quapropter inuenta parmenide & genonis diligētī⁹ exsecutus: que apud magnos philosophos ammirationi fuerāt: singula in libris suis collegit vniuersa: docens prius studia phi-
 losophie / non modo non esse contraria: sed iuicem necessaria sibi: eo q; mutuis auxiliis vniuersa consistunt. Multi auditorum eius vtriusq; sexus in philosophiā floruerunt. Patrimoniu in or-
 tulo qui achademie iunctus erat / in duobus ministris & pathe-
 ra qua diis supplicabat reliquit. Auri tantū habuit quantū puer auricula gestauerat in nobilitatis insigne. Tres aduent⁹ ei⁹ ad siciliam mali diuersis opinionibus carpūt. Sed primo vt hysto-
 riam nature cernebat in ethna: & incēdiorū intelligeret rationē: illuc pfectus est. Secundo petitur dionysii. vt siracusanis assiste-
 ret: & vt municipales prouincie illius disceret leges. Tertio vt fugiētē dyonē restitueret patrie sue venia a dionysio impetra-
 ta. Sed in his omnibus adeo diligens extitit / vt a studiis aut of-
 ficiis philosophie nullo vnq; tēpore suspendere. Itaq; cū studiū philosophie partim in actione partim in contemplatione verse-
 tur socrates actiuam exercuit: mores instituens quib⁹ fideliter ad beatitudinem vita transigitur. pythagoras contēplatiue in-
 stitit per quā ingenium exercetur & propagatur scientia. Pro-
 de plato vtramq; iungendo alteri philosophiā perfecisse laudat quā in tres partes distribuit ethicā / phisicā / & logicā: id est moralem: naturalem: & rationalē: qua verum discriminatur a falso / & sine qua differi nequeunt que vel in actione vel contem-
 platione versantur. Putatur a nōnullis q; in peregrinatiōe sua hieremiam prophetam viderit / audieritq; in egypto & legerit scripturas propheticas sed supputata ratio tēporum que in cro-
 nicis continentur hystoriis docet eos nequaq; contemperane-
 os extitisse cum ortus platonis vix etatem illam apprehēderit: & inter labentibus centum annis tempus quo prophetauit hie-
 remias attigerit. Et scripture prophetice post mortem platōis annis ferme .lx. regnante ptholomeo qui litterari³ studiosus a hierosolymis. lxx. asciiuit interpretes: egyptum intrauerit. Opi-
 nio tamen illa conualuit: quia in libris platonis inueniūtur mul-

Pathe-
 ra est
 sola a potādo
 dicta vel quia
 labris patēs ē

De socrate.
 De pithagora
 De platone.

Augustin⁹ li.
 viij. de ciuitate
 dei. ca. viij.

ta dictis cōsona prophetarū. Nā in thimeo dū causas mūdi subtilius inuestigat manifeste videt exprimere trinitatē que deus est/efficientē causam cōstituēs in potentia dei/in sapientia formale:finalē in bonitate:que sola induxit eū vt omnē creaturā bonitatis sue participē faceret put natura cuiusq; capax beatitudinis esse potest. Vnam tñ in his visus est intellexisse & docuisse substantiā dū opificē vniuersitatis & formatorē vnū deū asseruit:quē ob insigne bonitatis et dulcis affectus dixit omniū genitorē:quē ppter infinitatē maiestatis/potētie/sapientie/& bonitatis sue tam est inuenire difficile:q̄ inuentū profari digne impossibile. Eūdem quoq; remuneratorē sperantiū in se esse & colentiū se videt astruere:dicens sapientē esse cultorē dei philosophū/qui animo & voto accedit ad sapientiā:& eū esse amato rem dei qui sicut cōstitute vniuersitatis causa est ammirabilis: ita bibende felicitatis idem est fons indeficiens & singularis. Moyses auctor est:quia in principio creauit deus celū et terrā: et in medio eorū aquā collocauit & aerem. Plato q̄ ab initio vt mūdus qui solidus & visibilis futurus erat:videri posset & tangi:deus iecit duo primā mūdani corporis fundamenta:ignē & terrā:et eis cōcordi pportione mediā sociata insolubili vinculo interiecit:nisi tamen voluntas cōditoris que sola tāte firmitudinis nexis fidelissim⁹ est vt dissoluant admittat. Omne siquidē q̄ iunctū est:natura dissolubile est: sed vt bone cōsolationis sedus pereat nō est voluntas dei volentis bona dumtaxat. Ait moyses. Qui est misit me ad vos & illū singulari verbo & prerogatiua significatione censuit esse qui semp idem est vt ei nec preteritū trāseat:nec futurū imineat:sitq; imūnis oīm motuū. Nam illa subsistēdi dedignatus est verbo qui cū tēpore festinat ad non esse:et singulis momētis per varios motus sui pficisam tur in mortem. Et de homine quidē planum est:quia vita eius nō status est:qui verbo substātiuō debeat exprimi: sed transit⁹ de vtero ad tumultū:et quasi fuga aut vmbra existendi. Plato quidē id quoq; solū proprie dicit esse quod semper est idem:nec motibus variatur. Que vero sint obnoxia motui non quidem sunt: sed vidētur esse & nequaq; manent: sed iugiter euanescent et fugiunt:nec spectant apollinem. Sunt preterea platonis & nostris multa cōmunia vt sint omīno inexcusabiles dum veritatem dei in mendacio detinent. Magnus pater Augustinus auctor est si tamen que sub nomine eius concepta legi recolo fideliter quod in libris platoniorum inuentum sit: q̄ beatus

De plato in thi
meo videt ma
nifeste expme
re trinitatem.

Genes. 1.

Exodi. iij.

Quid est esse
fm platonem.

Polícraticí de Curialíũ nugis.

¶ De obscu-
ritate scri-
ptis euāgeliste

Roma. 1.

iohannes euangelista altius celo intonuit: & ultra q̄ humana mens percipere queat/ licet auris utcumq̄ possit audire. Inuentum est inq̄ quod ait ab initio euangelii/ in principio erat verbũ &c. vsq̄ ad locum quo ait/ & lux in tenebris lucet: & tenebre eā non comprehenderunt. Ego quidem nisi in patrum scriptis legeretur/ nequaq̄ alicui infidelium cōcessum crederem vt os in tante lucis oraculũ aperiret: quā oculus mundanus non sufficit intueri. Apostolicum tamen & familiaritatis intime privilegiũ astruit quod verbum fidei boni operis perseverantia illustravit: cum philosophi euauerint non modo in cogitationib⁹ sed operibus suis. Descripsit liberos plurimos: & politici hominis merita/ contemplatio non repressit: & contemplationis acumẽ actionis necessitas non extinxit. Sed liber qui de dogmate ei⁹ est contēnitus in laudem eius. origenes. hieronymus. augustinus. omnium philosophorum attestationibus freti sufficiunt. De morte eius diuersi diuersa scripserunt. Sed probabilius est eum qui innocenter vixerat & philosophie precepta fuerat pro viribus insecutus vitam risui non cessisse. Nam q̄ de eo nonnulli tradunt: quia verecundia motus emisit spiritum/ eo q̄ nauarum propositam non potuit soluere questionem: constat nominis errore compositum. Quicquid enim de eo grecorum loquitur fabule: hoc de homero non platone valerius maxim⁹ refert. Ex eo tamen & hoc vulgatum est: quia fuerunt qui homerũ equocum platonis dicerent: propter excellẽtiam sapientie: sermo nis elegantiam/ latitudinem pectoris. Nam viros nobiles certum est polinomios extitisse. Decessit itaq̄ octoginta annis & vno expletis: in tanta reuerentia omnium/ & integritate auctoritatis. vt diu dubitatum fuerit/ diis an semideis esset poti⁹ aggregandus. Sed & cum etate illa deficiente: merita virtutũ ei⁹ tanq̄ incredibilia quodam modo ad antiquitatis fabulas vergerent: ipsum inter semideos venerandum labeo scribit/ vt quidẽ maius homine: minus deo fuisse doceatur.

¶ De aristotile & opinione eius/ & studiis: & q̄ variis disputationibus dubitatioẽm academicorum mouit: & de regula eorum.
Capitulum. VI.

¶ Quid in
morte plato-
nis apparuit.

¶ Sol e celo visus est cecidisse qua die philosophorum princeps plato rebus excessit humanis: & quasi lucernam mundi extinctam defleuerunt qui ad thronum sapientie / cui ille diu presederat sua arbitrabantur studia referenda. Sed cum ei aristotiles discipulus vir excellen-

tis ingenii / & platonī impar eloquio: sed multos facile superās
 in docēdi officium successisset: quasi in matutinū sydus effulset ho-
 minibus / & quibusdā multiplicis philosophiē p̄ceptis velut va-
 riis sapientiē radiis illustrauit orbem: & tanq̄ oculorū deterisa ca-
 ligine ad contuendā vitatis speciem / mentes hominū repauit.
 Sectam hic peripatheticā cōdidit sic utiq; dictā: q̄ deābulans dis-
 putare consueuerat: plurimosq; discipulos preclara fama excel-
 lens / & arte suadendi / viuo adhuc p̄ceptore in suam heresim
 congregauit. Tractauit quidem omnes philosophiē partes: &
 p̄cepta dedit in singulas: sed p̄ ceteris sic rationalem redegit
 in ius suum / vt a possessione illius videatur omnes alios exclu-
 sisse. Ita tamen in aliis viguit vt commune nomē omniū philo-
 sophorū / anthonomastice. i. excellenter sibi p̄priū esse meruerit.
 Sicut enim vrbs romam maronem poeta exprimit. Sic & phi-
 losophi nomen circa aristotilem vtētium placito contractū est.
 Fuit autem faciendus eloquio: sed vberior sensibus: & doct⁹ sen-
 tentiis omnium obuiare. Hic est qui primus studiorum genera
 in agroaticum & exhotericum dicitur distinxisse. Nā familia-
 res & quasi domestici admittebantur in agroatica. Exotherica
 vero non modo extraneis: sed hospitibus patebant & pegrinis.
 Fuerūt qui eū incubi demonis filium crederent p̄pter agilitatē
 corporis: p̄spiciā ingenii / & glorie appetitū: quā multiplici in-
 dustria omnibus p̄ripere consueuerat. Testatur de eo valer⁹
 maximus / quia supreme vite reliquias senilibus ac rugosis mē-
 bris in summo litterariū ocio vix custodiens / adeo valēter p̄ salu-
 te patrie incubuit / vt eā ab hostilibus armis solo equatā in lectu-
 lo atheniensi iacens quidem macedonū manibus q̄bus abiecta
 erat eriperet. Ita vrbe strata atq; euerisa alexandri familiaritate
 qua restituta est / aristotelis opus notum est. Licet autē nominū
 & verborum turbator habeatur / nō modo subtilitate qua cūctis
 celebris est / sed mira subtilitate dicēdi eualuit adeo quidem vt
 platonī merito proximus fuisse videat. Eū laudis fuisse auidis-
 simum vel ex eo constat q̄ cum theodocti discipulo libros artis
 oratorie vt eos ederet concessisset: moleste ferens postea tantū
 laudis & glorie titulum se alii celsisse proprio volumine q̄busdā
 rebus insistēs planius sibi de his in theodoctis libris dictū adie-
 cit. Vnde valerius maximus. Nisi me tam late & tam patētis
 scientie verecundia teneret / dicerem dignū philosophū: cui⁹ sta-
 biliendi mores altioris animi philosopho traderentur. Ceterū
 gloria ne ab his quidem qui contemptū eius introducere conan-

Iusto. Peris-
 patetici a deā-
 bulatiōe dicti
 sunt / eo q̄ eorū
 auctor deābu-
 lans disputa-
 re solitus esset

Quod aristoteles
 p̄ aliquos fuit
 creditus demo-
 nis incubi fi-
 lius.

Quod aristoteles
 fuit auidissi-
 mus laudis.

Policratici de Curialiū nugis.

De crisippo.
De xenocrate

De plotino.
De iamblico.
De porphirio.
Apulei comē-
datio.

tur negligitur? Nā & voluminibus nomina sua diligenter adii-
ciunt: vt quod professione leuant vsurpatione memorie assequā-
tur. Hic est cuius disputationibus effectū est vt achademia ino-
ueatur: magis rationum q̄ collisione ventorū. Licet enim peri-
pateticus non achademicus censeatur: eo tamen sollicitate de
singulis maxime ceperunt platonici qui relictī erāt fere de om-
nibus dubitare. Siquidē post mortē platonis eusipp⁹ sororis ei⁹
filius & xenocrates dilectus eius discipulus in scholā que acha-
demia vocabatur eidem successerūt: & ob hoc ipi & successores
eorū achademici appellabānt a loco: sicut platonici a magistro.
Ex quibus valde nobilitati sunt greci/plotinus: iāblicus & por-
phirius catholice veritatis (vt dicitur) pessim⁹ impugnator. In
vtraq; vero lingua/greca. f. & latina nobilis extitit apuleius as-
fer: vir magnus in primis: & qui venustate morum & discendi
copia socraticum fontem & torrentem platonicum facile redo-
leat/vel tenuiter sapienti. Ab his fluxerunt & alii multi: qui du-
bitabilia discutere sic vt nulli p̄iudicaretur maluerint: q̄ ausu te-
merario diffinire/maxime cum occultam crederent veritatem
eorum/de quibus in vtraq; partem probabiliter disputat. Vnde
& achademicorum antiquissima regula est/vt quisq; quod sibi
occurrit probabile/suo iure defendat.

¶ Q̄ alia sensus/aliam rationis/aliam religionis auctoritate p̄ban-
tur. & q̄ fides in omni doctrina aliquod stabile initium veditat:
quod probari non debet. & q̄ alia per se doctioribus innotescūt:
alia rudibus: & quatenus dubitandum sit: & q̄ pertinacia verita-
tis inquisitionem plurimum impedit. Capm. VII.

Sunt etiam nonnulla que sensus/rationis/aut religio-
nis psuadet auctoritas. Horū dubitatio infirmitatis:
erroris notam habet aut criminis. Querere enim an
sol splendeat/albeat nix/ignis caleat hominis est sen-
su indigentis. At vero an ternari⁹ maior sit binario: ipm quoq;
totum & medietatē eius contineat querere: & an quaternarius
sit duplus binario indiscreti est & cui est ratio ociosa: aut deest
omnino. Qui nō an de⁹ sit deducit in questionē: & an idem po-
tens sapiens sit an bonus: nō modo irreligiosus sed p̄fidus est &
pena docente dignus est instrui. Sūt enim in omnibus phisicis
disciplinis/quedā prima: & vt ita dicā cratini nōbo primitiua p̄a-
cipia de quibus eodē auctore dubitare nō licet/nisi his quorū labor
in eo versatur ne quid sciant. Nā sicut quedam se corporeis sensu-
sibus ingenunt/vt apud sensatos latere nō possint: quedam sub

bliora sunt vt nisi familiarius adhibita/& p̄specta diligētius &
 pertractata sint nō sentiātur: sic sunt aliqua tanta sui luce perspi-
 cua: vt latere non possint rationis aspectum: sed communitervi-
 deantur ab omnibꝫ magis tamen & min⁹ & pro capacitate &
 viribus singulorū. Alia quidem sunt que quasi quodam scruti-
 nio indigent: & quia istorum consecutiua sunt/diligētius p̄scrus-
 tantem latere non possunt. Et his tñ & illis quedam vidētur an-
 teriora esse/que ratio philosophie: quasi in fidei fundamento cō-
 stituit. petens vt spe proficiendi: ea sibi gratuito concedantur.
 Sic & geometre/p̄mo petitiones quasdam/quasi toti⁹ artis ias-
 ciunt fundamenta: deinde cōes animi conceptiones adiiciūt &
 sic acie ordinata: ad ea que sibi sunt demōstranda procedūt: sed
 & petitiones ipsi adeo consentiunt rationi: vt p̄teruire videatur
 quisquis eas vel hosti non concedit. Hic tamen nequaquā agitur
 de his que ad cultum religionis pertinet/quoniam & ibi nōnulla
 quodāmodo petuntur: que vt fides amplius mereatur expiē-
 tiam ratiōis excedūt. Sed hec ip̄a: & si ratio non vrgeat debent
 pietati: vt in sacramentis vbi ratio deficit adhibeatur fides: mul-
 tis beneficiis magnisq; miraculis p̄meruit x̄ps cui nō credi/im-
 pium est/sicut a p̄babilibus dissentire pertinaciter/est p̄teruū.
 Quis enim nisi insanus aut proteruus negauerit: quin ab omni
 puncto ad omne p̄nctum oppositum possit linea recta proten-
 di? Nam sicut in edificiis necesse est aliquid fixum esse & stabili-
 le cui erigenda structura possit inniti: sic in omni doctrina aliqd
 stabile initium procedendi: necessitas consultissime ratiōis ex-
 postit. Alioquin quicqd opifex adiicit nutat/ac si in lubrica are-
 ne aut bituminis quis edificet/aut scribat in fluminis lapsu. Nā
 incertis certiora faciunt fidem. Si ergo nihil sequitur: nisi aliud
 antecedeat/si motus oīs a quiete p̄cedit/quis potest ei p̄batio-
 nis esse p̄cessus/q̄ nusq; quiescit aut nulli acquiescit? Ei nāq; cui
 oīa eque p̄babilia sunt/nihil p̄bari potest. Sed & eorū que p̄spi-
 cua sunt: alia sūt oībus nota. Alia doctoribus tantum: vnicuiq;
 sūm ppriam facultatē. Nā numerū oēm parem esse vel imparē
 ita publice notū est. vt nec pueros lateat/quibus licētia etatis in-
 dulget ludere par impar/equitare in arundine longa/edificare
 casas: plastello adiungere muros. Hoc autē q̄ oīs multiplex quo-
 to loco distat ab vnitatem/tot super particulares sui generis
 atēce- dit: his dūtaxat innotuit qui numeris operam impenderūt. Ma-
 thematicis autē consultior nouit quia diuersa sunt id quod est:
 & esse rei. Et sic in singulis disciplinis: quedam suis opificib⁹ in

Religionis fū-
 damentū est
 fides.

De ludo puer-
 rozum ad par-
 et impar.

Policratici de Curialiū nugis.

notescant: qui nō modo vulgo / sed aliis philosophis occultātur.
 Habet & religio quelibet precipua sua / que aut ratio cōmunis /
 aut pietas persuasit: quibus proficit in cultu dei & morum exer-
 citio ad beatitudinem obtinendā. Est autem vnū oīum religio-
 num principiu: q̄ pietas gratis & sine vlla pbatione cōcedit deū
 scilicet potentē: sapientē: bonū: venerabilē: & amabilē esse. Nā
 episcoporum deū esse negantiū / & casui subiiciētū oīa iā pridem
 auctore deo hoīe: explosa sententia est. Obuiare ergo p̄cipiis
 aut rebus per se notis: siue de his ambigere insensati est aut ve-
 cordis / siue qd̄ deterius est criminosi. Sed nec de his dubitare li-
 cet: q̄ ex principiis consequunt̄ / dū ea tamē sequi planum sit. In-
 terim nāq̄ questionibus sunt agitāda: dū illorū ad principia / vel
 cōsecutiua eorū coherētia nō pateat. Nam de singulis istorum
 dubitare nō est inutile. Et quidē in talibus / donec apprehenderent
 v̄ritatem: academicorū pbabiliū disceptatio vertebat. Quid
 enim refert aut quorū interest / si qui semp̄ & oīa querebāt discē-
 tes / & nunq̄ ad scientiā v̄ritatis puenientes / quia nihil certū ha-
 bere nouerant? Hanc ergo legem academicorū p̄scribit cicero
 vt cui philosophādi p̄positum est: dū res obscura est / q̄rat / dum
 pbabiliter elucescit v̄ritas / acquiescat. Aut enim. Nos qui sequi-
 mur pbabilia / nec vltra id quod pbabile occurrit / p̄gredi possu-
 mus: & refellere sine iracūdia & refelli sine pertinacia parati su-
 mus. Hec enī duo inuentioni v̄ritatis: plurimū aduersant̄: si aut
 vera dicenti quis succenseat / aut p̄tinaciter in falsitatis defensio-
 ne labore. Nam vt ait ethicus. Impedit ira animū ne possit cer-
 nere verū. & v̄ritas ip̄a incarnata recessit ab eis: q̄ i corozaim &
 bethsaida spūi sancto p̄tinaci⁹ restiterūt. Sed & iudeos p̄tinacia
 excecavit. vt adhuc oculos eorū velum tēpli teneat / qd̄ dño pa-
 tiente scissum est a summo vsq̄ deorsum.

¶ Qz virtus vnica via est philosophandi & eundi ad beatitudi-
 nem: & de tribus gradibus accedentiū: & de tribus sectis philo-
 sopherum. Capm. VIII.

Roma. i.

Nota q̄ ira et
 p̄tinacia sub-
 uertūt om̄e iu-
 diciū veritat̄.

Matth. xj.
 Luce. x.
 Matth. xxvij.
 Marci. xv.
 Luce. xxiiij.

Iohan. iij.

Erūtamen quia nō oēs oīa possunt: & spūs vbi vult
 spirat: & frequēs est / vt eorū que a doctorib⁹ p̄ferun-
 tur multitudinis sit multiplex intellectus: ex verbis
 socratis & platonis secte multe p̄fluxerunt: omēs ta-
 men ad vnū sed quasi per varias semitas properātes. Illud au-
 tem quo omniū rationabiliū vergit intentio vera beatitudo est
 Nemo etenim est qui non velit esse beatus. Sed ad hoc quod
 desiderant / non omnes incedunt vna via. Vna tamen est omni

bus via propolita: sed quasi strata regia sciditur in semitas multas. Hec autem virtus est. Nam nisi per virtutem nemo ad beatitudinem pergit. Citra virtutis opera forte quis & proculdubio sine operibus ad beatitudinem trahitur: sed eo nullus nisi virtutis passibus pergit. Virtus ergo felicitatis meritum est: felicitas virtutis premium. Et hec quidem bona sunt summa. Alterum via: alterum patria. Nihil enim virtute prestantius dum exul peregrinatur a domino: nihil felicitate melius dum civis regnat & gaudet cum domino. sunt autem hec omnibus aliis prestantiora quia virtus omnia agenda: felicitas omnia optanda complectitur. Felicitas tamen virtuti prestat: quia in omnibus prestantius est propter quod aliquid quam quod propter aliquid. Non enim felix est quis ut recte agat: sed recte agit ut felicitervivat. Unde & socraticum illud in saturnalium libro laudat. Multos homines propterea velle vivere ut ederent et biberent: se bibere atque esse ut viverent. Unde igitur & singulare summum omnium bonorum beatitudo est: sed ab eo est aliud quodammodo quorundam collectio summum: & eo ipso superius aliis quam ad illud quam vere singulariter & unice summum est familiarius accedit. Ceterum ad neutrius apprehensionem nisi philosophia duce humana infirmitas convalescit. Quisquis enim sine ea ad beatitudinis viam tendit quasi cecus in lubrico tendens ad alta presumptuosus cadit. Unde eam diuinarum & humanarum rerum copotem esse crisippus asseruit: nec unquam satis posse laudari que vitia expellit: virtutes ostendit & confert: & in humana infirmitate diuinam quodammodo reparat integritatem. Et ut sensum suum expressius proferat omnes qui non ab illa vel ad illam vigilant quod tamen ab illa est: brutis animalibus dicit esse conformes: immo & stupendum contra naturam miraculum in corporibus humanis brutos homines esse. Tria vero genera hominum qui homines sunt: alios enim brutos esse asseruit. Alii enim iam iocunditate sapientie perfrauntur & hi sapientes sunt: alii accedunt ut fruantur: & hi philosophi sunt: alii aspirant ad accedendum scilicet qui nondum sunt & esse philosophi concupiscunt. Constat enim esse quos plurimos qui nondum philosophantur: & vitam philosophorum si non opere: saltem desiderio emulantur. Ego sententiam eius tanto securius approbo quanto eam michi videre videor sancti spiritus auctoritate subnixam dicente propheta. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. In quo mihi tres premissos ordines manifeste videtur expressisse.

Cum enim Plato sapientem dicat esse cultorem dei: quis

De philosophia.
In. l. ij. ff. de iur. sti. r iur. vbi ponebatur in greco.

ps. cxviii.

Policratici de Curialiū nugis.

ps. xxxij.

alius habendus est sapiens q̄ ille qui moraf in iustificationibus
dñi: & mulcente se conscientia bonorū operū: vere felicitatis sa-
porē tota mentis auiditate iam preguſtat & ſentit? Procul du-
bio nequaq̄ illi⁹ expers est: cui agnita beatitudo dulceſcit: & ei
expetibiliū cumulus adest/qui in vita guſtat & videt: q̄ ſuauiſ
est dñs. Philoſopus aut̄ cuius intētio dirigif̄ illuc/vt ſapiat: eo-
dem auctore/amator dei est: & vitia ſubigens: rebus agnoſcend̄
dis applicat animum vt his agnitis ad verā beatitudinez poſſit
accedere. Hec enim hominem beatum faciūt ſi & vitiorū ſoluā-
tur vincula/ & quaſi quibuſdam gradibus contemplationis lu-
cidum & indeficientē fontem boni detur inuiſere. Nam felix q̄
potuit rerum cognoscere cauſas. & vt ait poeta. Nobis enī vn-
decunq̄ proueniant placent incitamenta virtutum. Felices ani-
me quibus has primū cognoscere cauſas. Inq̄ domos ſuperas
ſcandere cura fuit. Credibile eſt illos pariter vitūſq̄ iocūſq̄. Al-
tius humanis exeruiſſe caput. Non venus & vinum ſublimia
pectora fregit. Officiūq̄ fori/militie ve labor. Non leuiſ ama-
bitio perfulaſq̄ gloria fuco. Magnarūq̄ fameſ ſollicitauit opūſ
Admouere oculis diſtanta ſidera noſtris. Etheraq̄ igenio ſup-
poſuere ſuo. Sic petitur celum nō vt ferat oſan olim⁹ Sūmaq̄
peliacus ſidera tangat apex. Nullū tamē officiū eſt militie aut
domi/quod non philoſophia pertractet: quippe que ſola exclu-
dit vitia: & ſine qua recte nihil inter homines geri poteſt. Sicut
autem morari in iuſtificationibus id eſt in expletione manda-
torū dei ſapientem facit. Nā & ppheta dicit. A mādatiſ tuiſ in-
tellexi: ſic animū explendis aptare ea demū veriſſima philoſo-
phia eſt. Sed ſunt qui nondū explēt aut aptant̄ explēdiſ: appro-
bant tñ qđ ſuſpiciūt in aliis/ & illiſ auctore deo deſiderāt confor-
mari. Eſt ergo gradus eminentiſſimus eorū qui in iuſtificatiōi-
bus occupant̄. Mediuſ quorū animuſ expedituſ eſt a vitiiſ. vt
ex amore occupeſ in illiſ. Inſim⁹: qui deſiderāt expediri vt hoc
ipm cōcupiſcere poſſint. Qui & ſi non ſint/ deſiderāt tñ eſſe phi-
loſophi. Horū pſonā induerat ppheta dicēſ. Cōcupiuit aia mea
deſiderare iuſtificatiōeſ tuas in oī tpe. Ei⁹ nāq̄ tāta eſt pulchri-
tudo q̄ ſi (vt ait plato) videri poſſet oculiſ corporiſ amore ſapi-
entie mirabiliter homineſ inſlāmaret: adeo quidem vt primo
aſpectu neceſſe eſſet omneſ in amorem incidere. Hāc amat &
exquirat a iuuentute ſua fidelis anima cuiuſ ſenectuſ conſtat in
grauitate morum & pueriliſ etas in ignorātia & lubrico vitio-
rum. Super ſalutem (inquit) & omnem pulchritudinem dilexi

ps. cxviij.

Ibidem.

Sapiētie. vij.

sapientiā/ & pposui pro luce habere illam: venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Si ergo bona oīa sapiētie accessoria sunt & philosophia studiū sapiētie: pfecto philosophādi cōtēpt⁹ bonorū oīm exclusio est. Vñ colligitur q̄ q̄to quis philosophie diligētius insistit: eo fidelī⁹ & rectius ad beatitudinem pgit. Nā virtutes quibus itur in singulis officiis illa dispensat. Sed quia veteres licet ex parte animas crederent immortales: vite eterne que post istam futura est nondū instructionem acceperant/ sum mū bonū in virtute constituerunt quo plane nichil melius est: nisi frui eo qui summe bon⁹ & summū bonū ē/ vsus enim virtutis optimus est/ & vtendi deus ipse est fructus. Cum ergo virtus sola beatū faciat: ad thronū eius sumpta occasiōe ex traditionibus doctioris p varios calles ascendere conati sunt. Stoicus enī vt rerū contēptum doceat in mortis meditatione virtatur. Peripatheticus in inquisitione veri volutatur: in voluptatib⁹ epycurius. Et licet ad vnū tendant/ varias sententias quasi vias beatitudinis auditoribus suis aperiuūt. De quib⁹ dubitare & querere liberū est/ donec ex collectione propositorū quasi ex quadam rationū collisione virtas illucescat. Sed de his latius in sequentib⁹ dicetur. Nunc sufficiat ostendisse in quibus academicos vacillantes liceat imitari.

¶ De arrogantia multitudinis iperite: & qualiter legēda sint que prodesse poterunt & obesse. & q̄ ingenio vel exercitio sine grātia sapientia non contingit. Capitulum. IX.

DAuci tamen sunt qui academicorū imitatores esse dignētur: cum vnusquisq̄ pro libitu potius q̄ ratione eligat quid sequatur. Alii nāq̄ ppriis: alii doctorū opinionibus. Alii multitudinis consortio distrahuntur. Quid enim dubitat qui iuratus in vba magistri/ non quid/ sed a quo quid dicatur attendit. Quid vis enim elatrat acriter/ & quo imbuta est puerilis etas: de intimis philosophie abditis eritum putat/ paratus: & de lana caprina contendere/ credens inopinabile si quid ignotum auribus ei⁹ insonuit: nec rationib⁹ acquiescit quē doctoris captiuauit opinio. Quicquid enī ptulit autenticū/ & sacrosanctū est. Ille tamen facilius contradicit: & pertinacius reluctatur/ qui in paucitate addiscenda rerū cōsumpsit etatem/ & tanta verborū āgustia premitur/ vt si verbū vnū aut duo subduxeris/ elinguis fiat: & quauis statua taciturnior marmoreum putes: & in auditorio pythagore: aut monachorū claustro: nō tam vsum q̄ necessitatē silētii didicisse. Si qs istorū

Polycratici de Curialium nugis.

De thimoth^o
in arte tybiana
excellens a ru-
dibus simpli^o &
a male pinsti-
tutis duplum
mercedis acci-
piebat.

in manus tuas forte erudiendus incidit/ merito facies quod thimoth^o moten^o qui in arte tibiari^o excellebat fecisse refert quintilian^o in libro de institutione oratoris. Hic quidem duplas mercedes exigebat & accipiebat ab his qui fuerant male p^oinstituti: quod si omnino rudes accederent. Error enim duplicem laborem exigit: cum & euellenda sint puerse institutionis semina/ & bone sint fideles inferenda. Suspice ad moderationis philosophorum temporis nostri: illos qui altius preconant/ quos auditorum multitudo circumstrepit diligenter attende eos in regula una aut duobus aut pauculis rebus iuenies occupatos. Aut ut multum pauculas questiones aptas iurgis elegerunt/ in quibus ingenium suum exerceant: & consumant etate. Eas tamen non sufficiunt enodare: sed nodum & totam ambiguitatem cum intricatione sua per auditores suos transmittunt posteris dissoluentibus. Eo loci ut congregiaris/ inuitant: instant: postulantque conflictus: si differs manum conserere: si paululum moraris insiliunt: si accedis: si tandem inuitus congrederis: si premis: latebras querunt/ variat faciem: verba distorquent: prestigis conformant: lubricum & volubilem prothea miraberis rediisse: nisi quod teneri facilius potest/ si in eo persisteris/ ut quocumque verba defluant & voluant/ quid velint intelligas: & quid sentiant intanta varietate verborum & tandem vincientur sensu suo: & capientur verbo oris sui/ si sententiam eorum que dicuntur attigeris/ firmiterque tenueris. Ea tamen de quibus disceptatur inutiliora & aliis viliora sunt cum patuerit. Si progredieris. Si pudet & piget in nugis diutius occupari ad diuerticulum propositae questionis relabitur: & quasi ad sinum matris recurrens more antea ab eo in quo genitus est & nutritus vires reparare contendit. Sic circuit/ tot facit anfractus/ ut aduersitata recurrat ac si laborium oporteat circuire. Serpente ciconia pullos nutrit & inuenta pro deuia rura lacerto. Illi eadem sumptis querunt animalia pennis/ vultur iumento & canibus trucibusque relictis: ad fetus properat: partemque cadaveris affert. Hic est ergo cibus magni quoque vulturis: & se pascentis/ prope cum iam facit arbore nidus. Sed leporem aut capream famule iouis & generosi: in saltu venantur aues/ tunc preda cubili ponitur. Inde autem cum se matura leuauit/ progenies stimulate fame festinat ad illam: quam primam rupto preda gustauerat ouo. Si ergo eos a verbis suis suspenderis/ fere inopie eorum in omni facultate poteris misereri. Sunt enim qui prestare videantur in singulis/ sunt qui partes philosophiae vendicent vniuersas: nec minus tamen sunt in singulis philosophiae copia desituti. Sunt qui ab una perfectio-

nem sperent: sunt qui vniuersis inuigilant inopes singularum. Nec facile tamé dixerim quos magis credam esse erroneos cū nec ab vna perfectio constet: & nemo fideliter queat omnib⁹ in seruire. Qui tamen ab vna petit omnes ineptior est/ arroganti-
 or qui omnes profitetur. In vno ad omnia occupari desidis est: sed fastidientis & non proficientis/ omnia circuire. Ceterum q̄ multa percurrit. vt eligat cui sit potius insistendum circūspectus est: & aliis examinatis p̄electioni sue fidelius seruit. Eo forte spectat preceptū ethici legere libros p̄cipientis. In libello quoq; paruuli iniiciantur vt virtutis instructio & vsus/ teneris ebibit⁹ animis facile nequeat aboleri: quoniam & testa diutius seruat odorem eius quo semel est imbuta recens: ait vel cato vel ali⁹/ nam auctor incertus est. Multa legas facito perlect⁹ p̄lege multa. Quo quidem aliquid esse vtilius ad scientiam aspiranti facile non crediderim/ preter obseruantiam mandatorū dei/ in qua singularis & vnicus indubitanter est philosophandi profectus. Sic tamen omnia legenda sunt/ vt eorum aliqua cum lecta fuerint negligantur: reprobentur nonnulla/ aliqua videantur in trā situ/ ne sint omnino incognita. Sed pre omnib⁹ maiori diligentia insistendum est: que aut politicam vitam siue in iure ciuili/ siue in aliis ethice preceptis instituunt aut procurant corporis & anime sanitatem. Cum enim illa que precipua est inter liberales disciplinas sine qua nemo recte docere aut doceri potest/ sit in transitu: & quasi a limine salutanda: quis in aliis cēseat immorandum: que aut intellectu difficiles/ aut effectū inutiles/ & perniciose non faciunt hominem meliorem. Nā & ea ipsa quorum vsus necessarius est: si hominem immoderatus occupauerint perniciosissima sunt. Poetas/ hystoricos/ oratores/ mathematicos/ probabilis mathematice quis ambigit esse legendos: maxime cum sine his viri esse nequeant vel non soleant litterati. Qui enim istorum ignari sunt/ illiterati dicuntur: & si litteras nouerint. Cum tamen quasi in ius suum vendicant animū. & si polliceantur notitiam rerum/ virtutis tamen dedocent & submouent cultum. Vnde cicero cum de poetis ageret vt diligētius audiatur exclamat. Clamor & approbatio populi quasi magni cuiusdam & sapientis magistri: & qui ad commēdationem sufficiat plausu suo/ quos vult facit autenticos. At illi qui tantis laudibus efferuntur/ quantas obducunt tenebras/ quos inuehant metus/ q̄tas inflammant cupiditates. Hi supra/ adulteriaq; conciliant: varias doli reparant artes: furta: rapinas: in-

De auctoritate libri catonis q̄ rudibus legitur.

Libri q̄ sint diligēt⁹ legēdi.

Fortē loquitur de grāmatica.

It̄ d̄ dictū cicero nis p̄tra poetas. vid̄ Aug⁹ de ciuitate dei lib. ij. c. xv.

In de his q̄s popul⁹ pbat. cendia docent que sunt/aut fuerunt:imo q̄ fingi possunt:malo-
 rum exempla proponunt oculis multitudinis imperite. Que
 incēdia celi succēsi:aut maris inundatio:aut terre hyatus:tātas
 fecit populorum strages:quātas isti faciunt morum. Comicus
 qui pre ceteris placet/in eunucho refert adolescētis libidinē in-
 flāmatā:cū tabulā picturam videret cōtinentē:quo pacto deus
 qui celi tēpla sonitu cōcutit:per īpluuium auro misso inclusam
 terre & septā custodibus corruperit danem. Similes in singulis
 picturas videt:miraſ et laudat multitudo. Nā que virtutis in-
 citamēta sunt raris spectator attēdit. Ere que res in se neq̄ con-
 cilium:neq̄ modū habet vllum eam cōsilio regere nō potes In
 amore hec om̄ia insunt vitia:iniurie:suspitiones:inimicitie:in-
 ducie:bellū:pax rursum Incerta hec si postules:ratione certa fa-
 cere/nihilo plus agas q̄ si des operam vt cū ratione insanias Et
 qd̄ nunctute tecū iratus cogitas ego ne illam/que illū/que me:
 que non:sine modo. mori me malim. Sentiet qui vir. Hec ver-
 ba vna me hercule falsa lachrimula q̄ oculos terēdo misere vix
 vi expressit/restinguet et te vltro accusabit:& dabis ei vltro
 suppliciū. Ad depellendū meretricū cōtumeliās ratio euideus
 est quā seru⁹ inducit:sed quicquid in hāc partē loquunt̄ ita acci-
 pitur ac si insanū amatorē reuocet seruus. Eos tamen alibi cō-
 mendat plurimū idē cicero dicens. Poetas & varios scriptores
 artiū aut rerū gestarū/solus ille cōtēptibiles facit qui nō vereſ
 cōtemni. Nam & virtutis habet vsum/& philosophādi mate-
 riam prebēt. Notant enī nō docent vitia:& aut vtilitatis causa
 grata sunt:aut voluptatis. Sic autē per morū discrimina trans-
 eunt vt virtuti faciāt locū. Nā per tela:per ignes:per maris va-
 rias pcellas:per tot motus seditiones:& insidias populorū scil-
 lam pertrāhit & caribdim:vt ad patriā suam saltē in senectute
 vlixes repedaret. Socios variis exilii amisit casib⁹:sed eos aut
 fortune violētia:aut nature infirmitas:aut animi voluptas ab-
 sumpsit. Horū tamen oīm iocūda relatio est: amici p̄uisus ca-
 sus et amatus si sit:proficit ad cautelā et quo familiarior fuerit
 cū labente societas:eo casus quēq̄ magis absterret. Siquidem
 exēplis sepe magis pficitur q̄ p̄ceptis. Mala enī vitātur facili⁹
 quo fidelius precognita fuerint:vix & quodāmodo solus euasit
 vlixes:sic ad philosophie iocūditatē et quasi patrias voluptates
 pauciores euadūt. Cōsonat ei si lyricum cōticiente lyra:dignaris
 audire. flaccus:aut si manus horati⁹ qui plus honestatis & vtili-
 tatis se apud meonidem inuenisse gratulatur:q̄ plurimum stoico-

rum sit preceptis expressum. Ait enim Troiani belli scriptores
 maxime Iolli. Dum tu declamas rome p̄neste relegi. Quicquid
 sit pulchrum quid turpe/quid utile: quid non. Pulchrius & me-
 lius crisippo & cantore dicit. Fabula qua propter paradisi narra-
 tur amorem. Grecia barbarie lento collisa duello. Stultorum re-
 gum & populorum continet estus. Antenoris censet belli & p̄-
 scidere causas: q̄ paris vt regnet saluus/viuatq̄ beat⁹: cogi pos-
 se negat: seditione dolis/scelere atq̄ libidine/& ira: iliacos intra
 muros peccatur & extra/Quicquid delirāt reges plectunt achi-
 ui. Ego aut̄ in illorū sententiā facillime cedo/qui non credunt si-
 ne lectione auctōrum posse fieri hominem litteratū. Litterarū
 tñ copia nequaquā philosophum facit. Gratia siquidem est que ad
 sapientiam sola perducit. In summa siquidem copia litterarum
 aut ignorantia interdū aut negligētia veritatis est/sine qua im-
 possibile est quēq̄ fieri sapiētem. Vnde & doctor ille ecclesie cur-
 ius nemo satis memor esse potest augustinus: varronē arguit
 quem tamen vt litteratissimū fuisse doceat/ait post cetera quis
 bus singulari preconio cōmēdatur. Deniq̄ & ip̄e tullius huic ta-
 le testimonium perhibet vt in libris achademicis dicat: eam q̄
 ibi versat̄ disputationē se habuisse cum. M. varrone: homine
 (inquit) omnium facile acutissimo & sine dubitatione doctissi-
 mo. Nō ait eloquentissimo vel facundissimo: qm̄ reuera in hac
 facultate multū impar est: sed omnū facillime acutissimo & in-
 dubitanter doctissimo. In primo autē libro cum eiusdē varronis
 litteraria opera p̄dicaret: nos (inquit) in nostra vrbe peregrinā-
 tes errantesq̄ tanq̄ hospites/tui libri quasi domū reduxerunt/vt
 possem⁹ aliquñ qui & vbi essemus agnoscere. Tu etatē patrie: tu
 descriptiones tēporū: tu sacrorū iura: tu sacerdotū: tu domesticā
 tu publicam disciplinā: tu sediū regionū: locorū tu omnium: diuinā
 narū hūanarūq̄ rerū noīa: gñā: officia: & causas aperuisti. Iste
 igitur vir tam insignis excellentisq̄ peritie/qui tā multa legit/
 vt ei aliquid scribere vacasse miremur tam multa scripsit q̄ mul-
 tavix quēq̄ legere potuisse credamus. Iste inq̄ vir tant⁹ ingenio
 tantūq̄ doctrina: si rerū velut diuinarū de quibus scribit oppu-
 gnator esset atq̄ destructor: easq̄ nō ad religionē: sed ad supersti-
 tionē diceret ptinere: nescio vtrū tam multa in eis ridenda: con-
 tēnēda/& detestanda conscriberet. Cū ergo viri acutissimi & si-
 ne vlla dubitatione doctissimi cicerone teste/supstitio scriptis/
 p̄priis eā cōuincētib⁹ arguat̄ constetq̄ superstitionem falsitatis
 vitio virtuti que in sola veritate consistit esse oppositam: & sa-

Horatij usus:
 i principio eple

Itō de laudib⁹
 bus varronis
 per tullium.

Polícratíci de Curialiū nugis.

piencia sine virtute esse nō posse: q̄s ex sola lectione nisi assit gr̄a illustratrix creatrix viuificatrixq; virtutū credat hoīem posse fieri sapientem.

COmnes scripturas esse legendas. & de bñdictione que primi genis data est / & filiis noe: & q̄ rationi auctoritas nullius gentium preiudicet. Capitulū. X.

OMnes tamen scripturas legendas esse probabile est: nisi sint reprobate lectionis: cū oīa nō modo q̄ scripta sed etiā que facta sūt ad vtilitatē hoīs (licet eis abutatur interdū) instituta credanf. Nam & angeli quodā modo ppter animā: & mundus corporeus fm assertionē patrū ad corporis vsim institutus est. Ab initio bñdixit deus homini dicens. Crescite & multiplicamini / & replete terrā: & subiicite eam: & dominamini piscibus maris / & volatilib⁹ celi & vniuersis animātibus que mouentur super terram. Et adiiciēs: omnē herbam afferentē semen / & vniuersa ligna in vsu suo. (Nā a carnis edulio ante diluuiū credūtur abstinuisse) concessit eis in cibum. Illis quoq; quos a peste diluuii archa prefiguratrix ecclesie liberauerat: benedixit & legem dedit dicens. Crescite & multiplicamini & replete terrā / & terror vester ac tremor sit super cūcta aīalia terre & super omēs volucres celi cū vniuersis que mouentur in terra. Oēs pisces maris manu v̄re traditi sunt: & omne quod mouetur & viuit: erit vobis in cibum. Quasi oleravirētia tradidi vobis oīa: excepto q̄ carnem cum sanguine non comedetis. Ecce quia primigenis & filiis noe eadē benedictionis collata est gr̄a: eadē auctoritas dignitatis: eadē & ciborū fere cōcessa est indulgentia: augmentū nāq; & multiplicatio / gr̄e dilationē expmit: dominiū terre: bestiarū terror: priuilegiū potestatis: victualīū vniuersitas est iudiciū libertatis. Omnia siquē munda mundis. Nec recolo huius benedictionis priuilegium alio indultum tempore q̄ quo innocētia per creationē data est: aut p medicinā sacramēti vel penitentie reparata. Nam & his statim post diluuiū & illis aīe peccatū ideo forte dictū est crescite & multiplicamini: vt illi⁹ dūtaxat augmētum & multiplicatio acquirat / qd̄ deus homini cōtulit p naturā aut reformauit p gr̄am. Hic autē & crescere iubetur in se & quodāmodo multiplicari in sobole. In se quidē ad meriti pfectū. In sobole numerosa quadam ppagatione virtutū. Cū vero natura sit vitiata per culpam / vt crescere & multiplicari iubeatur non memini. Licet autem que premissa sunt stare queant ad litterā / cū oīa in vsū vite

Beneſ. i.

Beneſ. ix.

hominis cedant: & ea ipsa que videntur esse mortifera etiam visu odoratu: auditu/ ne dum tactu vel gustu: qualia sunt nocetius venenosa: cibus sint hominis: aut eius utantur in cibum. Poterit tamen & alium sensum scrutator mysticus inuenire. Sensum tamen historicum roborat: quod pisces sanissimos: & feras quarum carnes utilissime sunt videmus crebro venenatissima reptilia deuorare: & ipsa venena inferuntur medicamentis: quibus non modo natura sustentatur humana: sed etiam infirmitas conalescit. Cum vero primum sit excutiendus sensus historicus: quocumque animo vel ad fidem: vel ad opera fidei que sunt boni mores magis informat/ laudabilior & plane utilior est. Hoc enim lectione semper querendum est: ut homo seipso melior iugiter fiat. Verum cum littera preceps utiliter ad multa possit referri: & ad hoc posse aptari consentio/ ut per gratiam ex benedictione dei collatam/ ad virtutis incrementum & multiplicationem liberum excitetur arbitrium: & virtutibus multiplicatis per gratiam/ adiiciatur subiectio terre: quam cum in seipso homo subiecerit/ dominium sui aliorumque persequitur: ut cum ceteris animantibus placet: timorem & tremorem incutiat omnibus que mori uentur in terra. Sunt ergo ei cuncta in cibum/ quia in omnibus creaturis/ ei verba salutis sue loquitur dominus: plane cibatur in cunctis/ quibus ad vitam: aut mores componendos/ vita hominis perficit. Costat enim quod omnis edificatio moni a domino est: & cum quis ad virtutem aut ab opere aut a verbo: aut quocumque modo instruitur/ concessis sibi a domino uti liter cibatur. Omnis enim instructio salutis (quodammodo verbum dei est: & a quocumque veritas doctrine proferatur acceptanda est/ eo quod veritas incorrupta semper & incorruptibilis est ante diluuium & post/ dum sanguine in quo sedes est anime abstinere: concessus est omnium usus: & ante baptismum & post/ dum modo peccatum vitet ne mo vnde cum instrui prohibetur. Si apostolus est aliquibus odor mortis in mortem/ quod prohibet & vasa mortis alicui predesse ad vitam? Cum ergo dicitur quicquid vis preter sanguinem comedere/ perinde est/ ac si quadam imagine dicatur: dummodo vitia fugias quod volueris lege. Sicut in escis carnalibus quedam sunt que digeruntur utiliter/ quedam vertuntur in crudos humores: alia per vim expulsiuam eiciuntur omnino: quedam sunt que sanis si tamen moderate sumantur conferunt: & obsunt egrotantibus. quedam debilibus faciunt/ minus tamen conducunt sanis & sanantibus. Nam hec ipsa non adeo naturam roborant deliciaiora si quidem minus nutriunt magis communia & alimentum (ut ita dixerim) pinguioris: sic & in libris sunt que omnibus prosunt/ dum tamen legantur modestia dispende/ ut que nihil continent nisi edificationem fidei & morum: sunt

ij. Corin. ij.

Genes. ij.

Polycratici de Curialū nugis.

que solidioribus animis faciant/habenda quidē proq̄ a lectio-
 ne simpliciū:sunt que natura bone mentis oīno eiiciant/sunt q̄
 digerant in vsum morū aut eloquētie/sunt que indurent animā
 & in fide & bonis operibus solam faciant cruditatē. Vix autē in
 uenietur scriptū in quo si nō in sensu/vel in verbis/non repiatur
 aliquid quod vel prudēs lector emittit. Ceterū libri catholici tur-
 tius leguntur & cautiū/& gentiles simplicibus periculosi⁹ pa-
 tent:sed in vtrīsque exerceri fidelioribus ingeniis vtilissimū est.
 Nam exquisita lectio singulorū doctissimū:cauta electio melio-
 rum optimū facit. Vt enim in libro saturnaliorū/& in epistolis
 senece ad lucilliū legitur. Apes quodāmodo debem⁹ imitari q̄
 vagant⁹ & flores carpunt/deinde quicquid attulere/dispouunt:
 & per fauos diuidunt:& succū variū in vnū sapore mixtura qua-
 dam/ex propetate spiritus sui/mutant. Nos quoque quicquid di-
 uersa lectione quesuim⁹:conuertam⁹ in vsum v̄tutis: vt omnia
 in ordinem gerendorū:rationis iudicio digerēte/coalescāt. Nā
 & in aīo melius distincta seruantur:& ip̄a distinctio nō sine quo-
 dā fermento quo conditur vniuersitas:in vnius saporis vsū va-
 ria libamenta confundit:vt etiam si apparuerit vade sumptum
 sit:aliud tamē esse q̄ vnde sumptū noscēt appareat/qd̄ & in cor-
 pore nostro facere videmus sine omni opera nostra naturā. Ali-
 menta que accipimus q̄ diu in sua qualitate perseverant:& solida
 innatāt/malo stomacho oneri sunt. At cum ex eo qd̄ erant/
 mutata sunt:tunc demum in vires transeunt. Sanguis ex diu-
 no mandato diducitur:dum vitia dedinātur. Pastor ecclesie re-
 ptilia & immūda mactare precipitur:& comedere. Quod licet
 ad vocationē gentiū proprie referatur:vel exempli conformita-
 te docere potest:vt iugulatis errorib⁹ gētiliū dogmata nequaquā
 horreamus. Dum innocentiam:frugalitatē:contemptū mūdi
 docent pythagorici audiantur:dum animas quas in celum eue-
 xerint retrudunt in corpora bestiarū:iuguletur vel plato. Nam
 in eo pythagorā nimis secutus est/q̄ sicut mortuos ex viuis:ita
 ex mortuis reciproce viuos fieri docuit/& per varia corpora pro-
 monum qualitate migrare. Vnde illud. Ipse ego iam memini
 troiani tempore belli:Pātoides enforbus erā an pectore leuo:
 Hesit ab aduerso grauis hasta minoris atride. Sic ergo legant⁹
 vt auctoritas non preiudicet rationi. Nā & vrtica dum rosa les-
 gitur:quandoque manum tangentis vrit. Sapientia siquidem est
 fons quidā de quo egrediuntur flumina que irrigant omnē ter-
 ram:& non modo ortū deliciarū diuine pagine replent:sed etiā

Actuū. xi.

Sapientie laus

ad gentes pertrāseunt: vt nec etiā ethiopibus omīno desint. In-
de sunt floridi: redolētes/et fructiferi orti gentiū. Quos si forte
simplex lector ingreditur semp poetici illius meminerit. Qui
legitis flores/& humi nascentia fraga. Frigidus o pueri fugite
hinc/latet anguis in herba. Nam & poma hesperidū que draco
peruigil seruat:null⁹ asportat ignau⁹:aut qui scripturas non q̄si
vigilans legerit:sed quasi dormitans somniauerit:ac si ad finē
legendorū vtens calcarib⁹ pperet. Certū est quia fidelis lector
et prudēs:& qui litteris ex amore inuigilat vitia semp excludit
et in oībus accedit ad vitā. Hinc est illud doctoris doctorū hie-

Virgilij vsus.

ronymi. Ama scientiā scripturarum & carnis vitia nō amabis.
¶ Quid sit vere philosophari:et ad quē finem omniū scriptu-
rarum vergat intentio.

Hieronymus.
De p̄secra. vii.
v. nunq̄.

Capitulū. XI.

Hoc autē reuera philosophari est:et hic est multe le-
ctionis iocūdisim⁹ & saluberrim⁹ fructus. Ipsa siquī
dem oīm rerū cōtinet disciplinā:et oīm moderatrix
vniuersis humane vite actib⁹/& verbis/& cogitatio
nib⁹/modū & terminos ipsa cōstituit. Est tñ cui nec ipsa nouit
terminū p̄finire. Est cui in eo p̄scribit modū vt nō habeat mo-
dū. Quicquid agit aut loquit̄/illuc tēdit:qd̄ apud recte philoso-
phātes nō habet terminū. Nā & ei⁹ substātia in eo cōsistit vt il-
lud nequaq̄ terminef. Si enī fm̄ platonem philosoph⁹ amator
dei est. Quid aliud est philosophia nisi diuinitatis amor⁹? Hoc
est utiq̄ qd̄ terminari nō vult ne et ipsa qd̄ nō expedit finiatur.
Qd̄ enī finif esse desinit:et si amor dei extinguit̄/philosophie
nomen euanescit. Sic & incarnata sapiētia dei cū multis p̄scri-
bat modū:deū sine modo precipit diligendū: nisi quia charitati
modus ille p̄scribit̄/vt deus sine termino amoris diligat̄. Qui
enī ait. Diliges pximū sicut teipsum. Idē p̄misit. Diliges dñm
deū tuū ex toto corde tuo/ex tota mēte tua/& ex totis viribus
tuis. Idē quoq̄ adiecit. In his duob⁹ p̄ceptis pēdet tota lex & p̄-
phete. Si ergo oīa que scripta sunt p̄phetis famulant̄ & legi. i.
si oīs doctrina illuc tendit vt homo subiect⁹ sit legi dei:quis am-
bigit ad regnum charitatis vniuersa referri? Qui vero philoso-
phādo charitatē acquirit aut dilatat/summū philosophātis as-
secutus est finē. ¶ Hec est itaq̄ vera & imutabilis philosophā-
tiū regula vt sic in oībus legēdis/aut discēdis agēdis/aut omit-
tendis quisq̄ verset̄/vt pficiat charitai. Ipsa vero nunq̄ inanis
aut sola est:sed honestatē/modestiā cū sobrietate:pudicitia &
aliarū venerabiliū v̄tutū cetū in ip̄m hōiem quē pietati p̄secrat

Mat. xxiii.
Marci. xii.
Luce. x.

statim increpabit duritiā tuā: & asino archadie te dicet tardiorē. Plūbo ebetior es dū quid latet in littera iterrogas: littera inutilis est/nec arrandū est quid loquaf. Si instas/moneberis fugere qm̄ perniciosa est & occidit. Caue ne serpēs sis: qui terrā comedit oibus diebus vite sue: aut ludendū aut fabulādum: aut discptandum est tibi. Nā qui verbosior est/videtur doctior. Nec arrandum est vnde aut quid de quo sentiat aut pferat aliquis dum loquatur. Nec refert qua quisq; ratioē nitatur/dū nō instantiam sed vmbra eius quisq; dare sufficiat. Quid verū aut falsū: q̄ pbabile aut nō pbabile sit/frustra querit cū omnibus imago pbabiliū preferatur. Statue quod volueris/statim illud aliqua similitudo euacuat. Nā qd̄ obtines in vno simili/vel nol̄ in aliquo obtinebit. Cōstat tñ qd̄ nō simile est non statim esse verū: & qd̄ falsū videt nō semp esse falsum. Si propositōrū similiū dissimilitudinem niteris aperire/rē inanē aggredieris: aut enī te vel clamore prep̄dies: aut supflua opera deridebit/cum oīm similitudinū aliqua esse dissimilitudinē oporteat. Alioquin non tam similia q̄ eadem merito esse dicentur: docere cur ita non sit nō modo frivolu/sed irrisiōe dignissimū iudicatur. Statim queritur an velis cōcionari: dicunt se vt peripatheticū nō emargoreū audiant cōuenisse: cū tamē deambulatiōe & circuitiōe viarū poti⁹ q̄ diligenti inq̄sitiōe rerū peripatheticos imitētur. Si tñ hec ad copiā eloquentie comparandā exercent disceptatio & similia & dissimilia cōquirant: exercitiū quidē laudabile est: & quo aliud esse cōducibili⁹ iuuetuti nō facile dixerim: dūmodo fallaciarū nube multiplici sibi nequaq; oculos pstringi patiantur. Nihil enī vtilius: nihil ad gloriam aut res acquirēdas cōmodius iuuentuti q̄ eloquentia: que ex eo plurimū comparatur si rerū in mēte & in ore copia sit verborum. Verba nāq; proferre rebus icognitis: desipiētis potius q̄ docētis est/aut discentis. Multos videbis huiusmodi qui totū lōgo detinēt sermōe diem/ & nihil oīno dicūt aut minimum. Tu defessus es audiendo: & is nisi verbosior esset: loquendo perfatigari potuerat: quo tamē tendat/aut qd̄ velit nondum intelligis. Tu finem expectas: ille nondū initiū fecit. Prefer tamen vt videas qua exiturus sit. Recollige tandem que contexit: & occurrent tibi velut egri somnia vanas fingentis species: vt nec pes nec caput vni reddat forme. Turbati cerebri hominem credas: & qui ex defectu rationis linguam continere nō possit. Putes eū noctes ptinuare insōnes: & sopita rōne melācolia solā in eo excitatā. Si forte miseriatiōe duct⁹ ei mode

Eloquentie cōmendatio.

Polieratici de Curialū nugis.

Terius.

stiam p̄suaseris succēdetur/ & q̄libet in quēnis finget opprobria
cōpatiētibus/ & deridētibus eque cōitiabitur/ nec amicus nec
hostis ab eo nisi cōsputus abscedat. Si cepisti p̄feras necesse est:
aut procacis lingue sustinebis iūrias. Desiste ergo nisi sordida
lingua malueris inquinari. Nam & immunda quo magis mo-
uentur eo plus fetent. Viri prudētis dictum agnosces: quia ve-
sanū tetigisse timent/ fugiuntq; poetā: qui sapiunt agitāt pueri:
incautiq; sequūtur. Licet autē apud priuatos aut serio viuentes
homo huiusmōi rectissime videatur inutilis/ cōmod⁹ tamē est
in cetu multitudinis que hilaritatis & iocularis letitie materia
gaudet/ optimū enī instrumentū est ad risus conciliandos/ & ef-
ficacior quouis mimo. Vt venenū eius effugias: patientiā in-
dicās auribus/ morē geras insano qui nulli p̄cit/ & si eū forte vis
reprimere benignissime obsecra: vt in docendo/ aut disputādo:
sententie plus apponat/ & eā verborū deductione cōpenset. Nā
qui verba rebus: & res tēporis oportunitati cōtemperat: mode-
rissimam totius eloquentie regulā tenet. Illa vero copia laudē
parit: cui veritas/ virtuti & oibus officiis amica: cōsentit. Mula-
ta siquidē & faciliter loqui nugigeruli est: & famā oīnē negligē-
tis: & in se virorū grauiū prouocantis odiū & cōtēptū. Nam &
spūs/ sapiētie auctor est: quia qui sophisticē loq̄tur odibilis est.
Nū mediocris tñ utilitas est in dephēdēdis importunitatibus
sophisticis sine quarū notitia quisq; ad examinationem veri &
falsi vētilationē p̄greditur/ quasi miles inutilis/ qui aduers⁹ ex-
ercitatū & instructū hostē p̄cedit exarmatus. Licet ergo ad ex-
ercitiū colloquentē vicissim fallere/ & quasi in cāpi doctorū sco-
la inter ciues iocularē militiā exercere. Sed vbi se colloquentiū
intentio ad philosophie sobrietatē erigit: importunitates sophi-
stice delitescūt. Et si forte ab alterutra pte emerferit: sic a sapiē-
tibus corripuntur/ sicut in re publica: inter cōtrahētes dolus ma-
lignantū coerchetur. Ceterum verba rebus res temporib⁹ con-
temperare: & interuenientes fallacias prudenter arguere/ non
paucorum dierum est aut leuis opera. Vnde plurimi acceden-
tes abeunt retrorsum: & aliquā vestiū philosophie portumculā
preferentes gloriantur apud indoctos: ac si in iurisdictionē eorū
tota concesserit. Vt enī ait quidam verbis nāq; manentibus no-
men excidit. Garcio quisq; duas postq̄ scit iūgere partes: sic stat
sic loquitur velut oēs nouerit artes. De generib⁹ & speciebus
noram affert sententiā/ que boetium latuit quam doctus plato
nesciuit: & quam iste felici sorte in secretis aristotilis nuper in-

Boetius.
Plato.

uenit. Veterem paratus est soluere questionē in qua laborans mundus iam senuit/in qua plus temporis cōsumptum est q̄ in acquirendo & regendo orbis imperio cōsumpsit cesarea domus plus effusum pecunie: q̄ in omnibus diuitiis suis possederit cretus. Hec enim tam diu multos tenuit: vt cum hoc vnum in tota vita quererent: tandem nec istud nec aliud inuenirent. Et forte ideo quia curiositati nō sufficebat in eis quod solū potuit inueniri. Nā sicut in vmbra cuiuslibet corporis frustra soliditatē substantia querit/sic in his que intelligibilia sunt dūtaxat: & vniuersaliter concipi/nec vniuersaliter esse queunt: solidioris existētie substantia nequaquam inuenit. In his etatē terere nihil agētis & frustra laborātis est. Nebule siquidē sunt rerū fugatiū: & cū queruntur auidius: citius euanescent. Expediūt hanc auctores multis modis: variisq; sermonibus/& dū indifferenter verbis vsi sunt/ varias opiniones inuenire nisi sunt: & litigiosis hominib⁹ multam contendendi materiā reliquerūt. Inde est quod sensibilibus aliisq; singularibus apphensis qm̄ hec sola veraciter esse dicuntur ea in diuersos status subuehit pro quorū ratiōe in ipsis singularibus specialissima generalissimaq; constituit. Sunt q; more mathematicorū formas abstrahunt/& ad illos quicquid de vniuersitatib⁹ dicitur referunt. Alii discutiunt intellectus: & eos vniuersalium nominibus censerī cōfirmant. Fuerūtq; & qui voces ipas ḡna dicerent esse & species: sed eorum iam explosa sententia est: & facile cum auctore suo euauit. Sūt tamen adhuc qui dephenduntur in vestigiis eorū/ licet erubescant auctore: vel sententiā p̄ferri/ solis nominibus inherētes. Qd̄ rebus & itellectibus subtrahūt/ sermonibus ascribūt. Magno se quisq; tūc iudice/& ex verbis auctorū qui indifferēter noīa p̄ reb⁹: vel res pro nominib⁹ posuerūt suā astnūt sentētiā: vel errorē. Oriūtur hīc magna seminaria inrgiorū: & colligit quisq; quo suā possit heresim confirmare. A ḡnibus & speciebus nequaquam recedit: sed eo applicabit vnde cūq; sit sermo institut⁹. Poeticū illū te subito miraberis inuenisse pictorē qui ad oīa que necessitas exigit scit fortasse simulare cupissimū. Desipit ita rufus: in venia a qua enī teste coquo nullus casus evertit. Nā quicquid agit rufus nichil est nisi venia rufo. Si gaudet/ si flet: si tacet: aut loq̄t. Cenat propinat/ poscit/ negat/ inuit/ vna/ est/ venia: si nō sit venia mut⁹ erit. Res illa ad philosophādū videt̄ aptior ī qua liberior est licētia fingēdi qd̄ volueris: & minor est ex rei difficultate aut disceptatiū impitia certitudo. Sepe sicut ad hostē impediendū faci⁹ sa

Aristoteles.

Cesarea dom⁹

Cretus.

Politratici de Curialiū nugis.

lebras & angustias trāseundi miles caut⁹ obseruat: sic difficiles quis aut a scripturis aut a rationib⁹ excitat q̄stioēs: aut si aliud ppositū est/ex industria in eas quasi ex incidēti plabiē. & si satisfacere nō sufficis: quia nemo est q̄ oīa que etiā ab impit⁹ queruntur sufficiat explanare/statim annuit oculis: distorquet vultum: brachia iactat: clamat/salit: & trāffigurat gestibus: que in quouis histrione vel mimo videant^r inepti. Nō utiq; satisfacies nisi ei respondeas verbis suis/& id tantum dicas qđ cōsuevit au dire. Ipse tñ licet scrupulosior sit: totius est solutionis ignar⁹. In vno tamen sibi forte p̄spexit cautius: quod in marsupio omnia gbus inflatur ingessit. Facile tamē & quasi acirvesicā hanc perforando/q̄cquid loquacitatis in follib⁹ impiti guttur resonabat interdū vno sapiētis verbulo conquiescet. Nec illos ad philosophandū credideri aptiores: qui oī verbulo longā orōnem obiiciunt/ac si ad oīa que querunt^r fino sit ad pplm faciēd⁹. Regularitē siquidē pditū est/q̄ q plus vel minus m̄det q̄ ab eo querit^r/lineā recte disputādi ignorat. Ceterū cū quis docendus est: illa sūt dicenda dūtaxat que solutionis propositorū amminiculū p̄stant. Vnde illos qui in singulis legunt omnia / & dū vnum queritur niuntur omīa expedire / planū est recte docentium formulam non tenere. Aut enim nesciunt quis sit: recte docēdi mod⁹ / aut dissimulatione officii vendicant forte ingenia sua. Et (vt ait cicero) nō quid pposita disciplina: sed quid ipi possint ostentant. Qui ergo porphiriū oibus philosophie ptib⁹ replent: introducentorū obtundūt ingenia: turbāt memoriā: & qui instituend⁹ erat tanta grauitate cōcitiūt / vt onus reputet ip̄portabile qđ suscepit. Diuine pagine libros quorū singuli apices diuinis pleni sunt sacramentis / tanta grauitate: legendos forte concesseri eo q̄ thesaurus spūs sancti cuius digito scripti sunt: oīno nequeant exhauriri. Licet enim ad vnū tantūmodo sensum accōmodata sit superficies littere: multiplicitas mysteriorū intrinsec⁹ latet / & ab eadē re sepe allegoria fidem / tropologia mores variis modis edificet. Anagoge quoq; multipliciter sursum ducit: vt littera nō modo verbis sed rebus ipsis instituat. At in liberalib⁹ disciplinis vbi non res / sed dūtaxat verba significant: quisquis primo sensu littere cōtentus non est aberrare videtur mihi: aut ab intelligentia veritatis quo diutius teneantur seuelle suos abducere auditores. Plane porphiriolū ineptū credo: si ita scripsit: vt sensus eius itelligi nequeat: nisi aristotile platone & plotino plectis. Valeat / quicūq; me in aliquā disciplinam disponit itroduc

cere compendio tali. Ego siquidem illum sequar qui litterā aperit: & quasi supficie patefacta sensū (vt ita dicā) hystoricū docet.

Que sint necessaria & quasi clauē philosophandi. & q̄ simplicitas amica veritati ē. & quid sit luctari cū āgelo vel cibare eū. & qd sit aut p̄sit ad vocationē sapiētie reliq̄re patriā. Cap. XIII.

Que vero sunt discendi clauē: & que philosophantib⁹ ad intuentā speciē veritatis: viā eo tendētis expediunt / senex carnotensis paucis expressit. Et licz metri eius suauitate nō capiar: sēsū approbo: & philosophantū credo mētibus fideliter ingerendum. At ergo. Mēs hūilis studiū querēdi / vita quieta / scrutiniū tacitū / paupertas: terra aliena. Hec referare solēt multis obscura legēdo. Hūilibus autē dat grām dñs. & illis veritatis intelligentiā cōfert qui timore inicitati ei in dilectiōe. & executione mandatorū suorū fideliter adherent. Nam ex testimonio sapiētis: q̄ cōfidūt in dño intelligent: supbis aut resistit de⁹. Quis eo iūto philosophabit: aut eo renitente in aliquo obtinebit? Hūilitas est: vt nec personam docentis contēnat quis / aut quācūq; sciētia: nisi forte quam religio reprobauit. Si (vt dici solet) in vita humana nihil recte agredimur / quis ad scientiam sine eo pueniet qui scientiarū dñs est: & in quo sunt omnes sapiētie thesauri absconditi? Hoc vtique moliri arduū nimis est: & difficilius & longe maius q̄ vt fabularum vtamur verbis clauam eripere de manu herculis: imo certe lōge minus est / qm̄ nihil est: si tamē quod oīno nichil est aliq̄ maius aut minus est. Quisq; ergo viā philosophandi ingrediē ad hostiū grē eius hūiliter pulset: in cuius manu liber oīm sciendorū est: quē solus aperit agn⁹ q̄ occisus est: vt ad viā sapiētie & vere felicitat⁹ sensū reduceret aberrantē Frustra qs sibi de capacitate ingenii: de memorie tenacitate: de assiduitate studii: de ligue volubilitate blandit / quia si hec in inuio fuerit: quo efficaciora vidētur eo lōgius aberrabūt. Nā & equ⁹ quo veloci⁹ aberrat: eo tardius domū quisq; infidet redit. Est aut hūilitati cōiuncta simplicitas: qua discentiū intelligētia plurimū adiuuat. Hūilitas enī his que scribūt a doctorib⁹ acquiescit: & simplicitas si qua secus q̄ oportuit dicta vidēt in partem meliorē fidei interpretatiōe retorquet. Inept⁹ enī est q̄ scripturis a qb⁹ istrūct⁹ est appetit dñari: & captiuato sensu earum / ad intellectū suum eas nititur trahere repugnantes. Nam in eis querere qd nō habent proprium sensum obstruere est: non addiscere alienum. Nonne & discipulorum oculi tenebantur / ne sapiētiam que eos cōmi-

Jacobi. iij.
Prosequit de
prima clauē q̄
est hūilitas.
Sapiētie. iij.

1. Regū. ij.
Ad Colossē. ij.

Apocal. v.

Luce. xxiij.

Polícratici de Curialíū nugis.

labatur ex ardore agnoscerēt/ quia tardi erant ad intelligendū
 que prophete loquebantur: querentes quod aberat a mentib⁹ p
 phetarū/ & nō attendentes xp̄m qui latebat in littera? Sed quia
 charitatis ardētis studio querebant quod latebat: sapiētia q̄ que
 rebatur affuit/ & aperuit oculos eorū vt intelligerēt scripturas/
 & suā viso dño tarditatē arguerent. Sic enī prodest querēdi stu-
 dium: si auaritia ip̄a sciēdi referatur ad christū. Sed nec ip̄e nisi
 in fractiōe panis agnoscitur: quia mens scripturarū nisi refectio
 fidei/ aut morū detur anime/ oīno nō videtur. Quisquis enī ad
 voluptatē suam/ ingenii aut studii viribus/ scripturarū integri-
 tatem attēptat: quasi a sacrario philosophie exclusus: ab intelli-
 gētia veri alienus extat. Nam & sodomite/ dū āgelos correpto
 res malitie: & viri iusti hospites/ corrūpere vulerunt: cecitate
 percussi sunt/ & circa parietem aberrātes palpando in meridie
 crassis tenebris obuoluti: iusto dei iudicio submersi sunt. Sic dū
 elati & maligni oberrant ad parietem scripturarum sensū fide-
 lem qui in domo simplicis ann quo est sermocinatio dei/ & qui
 correptorē malicie videt angelum non attingunt. Angelus sig-
 dem scriptura est quam deo mittēte constat ad increpandā ma-
 liciā hoīm in mūdi sodomā descendisse. Audite (inquit) verbū
 dñi principes sodomorū/ auribus p̄cipe verba mea populus go-
 morre. Seruiendū est ergo scripturis nō dñandū nisi qs forte se-
 ip̄z dignū credat vt āgelis debeat dñari. Eos vtq; viri iusti ado-
 rasse & cibū ministrasse legunt: & eis hūana temeritas vult p̄-
 ferri? Cibantur autem fidei & bonorū operum cibus/ nā & ma-
 gni consilii angelum ad puteum sic cibavit mulier samaritana.
 Et fortasse eos adorasse non proderit: si cibus subtrahatur. Nō-
 ne querēdi studio viginisse scribitur patriarcha: qui scalā videns
 cuius sūmitas celos tāgebat/ angelos ascēdētes & descēdētes vi-
 dit: & ipsum dñm innixum scale/ & cū angelo donec aurora illu-
 cesceret luctaminis certamē exercuit: nec ante ab angelo fatiga-
 tus acquieuit vt cederet: q̄ femore altero debilitatus bñdictiōis
 gratiam voti compos abscedente angelo reportaret? Hec ei in
 spiritu aut in figura contigerunt: sed nobis apostolo teste figu-
 ralia seruiunt. In via ergo peregrinationis nre apprehendam⁹
 angelos scripturarū & infatigabili certamine luctantes cū eis:
 nō cedam⁹ donec nos aurora v̄itatis illustret. Nec solā nosse suf-
 ficiat veritatē: nisi femore amoris tēporaliū marcescēte eo vere
 virtutē aditū/ de bñdictiōe angelica facilius conseqm̄ur: q̄ mag⁹
 eternorū amore excitato: in appetitu t̄paliū claudicem⁹. Eo enī

Luce. xxiij.

Genes. xix.

Hiere. xxxj.

Genes. xvij.

Joan. iij.

Genes. xxvij.

1. ad Corin. x.

lucta ista perducit: vt triūphantis hominis testimonio: de ipse
 qui summa veritas est: facie ad faciem videat. Quicquid enim
 boni in fide aut operibus apparet/ imago quedam diuine visio-
 nis est. Et recte aurora sine benedictione nō expedit angelum:
 quia notitia veritatis sine gratia bone operationis sane consciē-
 tie nō habet fructum. Porro ad studiū querēdi nō modo dome-
 sticis/ sed etiam extraneis animamur exēplis. Nam solō qui se-
 per summo sapientie feruore flagrauerat: supremo die assiden-
 tibus amicis & cōferētibus: iam fere mersus satis caput erexit/
 interrogatusq; cur hoc fecisset: respondit vt cum istud quicqd est
 de quo disputatis percepero moriar. Migrasset pfecto ex homi-
 nibus inertia: si eo animo vitā ingrederetur quo eā solon egres-
 sus est. Carneades laboriosus & diuturnus sapiētie miles in stu-
 dio. xc. expleuit annos. Ei siquidem idem viuēdi & philosophā-
 di finis fuit. Catho octogesimū & sextum agēs annū: aīo tamē
 iuuenili/ virili robore/ grauitate senili/ in republica agēs: vt nec
 memoriā tardiorē/ aut laterū infirmitatē: aut quassatā carnem:
 mēbra torpentia: aut linguā impeditā quisquā animaduerteteret
 Grecis etiā litteris appetiit erudiri: qui sero & fere senex latias
 didicit. Cum vero sibi eloquentie gloriā cōparasset: id egit vt iu-
 ris quoq; ciuilis peritissimus haberet. Eius vero ples mirifica
 & patre cathone digna: adeo doctrīe cupiditate flagrauit: vt ne
 in curia quidē qua senatus cogeatur temperaret sibi: quo min⁹
 grecos libros lectitaret: qua quidē industria ostendit aliis tēpo-
 ra deesse: alios supesse tēporibus Vitā quietē necessariam esse:
 vel ethicus docet qui studentis inane exercitiū reputat: si ad ho-
 stium eius prementū se tumultuū turba pulsat. Ait enī. Quis
 locus ingenio: nisi cū se carmine solo: vexant & dñis cure vifecq;
 feruntur. Pectora nostra duras non admittentia curas: Magne
 mētis opus: nec de lodice paranda: attonite curus & equos: fa-
 ciesq; deorū aspicere/ & qualis rutilū confundat erinis. Nā quod
 turba lumen veritatis impediāt: cecus euāgelicis docet quem
 turbe pcedētes/ & sequētes increpabāt pariter vt taceret. Sigdē
 dicente dño/ q; versatur in turbis turbatur erga plurima: q; nihil
 studiis aut bonis moribus exercēdis pnciosus est. Si enī studiū
 (vt ciceroni placet) est vehemēs applicatio animi ad aliqd agē-
 dū magna cū volūate: pfecto mēs que turbata ad plima distra-
 his nequaq; in vno stut⁹ ope fideliter occupat. Sed studii tūc ex-
 ercitatio plurimū pficit cū stus in singulis que legit aut audit
 homo/ tacito apd se veri iudicii scrutiniū cōualescit. Ibi nāq; ra-

De solone.

De carneade.

De cathone et
eius prole.De tertia cla-
ue sapientie q̄
est vita quietā

Matth. xxi.

Luce. x.

Studiū qd ē.

De quarta claue
sapientie q̄ dē
scrutinū tacitū.

Policratici de Curialiū nugis.

De quinta claue sapientie q̄ dicit̄ paupertas tio cuncta examinat & fructū oīm appēdit in statera. Ceterum vita quieta esse nō pōt: si nature necessaria subtrahunt / & econtra si luxuriat anim⁹ in delitiis: rerū affluētia: lumē ratiōis extinguit. Vñ secunda virorū paupertas: & vere humilitatis custos & focia virtutis p̄missis adhibetur vt luxuriā moderatrix ista cōpescat: & stimulis suis hominē sui memorē officio virtutis iurgiter instare compellat. Honesta quidē res est (vt ait sapiēs) leta paupertas: nec tamē est paupertas si leta: sed cresci diuitiis potior. Vñ democritus cū diuitiis censerī posset: quē tāte fuerūt vt p̄ eius exercitui xerxis epulū dare ex facili potuerit: quo magis vacuo aīo studiis litterarū esset parat⁹ / pua admodū sūma retenta / patrimoniu suū patrie donauit Athenis autē cū plibus aīis moratus oīa tēporū momēta ad p̄cipiendā & exercendā doctrinam cōferens / ignotus illi vrbi vixit: quod ip̄e quodā volumine testatus est. Crates quoq; ille thebanus p̄iecto in mare nō puo auri pondere / abite (inquit) pessimi male cupiditates: ego vos mergā ne ip̄e mergar a vobis. S; &anaxagoras cū a diutina pegrinatione patriā repetisset / possessionesq; desertas vidisset: nō essem (inquit) ego saluus nisi iste perissent. Socraticū fere oraculū: ne minem locupletē futurū vt doceat: nisi se ad discēdū pauperem & egenū credat. Semper enim discētib⁹ plura deerūt q̄ scitu iocunda v̄l aut necessaria sunt. Terrā alienā philosophia exigit & suā interdū alienā facit / imo alienā facit suā: & nullo vnq; grauat̄ exilio: h̄ est qd̄ domesticas & que carnis sunt abigit sollicitudines: vt hō totus quodāmodo versus in spiritū: om̄e quod sapientie p̄fectū impedit / reputet alienū: vbiq; tamē domi: & vbiq; in patria: quia vbiq; locorū apud se: & vbiq; apud sapientiā commoratur. Et forte huc patriarchā inuitat domin⁹ dū eū exire de terra & de cognatione sua p̄cipit / vt in pegrinatione proficiens multiplicetur in gentem magnā: ip̄amq; terrā acquirat feliciter quā relinqt: dū ad vocationē sapientie oīa que sunt mūdāna cōtēnit. Si quidē virtus modeste paupertatis exercitio crescit / & fortitudo facili⁹ diuitiis q̄ laboribus expugnatur. Qui vero in cognatione temporalium quib⁹ quodāmodo ingēnitus est pedem sui figit affectus / seruit & minoratur: & iure dñi feliciter acquirunt oīa: que mundi cordis affectione quasi mentis pede calcantur. Sed quis est qui hanc arduam viā: vel intrare disponat. Angelum fortē quis aggredit̄ / aut quis si aggredit̄ / p̄seuerat? Nec tamen sine discrimine colluctādū videtur facies veritatis: & nisi paup̄is exilii amaritudo p̄cedat: rachelis & lie cōiugatio nō dul

Seneca.

De democrito

De crate thebano.

Deanaxagora

Socraticis oraculum.

De sexta claue sapientie q̄ dicit̄ terra aliena

Genesis. xij.

Genesis. xxix.

cessit nec succrescit soboles numerosa/nisi in virtut? baculo iorda *Genes. xxxij.*
 nem labentiu solitudo transferit:& in duabus turmis spualium
 & corporaliu bonoru in patriadiues igreditur:qui etiã inter co-
 gnatos exul in pure cõtemplationis & recte operationis labore
 diutius sudauit. Qui vero alia via philosophari nitunt? errant:
 & vrgete fame pmogenita distrahẽt/si tamẽ inuenerit germa-
 num qui vel leticulã sapiẽtie p̄cii noie largiat. Est enim vt fert
 dixisse aristipp? indulgere vitiis a legedi studio temperare. *Aristippus.*

¶ De septima clauẽ discentiũ. Capm. XIII.

IN libro quintiliani de institutione oratoris septima
 clauis discentiũ ponitur amor docentiũ quo p̄ceptores
 vt parentes amandi sunt & colendi. Sicut enim illi
 corporu:ita & isti quidem sũt genitores animorum/
 non quidem de se ipsis propagando substantiã:sed quasi sapien-
 tiam in auditorum mentibus gignunt in melius reformãdo na-
 turam. Et hec quidẽ pietas/studio plurimũ confert. Nã & liben-
 ter audiũt quos amant:& dictis credunt:& eis similes esse con-
 cupiscunt:& pio faciente affectu in ipos cetus scholariu:leti ala-
 cresq; conueniunt. Emendati non irascuntur:laudati non erube-
 scunt:vt sint & ipi charissimi studio merebuntur. Nã vt docto-
 rum officiu est docere/sic auditoru prebere se dociles. Alioquin
 neutrum sine altero sufficit. Nã sicut hominis ort? exvtrorq; gi-
 gnetium est confectus/& frustra sparseris semina nisi ea pmola-
 litus fouerit sulcus/ita sciẽtia coalescere nequit/nisi sociata tra-
 dentis accipiẽtisq; cõcordia. Hec quidẽ quintilian? in preceptis
 eloquentie:sed nihilomin? sunt ad institutionẽ sapiẽtie applicã-
 da. Profecto nec eloquẽtia nisi in preceptis sapiẽtie cõparat? &
 in forum illoru qui aures audiendi habet:nõ modo ridiculosus
 sed quodammodo vesanus irrumpt quẽcũq; philosophia vt lo-
 queretur diligentius nõ instruxit. Septẽ alias clauẽs quas ad in-
 telligentiam scripturarũ ticonius posuit in lucẽ proferet liber q *Ticonius.*
 de doctrina xpiana inscribitur:sed nequaq; istis obuiant/omnes
 potius versantur in vna istarum. Eas namq; studium querendi
 complectitur. Ceterum de traditione gẽtilium sermo fuerat in
 stitutus/ita tamen vt ad institutionem fidelium ex proposito
 referatur. Vna tamen est & singularis:& quasi clauium clauis
 illa que aperit:& nemo claudit:claudit & nemo aperit:& sine q
 ad intelligentiam veri nullus accedit/quam quisquis aut non *Apocal. iij.*
 apprehendit aut non tenet potius eum insanire crediderim q
 philosophari.

Polīcraticī de Curialīū nugis.

In quo epichurus et sui summū bonū cōstituant: et qđ per la-
bores multos itur ad voluptates. Capitulū. XV.

Vita quidē sunt et difficilia quib⁹ philosophātū pba-
tur virt⁹: quia ad summū nō est iter nisi per ardua. In-
spe tamen pficiendi oīa mansuescūt: & dū laboris pē-
latur vtilitas: mens ad oīa roboraf. Et quidē ad sum-
mum tendūt omēs sed via dispari: nemo tamen vt opinor: illuc
sine labore ptingit/aut tendit. Cū enī sint tres philosophātium
secte: que & ipse scindūtur in semitas multas: oēs & si dissimili-
ter: laborāt tñ in assequēdo finē quē statuunt. Siquidē epicurus/
et totus grex sodaliū ei⁹ vitā asserit que semp tāta iocunditate
letatur vt tristitie & perturbationis nō interueniat/ vel tenuis
motus. Vera quidē diffinitio est: & qua nihil potest esse iocun-
dus. Ab ea tñ plebs que eū sequit⁹ defluxit in voluptates: repu-
tans se earū vsu beatissimā esse futurā. Mihi tamen psuaderi
nequit hoc aliquē haussisse de fonte socratico: qui tantā morū do-
cuit puritatē vt a posteris credit⁹ sit nō humanū modo: sed diuin-
num spm̄ habuisse. Sed quia facile est aure vel ore insipiētium
dicta optima deprauari: ad cōpendiū immūditie tracta sunt: q̄
virtutis esse debuerāt instrumētū. Caro siquidē opinata est: nā
hoc vtiq; cordatus homo nō sentit q̄ amore iocisq; nil est iocun-
dus/nil suauis⁹ parasitica vita: aut eorū qui epulantur quotidie
splēdide/qui vino estuant: splēdidis vtūtur vestibus. Deniq; oīa
que mēs: lingua: manus: appetit cogitare/loqui/& facere: & in
nullo cōtra ire sibi/aut motū pprie reprimere volūtatis vitam
esse hominis/vera & sūma felicitate gaudētis. Sed nūquid huc
sine labore venit⁹? Quot obices ne sic viuas varietas humane
sortis interiacit⁹? Vt reb⁹ nāq; vtaris ad libitū: opulētia neces-
saria est. His enī egen⁹ ita nō vtitur quia desūt aut parit sepe
ne desint. Sed ponātur adesse. Inter multos cōpetitores: et tāta
currētes auiditate: eas fortior asportabit. Vinib⁹ itaq; opus est
vt seruent. Exigitur ergo et potētia. Nunquid hec gratis id est
sine labore & sollicitudinē acquirūt⁹? Sed in his cōtemni dur-
rū quidē est & intolerabile eo q̄ amor cōmodi innatus est ho-
mini: vt etiā qui nō agit vt bon⁹ sit bon⁹ videri velit/& in esti-
matione sui aliorū credit errare iudicia. Nam vt bon⁹ sit nō cō-
modi sed iusti amor efficiet. Querit⁹ ergo reuerentia cōuiuen-
tiū: sed hec ipsa nisi fame beneficio ptendat leuiter euanescit.
At illa que gloriā parit & progat: ex multis surgit articialis: s; maxime a virtutū exercitio pualescit. Patet ergo qđ laboriosus

Ita d̄ q̄ stutes
p̄cipue pariūt
gloriam.

fit transitus ad beatitudinē per voluptates: que sufficientie causa diuitias cōgerunt/vt potentia nitantē/fugiant contēptus/ampliores querūt dignitates/& cōciliande celebritatis grā aspirāt ad gloriam. His tamē omnib⁹ nō ea vita quā epicur⁹ describit acquirī: & que tristitie sit & toti⁹ pturbatiōis ignara. Aut enī hec in vnū quēlibet nō cōcurrūt/aut nō cōferūt quos pollicentur effectus. Immo & sepissime tanq̄ e regione cōsistāt querētū vōtis cōtraria operant. Si mihi nō credis/ liber de cōsolatione philosophie reuoluat attentius: & planū erit hec ī cōtrariū cedere. Et licet liber ille v̄bū non exprimat incarnatū: tñ apud eos qui ratione nitūtur: nō mediocris auctoritatis est cū ad reprimēduz quēlibet exulcerate mētis dolorē cōgrua cuiq; medicamenta cōficiat. Nec iudeus quidē nec grecus sub pretextu religionis/ medicine declinet vsū cum sapiētibus in fide & in perfidia desipiētibus sic viuiderationis confectio pficiat artificiosa: vt nulla religio qd̄ miscet abhominari audeat: nisi quis rationis expers ē. Sine difficultate pfundus est in sententiis/ in verbis sine leuitate conspicuus: orator vehemens: efficax demonstrator. Ad id qd̄ sequendū est: nūc prolabitur suadens: nunc quasi stimulo necessitatis impellens. Si huic vt necesse est acquieueris: videbis ista laboriose nimis queri ob aliud/ & id cuius queruntur gratia ex eis minime prouenire. Illud tamen cuius querunt gratia verius & cōpendiosius poterat inueniri: si nō aliunde q̄ a se queretur. Sed iam fere malicia inualescente nō querit s̄ neglectū ducitur pre istis/ etiā si occurrat Nā cū oīa bona sapiētie accessoria sint: ipamq; p̄stet sup salutē & oēm pulchritudinē appetēda: ipa ceterorū collatiōe vilescit: & sola sūt accessoria eius ī precio. Quis enī philosophat vt sapiat? Nā vt reb⁹ abūdēt: aut tēporaliter floreāt videbis multos: & si nō philosophentur tñ philosophos imitari. Ceterū facili⁹ est vt diuitie philosophantē impediāt/ q̄ vt philosophie p̄p̄iā cōferāt. Deo enī & māmone fideliter non seruitur. Ne verearis vt quis patriam deserat: vt paupertatem spontaneā amplectatur vt studio vacet. Nā philosophia ipsa labor videtur inutilis: nisi fructus opulētie cōsequat. Alios vt sciant curiositas excitat: alios vt scire videantur elationis stimulo vanitas vrget: alios ad questum pestifera cupiditas inflāmat. Rarus est qui charitatis aut humilitatē pede/ sapiētie vias scrutet: vt doceat/ aut doceat. Nā ad immūde voluptatis: aut vane vtilitatis ineptias omnia referuntur. In his enim finis est anime aberrātis. Philosophia interim viaticum est paucorum

Nota q̄ voluptates sūt īpedimentum ad beatitudinē.

Id ē eximiam cōmēdationē libri de cōsolatione boecij. licet iesus x̄ps ibi non exprimat noiatim.

Sapiētie. vij.

Matth. vij.

Polieratici de Curialiū nugis.

tamen/quia alia via longe videtur esse compediofior. Nam vt dici solet. Amor ingenii neminem vnq̄ diuitem fecit.

¶ De amore diuitiarum: & q̄ in eis anima non quiescit. Capitulu. XVI.

¶ Vi solas diuitias congerere curant: nihil in vita potius credi volunt via quam ceteris pretulerunt: vt eius indigentia expleatur. Diuersa probatur a diuersis. Nullum graue periculum est: si spes dolosi nummi refulgeat. Ipsam fere naturam vicit amor pecunie: & res pene impossibiles ad possibilem redigit facultatem. Avaro nihil vile videtur aut sordidum/ & sibilante populo seipsum consolatur: immo sibi & applaudit simul ac nummos contemplatur in archa. Petronianum illud ingestum omnibus credas. Quisq̄s habet nummos secura nauiget aura Fortunamq̄ suo temperet arbitrio. Vxorem ducat danen/ ipsumq̄ licebit. Acrisium iubeat credere quod danaan. Carmina componat: declamet: concrete omnes: & peragat causas: sitq̄ cathone prior. Iuriscōsultus paret: non paret hebetio. Atq̄ esto quicquid fenuius & labeo. Multa loquor/ quid vis nummis presentibus opta. Et veniet clausum possidet archa iouem. Dum itaq̄ questum faciat/ nulla pars mundi videtur inaccessibleis: & ipsius torride estum maior auaritie ignis exuperat. Inde est q̄ hic mutat merces surgente a sole ad eum quo vespertina tepet regio. Hic toto ipetu fertur in hostem: concurritur hore momento/ cita mors venit: aut victoria leta. Alius superbis gaudet assidere liminib⁹: vt ex familiaritate maiorum facilius ad opes que desiderantur accedat. Si potest versatur in aliquo ministerio: sin autem/ sufficit vel in matricula curialium esse conscriptum. Sola siquidem conscriptio questuosa est/ vt minimum locum pcimonie facit qua nullum vectigal vtilius. Suis enim commodissime parcat quem loculi exhibent alieni. Militatur in curia vsq̄ ad canos: immo & illos cōsumit curia. Vix est vt quem curia pduxit ad canos: domum redeat/ vel exclusus. Si migrauerint fame pereunt: quia vt ait sydonius eos non tam bonus pascit q̄ panis alienus. Suavior enim est/ & quiddā ab alieno innate dulcedinis habet. Nescit vti suo qui semper abusus est alieno. Si honesta finiuntur officia/ parasiti partes non erubescit explere: vel nūmi. Que vis indigna patietur atēq̄ exeat. Apud mironem trebium cogites discumbentem. Nam & huic idem propositum & semper eadē mens est: vt bona summa putet aliena viuere quadra: & ea pa-

Amor pecunie vincit oia.
¶ Nō q̄ avaro nihil vile videtur/ et q̄ semp cōtēplatur in thesauro.

¶ Nō q̄ ppter q̄stū auar⁹ oēs mūdi partes circuit.

Iuuenalis.

tienti perferre animo / que nec farmentis iniquas cesaris ad mē
 las: nec vilis galba tulisset. Innumerabiles vie sunt: quibus palā
 aut clanculo properatur ad questum / & quem non subigit amor
 pecunie interdum superat cupiditas specierum. Equos vestes:
 aues armatas: venaticos canes: inumerosos greges armētorū
 & pecorum / & variam mundi superlectilem: quoniā per singula
 la currere vires humanas excedit. Pleriq; pecunie preferunt: &
 totius hominis vires exhauriunt in acquirendis his aut tenen-
 dis. Nam in his duobus articulis furor totius auaritie constat
 q̄ immoderatus appetit aliena / aut sua tenacius seruat. Et qui
 dem immoderatus appetit quisquis quod deest / legem necessi-
 tatis excedens & que vsus exposcit. Tenetur quoq; auidius que
 vsu subtrahuntur. Ea vero que sine vsu possessoribus elabuntur:
 inutilia sibi esse quis dubitat? Auaritiam vel ex eo non modo
 fugiendam: sed detestandam constat q̄ a celestibus procul se-
 ctatores suos & a cōsortio diuinitatē & vsu celestis beatitudinis
 remouet & elongat. Omnia siquidem que celestibus viciniora
 sunt minus cupiunt & cōgregant pauciora. Volatilia celi neq;
 serunt: neq; metūt: neq; nent: neq; p̄gregāt in horrea: neq; penū
 construunt: sed omnem excludunt sollicitudinem craftini. Ecō
 tra / mures & reptilia congerunt in futurū & generationes per-
 hibentur esse quibus terra est in cibum / & eedem parceuiunt:
 nequando eis terra deficiat timentes. In quā tamē proculdubio
 ipse resoluentur. Sentiāt vnusquisq; quod vult / ego auarū posse
 fieri compotem voti non credo nisi forte & epicur⁹ famelicum
 & siti aridum & languentem / plene voluptatis iocunditate frui
 consentiat. Siquidem vterq; famelicus est: sed perniciosus esur-
 rit auarus qui semper indiget & satiari non potest. Maior enī
 est hiatus mentis q̄ corporis: & nisi seipsum deus infundat / om-
 niino nequit impleri. Nam cum natura spiritualis virtute prop̄a
 sic corporalia comprehendat: vt nulla quātitate distēdatur: nec
 res vna loco preoccupato alterius impedimento sit quo minus
 illa comprehendat: & quo plura cōcipiuntur eo pluribus locus
 est. Luce clarius est q̄ res corporalis / animā que spiritus est im-
 plere non potest. Totus enim mundus angustus est ad anime
 quantitatem. Ex quo patet q̄ in eo toto anima non quiescit:
 nisi forte in agusto clausum ergastulo spinis suppositis incubā-
 tem epicurus quiescere molliter opinatur.

☉ De ambitioē. & q̄ cupiditas stultitiā comitat. & quis sit or-
 tus tyrannidis: & de diuersis vitiis ambitioforū. Cap. XVII.

Auaritia in d
 bus articulis
 constat.

Polycratici de Curialū nugis.

Declinare nituntur aliqui & si non maculā odibilem/
tamen auaricie notā. Nā & ab alienis videtur absti-
nere & suis cū res exposcit libere vti parati sunt. Eis
tamen de fonte malorum oritur alicuius vitii vena

que semitas eorū a tramite vere felicitatis auertat. Sicut enim
in orto deliciarū de vno fonte oriuntur flumina que fecundant
suauissimi odoris agrū cui domin⁹ bñdixit: sic in loco horroris
& vaste solitudinis in terra scilicet obliuionis/quam illi ihabi-
tant qui sui obliuiscuntur in mundo/velut stupidus ludorum va-
nitate captus in teatro/quasi de fonte vno omnium pullulant
capita vitiorū. Hic autem puteus cupiditatis est. Eam vero sic

Genes. ij.

*Cupiditas qd
est.*

*Stultitia qd
est.*

patrū diffinit auctoritas: vt dicatur cupiditas amor esse eorum
que quis amittere potest inuitus. Socias ei stultitia comes: sua
dens id amari & qri/qd teneri nō pōt. Et est stultitia eorū q sciē-
da sunt vitiosa ignorātia. Sic eā liber magni augustini de libe-
ro arbitrio pingit. Si enī nescias qd sciri nō pōt: in nomē stulti-
tie minime cadit. At cum sui ignorātia quis tenetur: transit ad
stultos. Si in bonis que minora patenter sunt maioribus p̄fert
stulte iudicat. Si vitia sequēs: p̄tez suā deteriorē faciat: stultitie
maledictione dānatur. Si ergo error fuerit cupiditate succensus
p̄cipitiū via multiplex patet: cū ab errore sit/ vt hō quid sequēdū
sit/ ignoret: & ipm in inuio abeuntē fornax cupiditatē inflāmet.

Et quidem adhuc preualent verba iniquorum dum homo p̄pe
conditionis ignarus & debite subiectionis detrectans iugū/ fi-
ctitiam quandam affectat libertatē: vt possit viuere sine metu:
& impune quod voluerit facere: & quodāmodo iā esse sicut de⁹.

Nō tamen q̄ diuinam velit imitari bonitatē: sed deum/ dando
impunitatē malis: ad suā vult malitiā inclinari. De radice ergo
supbie surripit ambitio potētie. f. cupiditas & honoris: vt hīc vi-
res habeat ne premaf: hīc pueniat reuerētia ne vilescat. Nemo
enī est qui nō gaudeat libertate: & q vires quibus eā tueas non
optet. Nihil est quod non in p̄mutationē eius veniat si locus as-
sit. Seruit⁹ enim quedā imago mortis est/ & libertas securitas
vite. Inde est q̄ ad conciliandā potentiam effunduntur opes: &
quanto quis potentie cupidior est: tanto eas facili⁹ expēdit. Cū
vero potentiā nact⁹ est: erigitur in tyrannidē: & equitate cōtem-
pta nature/ & cōditiōis cōsortes dep̄mere inspiciēte deo nō ve-
retur. Et licet oēs occupare nō possint principatus & regna/ a ty-
rannide tñ oīno immunis est aut nullus aut rarus. Dicitur autē

*Seruit⁹ qd ē.
Libertas qd
est.*

Tirann⁹ qd ē.

q̄ tyrannus est qui populum violenta dominatiōe premit. Sed

tamen non modo in populo: sed in quantavis paucitate potest quisq; suā tyrannidē exercere. Nam & si nō populo: tamen quatenus potest quisquis appetit dñari. Non enī de his institutus est sermo qui sunt oīno animi defecati: et subiectione cōtinua gaudentes alicui in vita preesse refugiūt. Vita potius alicuius politorū excutienda est. Quē mihi dabis inter illos qui non velit: vel vnū potentia anteire? Quis est qui nolit sibi ius esse in aliquem? Quis est qui sic subditum tractet sicut vellet se tractari si subderetur? Dū ergo ambitio inualefcit/calcata equitate procedit iniustitia: et tirānidis parans ortū/omīa quib⁹ illa crescit exequitur. Qui ergo suis non preualet/nititur viribus alienis. Est videre q̄ plurimos aucupes potestatu: honorū procos adherere potētibus: & se reipublice munis imiscere tentātes viam qua se possint e latere / vel ex aduerso in altū tollere q̄ pre aliis possint aut saltem posse ratione cōsortii videantur. Effundunt patrimonia / labores imēfos aggrediūtur & perferunt: instare obsequiis / & sollicitare blāditiis quos captant nō verentur. Nul lum ergo officiū gratuitum est: nō dux: aut iudex centurio / aut decanus: sed nec preco / nec caupo nisi ad preciū fiet. Ad hec in prophanis tolerabilia: dum que publica sunt ambitio non corrūpat. Nam quecūq; publica sunt / pietati debent & fidei consecrari. Ceterū hec ambiciosiora sunt et vix aut vnq; gratis in aliquem cadunt. Sed poterunt de his que sunt ab institutione traiani superius dicta sufficere. Domesticas calamitates & thalamum sapientie expositum fornicatoribus et sanctuarii interioris recessum in prostibulum permutatū: sine gemitu & lachrymis nequeo deplorare. Domus nāq; orationis / negociationis (domino phibente) facta est domus: & templi fundamentum in lapide adiutorii: in latronū spelūcam versum est. Siquidem ecclesia data est in direptionem / aliis palam / aliis clam occupantibus eam. Nā et ipsa occupanti cōceditur: eo forte q̄ in nullius bonis est. Non est enī inuētus nisi perrarus qui accingatur gladio super femur suum / ad presumptionē ambitionis reprimendam. Illa namq; machinas multiplices erigit vt eam expugnet nemine defendente. Alius enim de nobilitate confusus / aut viribus potestatum violenter in sancta irruit: & si forte pulsatur ad hostium / parietem / aut limina suffodere non veretur. Nam & seditionem cōcitabit in moysen / & alienū ignem inferet in templum: et vasa sanctuarii contaminabit. Alius sperans in multitudine diuitiarum symone ducente ingreditur: non inueniens

ff. de pollic. l. i.
§. i. ff. de mūe.
et hono. l. exi-
stimo.

Esai. lvi.
Mar. iij. Mar
ci. x. Luce. xix
Joan. ij.

Insti. de rerū
diuisi. §. nulli⁹.
et. §. deferre.

Polícraticí de Curialíũ nugís.

ibi qui eũ & pecuniã suam iubeat ire in perditionẽ. Ali⁹ in muneribus ad petrũ reformidat accedere: clãculo tñ p impluviũ aut ri/ac si per tegulas iupiter illabat in gremiũ danes sic in sinũ ecclie procus descendit incestus. Alius obsego q̃si muner⁹ ignarus adest: ac si obsequia non cedãt in muneris rationẽ. Profecto nullũ maius est munus: q̃ cũ homo seipm hois deuouet seruituti. Aliũ collisione quadã vocantis liberalitas preuenit: sed postmodũ collatã grãam suo giezĩ plenius cõpensabit. Alius agit ne ipm pulsare oporteat: sed ad ingrediendũ compellat inuit⁹: & quasi obnubilãs lucernã dei vt eũ impune irrideat fraudulent⁹. Diu siquidẽ alius simulauit. Ambitionem nãq; multis indiciis pdidit & se diuitem: potentẽ: insignẽ velle fieri p̃fessus est s; alia via: sed in alio statu: sed in minori piculo: maiore libertate voluit esse nobilis inter laicos/aut certe magnus in clero. Ob hoc p̃ncipũ virorũ quesuit grãam/familiaritatẽ inuit: ab eis quascunq; suscepit functiones. Screenshotis forte prelatus est aut cõsignãdi suscepit officium aut cuius custodiã/aut publici clauis erarii/aut ratiocinii varias cautioes: aut si aliud nequit: vt corbili⁹ p̃fice retur obtinuit: nõ tamẽ q̃ ad eum ptineat de egenis aut de pauperibus curam gerat: sed quia fur est: & loculos habet quos auaricia soluit ad tempus vt sub imagine pietatis eos sacrileg⁹ faciat/& de mendicitate & morte egentiu priuatas sibi diuitias paret/si enim vere compassionis moueretur affectu: sua fidelit⁹ & vtilius pauperibus erogaret: q̃ ad dispensationẽ alieni mercator impurus accederet. Iam palã emunt oĩa: nisi modestia ventitoris impediãt: adeo enim sacris altaribus auaritie prophan⁹ imminet ardor: vt hec oĩa quasi parodica quedã preemanf. Et quia per se non veniũt in comerciũ/licite & iuste credimf acquiri si p̃empta: aut coempta fuerint. Quid enim? Nũquid in forũ approbante pretore non veniunt que iure antiquo sic possident a laicis vt transeant ad heredes: & titulo donationis aut permutationis alienẽtur ab eis? Ius ergo aduocationis/aut patronat⁹ ecclie quid prohibet distrahi? Nam quia beatus ambrosius heresim symoniacã cõmitti dicit in talibus/provinciale decretum interpretantur esse: & qd in sola italia & inter lĩbardos debeat obtinere. At constitutio apostolica inhibẽs ne illi qui dñ ecclesias ambiũt quo facilius subintrent ius aduocationis querũt: admittant in ecclias quam aduocatio fraude q̃sita est ad timorẽ dictũ referunt & nequaq; esse p̃petuã: sed pro loco & tempore dispensandũ. Vt ait enim beatus cirillus in eplã ephesine synodi/dif-

xvi. q. vij. filijs

Ambrosius.

Cirillus.

p̄fationis mod⁹: nulli vnq̄ displicant sapient̄. Si dispensatiōis
 modū queris / pbabilis quidē est / si erga diuites erga nobiles: er
 ga potentes: & regales aut curiales rigor canonū temperatur.
 Nam de moribus vltima fiet mentio: & istis lex canonū neq̄
 posita est. Iustitie siquidē liberi sunt / & eo ducuntur spiritu: vt
 necesse non habeant esse sub lege. Statuat ergo lex qd̄ placuit la
 tori. Nā isti p̄uilegii principalis gaudentes beneficio: quicquid
 ambiūt sibi cōpetere opinant̄. Episcopos ad prima b̄nficia obli
 gant / & de futura successione pacifici nō verent̄. Restat ergo vt
 tristi pactio repleatur euentu / & illi⁹ quisq̄ anime & armetur
 in necem / anius ambit successione. Si enī cedere moretur aduer
 santur vexant & multipliciter p̄cutiūt possessore. Possessio nāq̄
 parit aduersario actionē in rem. Si nō prelatorū quispiā sue cō
 ditionis memor eis p̄ vota nō obedierit / amaras illico audit hy
 storias / eo q̄ indignum & contumeliosum omnino reputant: si
 turpis & ihonesta petitio repulsam alicubi patitur. Interim er
 go alarū suarū feruntur remigio: nidificant in provinciis singul
 Vix quot nidos habeant / v̄ ipsi sciunt Diurna ad peragrandas
 alicuius orbis plagas eis preparantur hospitia: & in tāto nume
 ro vix hospiciolo vno donatur horridulus comes. Nam si quis
 hoc fecerit / probate liberalitatis est. Vtiq̄ & in signis prudent
 tie / si quis tot quocunq̄ modo conquirat altaria: vt quasi ritu mē
 phitico quotidianas hostias nouis possit altaribus immolare.
 Nolunt tamen sacerdotio onerari / aut seruire altario qui de al
 tario viuunt: ne vt populus arguit dicam luxuriant̄. Sed perso
 natus quosdam introduxerūt / quorum iure ad alium onera / ad
 alium referuntur emolumenta / & cum apostolus dicat qui non
 laborat non manducet: qui minimum meretur plus percipit: &
 in labores alienos ociosus aut flagitiosus ingreditur. Quis er
 go dicat in hac emenda licentia cum non res sacra sit: sed ppha
 na symoniam posse committi? Huc enim vt vulgo dici solet p
 argenteum pontem transitur a sordibus que transeuntē vel pō
 te aureo persequuntur.

1. q. vii. didici.

Tronice loq̄t.

L. de ali. tu.
mu. cā. fac. l.
vna.

Mēphis idē
est qd̄ egypt⁹.

ij. ad Thess. ij.

¶ Q̄ ambitiosi dissimulāt se nolle qd̄ maxime appetāt: & qb⁹
 excusationibus propositum tegant. Cap. XVIII.

Sed ecce ad aliquem istonum promouēdum aut cogi
 tur / aut circūuenit̄ ecclia vt dicat hosti domestico a
 mice ascēde supi⁹ Stupidi itaq̄ obstupescūt: nomē di
 gnitatē abhorret: refugiūt on⁹: & vt auidi⁹ ipellātur
 more vt dicit̄ arietis: vt forti⁹ feriat recedētis: cū suspiriis gemi

Luce. xiiij.

Politratici de Curialiū nugis.

tibus & singultibus interrūpētibus simulatas lachrymas retrocedunt. Notū siquidem est: quia sedes hec trahit & cōpellit iuitos/ & quos notat ambitio repellit. Nitunt ergo rationibus & auctoritatib⁹ docere quare eos episcopari nō deceat. Non sum (inqt) medicus/ & i domo mea non est panis: nec penes me thesauri sunt/ vnde in necessitatis articulo noua & vetera indigentibus pferam. Possum utiq; vti excusatione pphetica qm loqui nesio/ & quia puer ego sum: & si non etate reuera sciētia & leuitate morū. Sordidis vestibus ab initio indutus sum/ & eas nūq; in sanguine agni/ aut vestibus studii dealbare. Quomodo ergo sancta tractabo pollutus/ aut (qd sacerdotē oportet) polluta mundabo? Nā legem indefinenter contēpsi: & sancta dei increpante ezechiele polluere non cessauī. Mea ergo p̄motio: populi deiectio est. Ruina siquidē populi sacerdotes mali. Facti sunt enim in laqueū populi existentes i specula: & quasi rethe extensum ad inuoluēdas aīas. Terret me aggeus parabola mystica sacerdotii periculū exp̄mens: & manifeste docēs: quia populus a sacerdotū moribus facilius vitia p̄hit q̄ vtutes. Interroga (inquit) sacerdotes legē & dic eis. Si caro sancta vel vas sanctū alius cuius vestimentū contigerit: si sanctificat eū eo q̄ cōtingit. Et dū dixissent sacerdotes: quia non sanctificat/ rursū dixit ad eos. Si immūdia cōtigerit vestimētū mundi/ vtrū polluat eū? Et dixerūt/ quia polluit: Tolerabilius est ergo me vnū ppriis consumi vitiis/ q̄ in multos vitiorū diffundi pestem. Adhuc si p̄sōa esset vsq; quaq; laudabilis: si nō essem curie nexibus illigat⁹: me micheas durissime repellit ab aditu non ferens syon edificari in sanguinibus & hierusalē in iniquitate p̄ncipū suorū. Hic aut nulla est: aut compulsā: aut simulata electio. Hanc quoq; partē protēsa disputatione psequitur. Postremo se promoueri non posse sine suspitione symoniace prauitatis: cū ob hoc ius & auctoritatē sigilli aut cuniliū aut scrinii emisse videat. Licet alia mente ad obsequiū potestatis/ sicut presens testatur dies/ qua delaturū honorem respuit/ teste conscientia accesserit. Affectans vt p hoc sine onere sortiretur honorē. A postolicas quoq; sanctiōes replicat & reuoluit: quibus pridē statutum est: vt a sacris ordinib⁹ & omni p̄motiōis spe arceant: qui cuiuslibet secularis curie emūt officia: aut qui viles aut seniles obsecundatiōes p̄ncipibus prestant/ aut quorū electio nō est a clero in ecclia & sine p̄nominatione cuiusq; mūdane potestatis/ canonice celebrata. Quos si aliter electi fuerit: sub piculo anathematis vniuersalis ecclia probi

Jeremie. i.

Age. ij.

Miche. iij.

bet cōsecrari. Vnus p̄ncipum nostrorū (nominis siquidē imemor sum) in causa simili egregiū facinus egisse memorat (hēricus fuerit an robertus nō multū refert) Cū ambitiosus quidaz monachus ad abbatia quā preemerat vocaret: & ille modestiā simulās vt auidi⁹ peteret onus refugeret/recusaret honores: & se palā tante rei fateret indignū. Plane (inquit) p̄nceps indign⁹ es: quia eā clam data mihi tāta pecunia/sūmāq; pecunie exprefit/emisti. Sed qm̄quidē p me non stat: quo min⁹ pactio impleatur/liberū me h̄re/iustū est & tu domū redeas: & qui dign⁹ est destitute preficiat ecclie. Sed nūc lōge aliter succedit excusatori ābitioso. Hec enī & alia q̄plura multiplicat/vt credat nolle qd̄ appetit: & tandē gratis accipe quod p̄mit. Vñ tanq̄ vir modeſtū singularis capis/trahit/& ad cathedrā conclamātib⁹ turbis & cōcīnētibus choris: multitudine pressus deducit. Nec ignobilitatē p̄dest p̄tendisse/carnis aut sanguinis/eo q̄ impatori nō queritur successor: sed piscatori: fabri filio/nō augusto. Sciētiaz accurata excusatio p̄dit/& religiosus esse cōuincit ex eo q̄ inuitatus ascendere diuti⁹ recusauit. Visus est enī noluisse qui distulit. Que verō de canonib⁹ sibi opposuit: habita ratione loci tēporis/& p̄sone simili via tēdētū ad honores socia multitudo dispensat. Si de presentib⁹ niti nequnt/aut p̄teritis/futurū vaticinant p̄fectum. Sic callidus māgo dū qui duri⁹ p̄uehit equum aut pullū p̄bitatis incognite gradariū p̄mittit in futurū/& fractis gressibus incedentem mollius: prop̄siori laude in stabulū incauti mercatoris extrudit.

C De his q̄ impudētius irruūt sine dissimulatiōe ābitiōis quos neq; ratio neq; auctoritas rep̄mere pōt. Capm. XIX.

Consistunt e regione q̄plurimi nequaq; dissimulātes p̄positū: sed ambitionis quasi (vt dici solet) insignia p̄conātes. Predictorū deridētignauā: velut militū q̄ militie sue titulos nō audeāt p̄fiteri. Hi licet impuri sint/& nec vitā suā velint erigere: nec sciant instruere alienā/immūdis vt dicit pedibus certatim irruūt in sancta sanctorū: panes dñice p̄positiōis/& carnes agni immaculati/affas igne passionis in cruce: nō modo illotis: sed pollutis si liceat manib⁹ tractaturi. Hi sūt q̄ licet p̄mo adito ac ianuis habeant indigni: continuo tñ tendūt ad sacerdotiū: festinant ad tribunal: & repulsis ceteris: sic sacris altanib⁹ incubāt/vt iā nō ad formā & exemplū prebendū plebi/orde ille videat institut⁹: s; esse occasio quedaz in abundantia & securitate viuēdi. Nec putat officiū districto

Mangonun
mos.

iudicio dei obnoxium: sed se cura quedam & nusquam discutienda ammi-
 nistratio. Credas illud poetarum voce preconis / oibus sonuisse.
Dorstius. Occupet extremum scabies Inde est quod omnes quasi in stadium ago-
 ne contendunt / anhelantibus singulis ne episcopatum accipiat alter
 Votis ergo & si non re plures numero sunt rectores: quam illi quos re-
 gunt. Nam qui regi velint pauci sunt: cum quisque ut emancipet a iu-
 go rectoris proprii totis viribus querat. Privilegio siquidem aposto-
 lico aut regio precepto / plurimi tuti sunt: ne iudicibus suis obtempe-
 rent: ne iustitiam faciant: ne legi dei subditi sint. Non reprehendo cle-
 mentiam apostolice sedis: sed hanc indulgentiam eius ecclesie dei non
 arbitror expedire. Nihil tale in illa gloriosa familia christi legimus
Luce. xxiij. licet & in illis contentio facta sit: quis eorum videretur esse maior.
Actuum. xv. Nullam emancipationem huiusmodi ab apostolis factam meminimus / licet
Ad Gal. iij. paulum & barnabam audierimus ab invicem discessisse. Nullam in illa
 superna civitate que sursum est mater nostra / predestinationis materiam
 credimus: sed nec hic esse debere nisi urgentissima ratio flagitet.
 De his enim ut pace multitudinis & eorum qui illius foveant iniqui-
 tatem loquatur / dicam quod sentio: ne quid subtraham veritati aut proba-
 bilitati. Dico ergo quod indubitater credo: quoniam hi qui efferunt super-
 bia huiusmodi emancipationes querunt a ceruice sua iugum christi
 & patris eius si fieri posset excuterent. Plus dico immo & quanta-
 tum in ipsis est excutiunt & diuine ordinationi fallaciter contra-
Ad Ephe. iij. dicunt. Nusquam ergo illud apostoli / non omnes prophete: non omnes
 magistri sunt. Omnes enim prophete & magistri sunt: ita ut secundum an-
1. Regum. xv. tiquum puerbum merito dicam / nam & saul inter prophetas. Et reuer-
 ra sicut ait gregorius nazansenus nulla hystoria tradidit: vel tantum
 in ecclesia fuisse numerum ministrorum: vel tam viliter congrega-
 tum. Unde religioni & doctrine christiane graue opprobrium nasci-
 tur: quod sacerdotia / vel ministeria / ambitione potius & ad gratiam
1. ad Corin. ix. quam meritorum iudicio deferuntur. Omnes itaque currunt: sed cum eo
 ventum est vnus accipit praemium. Ille qui in cursu ambitionis
Joan. xx. aliis velocior extitit: & qui precucurrit citius petro & quouis di-
 scipulorum christi. Ascendit enim illico & omnem celeritatem festinate
 vocationis preuenit. Hi sunt qui crebris muneribus visitant po-
 testates / laterales & familiares eorum sollicitat / ecclesiarum primis
 se commendant / applaudunt omnibus: & etiam magnarum do-
 morum non modo officiales: sed citationes rogant ut cum locum vide-
 rint meminerit sui. Hi sunt amici omnium: & qui non se sed ami-
 cos in se desiderant promoueri. Hi sunt qui vitam scrutantur alie-
 nam: negligunt suam: infulatorum annos dinumerant: canis le-

tantur/phificos & genelliacos de fatis presidentium consulunt: librant humores & quasi in statera appendunt elementa vinentium/& quos diutius superesse cōspexerint etatem nestoris debent excedere/& corui aut cornicis iam implere mensurā. Debiles etate vel morbo concutiūt:etiam fynceros criminibus incrustant simulatis:& quasi heredipede vacillantium cathedris insidiantur: turpiq; interueniente commercio:occupatarum sepidium sepe illicitas impetrant sessiones. Hi sunt qui de se coadiuuantis & promouendis nefarias obligationes interponunt:& tandem cum ad rem ventum est:immemores fidei contra fidē date seipso ambitionis/& inuidie stimulis impediunt & repellunt. Sic ergo plerūq; dum compeditorum rixa crudescit:sapiētia dei per occultā & rectam dispositionis sue viam/fidelē incognitum introducit:de quo nequaquā precesserat sermo vel cogitatio. Illi tamen ex contingentibus nichil omittunt:nisi forte i eo contingētia pretermittant:q; ambiendo modum excedunt/si tamen in eo est aliquis modi excess⁹: vbi null⁹ est omnino modus. Pulsant itaq; & p̄cipitant potestates:si obsequia nō sufficiunt:si intercessionēs non profunt. Vires suas ābitio exerit:sue & aliene facultatis diuitias ostendit. Iam palam loquitur & in montem elationis ascendit & clamat. Hec omnia tibi dabo si a fundamento fidei cadēs promoueris me. Hoc siquidem cadere est:cum certum sit ex auctoritate sanctorum patrum q; per heresim symoniacā a sinceritate fidei corruit q; in spūalib⁹ id est in rebus sacris & ecclesiasticis mercimoniū avaritiē cōmittit. Nec refert q; pecunia itercedat i contractu:vel ante vel post:cū oī tpe negociātes i talib⁹ dānatio symōiace p̄uitat/ iuoluat: Cū enī p̄petuo phibitū sit ob hoc accipē v̄ dare q; p̄p̄iā nūq; accipere vel dare erit licitū:qd est vsq; phibitū. vt enī ait p̄iarcha tharasi⁹:dare est q̄ncūq; dare:& accipe q̄ncūq; accipe. Egregiū quiddam in talib⁹ accidit in apulia temporib⁹ meis Regnāte rogerio siculo:ptigit vacare eccliam auellanā cāpanie apulie & calabrie. Robert⁹ p̄dicti regis cācellari⁹ p̄sidebat:vir quidē i reb⁹ gerēdis strēnū⁹/& sine magna copia l̄rāz acutissim⁹:in p̄mis provincialiū facundissim⁹/eoz nō impar eloqo:p̄uilegio ptātis vrend⁹ oib⁹:& morū elegātia venerabil/eoz mirabilior i ptib⁹ ill⁹ q; iter lōbardos q; p̄cissimos ne auaros dicā esse cōstat:faciebat sūptus imēfos:& gētis sue magnificētiā exhibebat:erat ei āgliscus natiōe. Ad eū vtiq; viri tres accesserūt. Abbas qdā:alt archidiaconus:tertius laic⁹ quidā p̄posit⁹ regis/fratris sui clerici cau

i. q. s. cum ofo.
et ibi in pluri-
bus caplis.

i. q. s. eos.

Rogeri⁹ rex.

Lombardos
auaros.

Polícratici de Curialíū nugis.

sam agēs singuli clam pro iā dicto episcopatu gradē pecuniā of-
 ferentes. Quid multa? Adhibitis familiarib⁹ seorsū cū vno q̄q̄
 eorū cōuenit de precio. Emptio ergo & vēditio vndiq; perfecta
 est/de solutiōe implenda sufficiētissime cautū/pignoribus & fia-
 deiussoribus datis diesq; prefixus est electiōis solēniter celebrā-
 de. Cū itaq; ad diem archiep̄i/ep̄i/ & multe venerabiles p̄sone
 cōuenissent: p̄fatus cācellari⁹ cōpetitorū causas & quid cū vno
 quoq; eorū egisset exposuit dicens se exinde ex episcoporū sen-
 tentia p̄cessurū. Dānatis ergo cōpetitorib⁹ symoniacis pauper
 monachus & totius rei ignarus canonicē electus/ approbatus:
 & introductus est: Illi tamē coacti sunt soluere id in q̄ se obliga-
 uerāt: vsq; ad vltimū quadrantē. Vtinā ita agat cū procer⁹ (no-
 stris/q̄ oēs sedes olfaciunt/ attēti⁹ quidē & curiosius q̄ oderatus
 auis aut sagacitas canū formellas leporum aut ferarū latebras
 dēphendat. Si mihi crederetur sic excluderēt & illi qui dissimu-
 lata ambitione cedunt: vt validius irrumpant in sedem/ a qua
 sicut ipsi fatentur/ fuerant repellendi. Siquidem iustum fuerat:
 vt de se sibi cōtra se crederetur. Quid enim in eis lateat: nemo
 fidelius nouit. Plures tamē incontinentē abiunt & impuden-
 ter. Frustra enim vt quēq; eorum excipias aliquem oppones tū-
 tulum: quia clamore conductitio preualente delebitur/ concu-
 rentibus exemplis & sanctionibus patrum Ignobilis est: s; nec
 petrus patricius extitit aut alicubi de claritate sanguinis gliaf.
 Iunior est hieremiā & precursores dñi habet auctores. Puer est
 & mōstrat seniores a daniēle puero condēnatos Illitteratus est
 nec scholas frequētasse leguntur apostoli. Cōiugatus est: & apo-
 stolus vni⁹ vxoris virū p̄cipit eligendū. In iniuriā matrimonii
 sui reliquit vxorē/ & iohānes a nuptiis ad euāgeliū tradit reuo-
 catus. Opicus aut poti⁹ eliguis est: s; aarō vices moyfi q̄ erat im-
 peditior⁹ lingue etiā sacerdotiū legit mīstrasse. Si moderniora
 desiderant exēpla valeri⁹ vīcentio fidei & mox auctor extitit
 & exēplar martyrii. Scorta sectat⁹ est: s; osee mādāte dño ap̄le-
 xib⁹ meretricis adhesit Insiapiēs est: sed p̄ insipiētā mūdi decer-
 nit dñs saluare credētes. Percussor est: sed petr⁹ gladiū exerens
 serui p̄ncipis sacerdotū auriculā ap̄putauit. Meticulosus est: s; io-
 nas ad niniuitas veritus est accedere/ thomas ad indos. Tene-
 tur functionib⁹ publicis alligatus: sed mathe⁹ de theoloneo as-
 sumptus est. Vinolentus est & deditus gule: sed dñs ip̄e dictus
 est potator vini/ vorator carniū. Nō acquiescit maiorib⁹: sed &
 paulus in faciem restitit petro. Contentiosus est: & inter disci-

Hieremie. j.
 Luce. j.
 Danie. j. r. xiiij.
 j. ad Thim. iij.
 et ad Titū. j.

Mat. xxvj.
 Luce. xxij.
 Ione. j.
 Matth. ix.

Matth. xj.
 Galia. ij.
 Luce. xxij.

pulos iesu facta contētio memorat. Garrulus est & linguos⁹: factus
 cundus habeatur/qm̄ & apostol⁹: sic dictus est semiuerbi⁹. Mi-
 litiā armatā exercuit: sed martin⁹ iuliano legitur militasse. Vir
 sanguinū est: sed moyses egyptiū interfecit & abscondit in sabu-
 lo. Manifestū est homicidiū: & samuel presente populo regem
 pinguissimū interfecit. Perfidus est & piurus: sed petrus perfidi-
 am piurio cumulauit. Mutus est: sed hoc zachariā a sacerdo-
 tio nō exclusit Cecus est: sed paulus videre nō poterat: qm̄ eum
 ananias dño cōsecrauit. Exigētibus culpis depositus est: s; mul-
 ti tales restituti sunt: & postmodū ecclie dei plurimū p̄fuerunt.
 Surd⁹ est. Sed hoc eū preconari legē dei non phibet. predicator
 enī queritur nō auditor/ Lepros⁹ est: s; de pastore pastorū ecclia
 recolit: quia nec speciē nec decorē habēs apparuit q̄ excludēdus
 videre tanq̄ leprosus: & nec humano dign⁹ aspectu. Persona
 despicabilis est: sed in simili repulse titulo aduers⁹ martinū nō
 audiuit ecclia defensorē. Errat in fide/ hoc dici fecisse Cypria-
 nus. Valitudinariū est sed Gregorius in summo languore ro-
 nianā optime gubernauit eccliam. Supbus & van⁹ est sed & ta-
 lis brictius turonēsis. Corpore & mēbris debilitatus est: sed hoc
 egregio cōfessori p̄nutio legif̄ accidisse. Condēnationē abitus
 tulit: sed & filiorū zebedei petētū p̄matū est petitio reprobata.
 Heresim qm̄ docuit: sed augustin⁹ manicheū se fuisse testatur.
 Coluit ydola: sed marcellin⁹ martyr insignis in papatu thurifi-
 care cōpulsus est. Forte nondū erat xpian⁹ sed dū cathecumin⁹
 esset: beati ambrosii fuit vt tradit̄ electio celebrata. Persecutus
 est eccliam dei: sed & paul⁹ ex p̄secutore factus est p̄dicator. Ele-
 ctio deest: sed & apostoli non petētibus pplis missi sunt. Nō va-
 cat sedes in quam possit intrudi/ accedat presidēti. Nā & augu-
 stin⁹ valerio yponēsi non tam successisse q̄ accessisse describitur.
 Auarus est/ dispersa poterit congregare: & inutiliter nō distra-
 het p̄gregata. Vt paucis vniuersa cōplectar ad oīa ineptus est:
 sed samson mādibula asini philistiim expugnauit. Potēs est &
 nūc deus de lapidib⁹ istis suscitare filios abrahe. Ad hec dubiū
 esse non debet: q̄ cathedra ep̄alis factos recipit/ aut factos facit.
 Nam & cum saul inunctus esset in regem insiluit in eū spiritus
 domini/ prophetauitq; & mutatus est in virū aliū. Cayphas q̄q;
 licet sacrilegus: & qui cum iudeis conspirauerat in necem sal-
 uatoris cum esset anni illius pōtifex/ prophetauit: vt cōstet ip̄m
 ab officio/ prophetie gratiam quā demeruerat accepisse. Cum
 ergo sedes suauis & dulce lignū/ gratis & sine labore om̄ia desi-

Actū. xvij.

Exodi. ij.

Mat. xxvj.

Marci. xiiij.

Luce. xxij.

Joan. xvij.

Luce. j.

Esaie. liij.

Mat. xx.

Marci. x.

xxj. dist. nunc

autem.

lxj. dist. §. his

omnibus.

Actū. ix.

vij. q. j. nō aut.

§. ecce.

Judicū. xv.

Mat. iij.

xl. dist. ca. j.

j. Regū. xij.

Joan. xj.

Policratici de Curialiū nugis.

Quidij Xsus.

derabilia conferant/nōne supflua sollicitudo est dies laboriosos & noctes infōnes ducere vt ad sacrariū philosophiē accedant? Dulcius est iacuisse thoro tenuisse puellam. Treiciam digitis increpuisse lyrā. Aut si hoc nimis videtur arduū:qm̄ tactus lire sonū eliciēs suum laborē habet & industriā exigit/ tutius est exultare quiescentem ad sonum lyre:& vocem organi/ & portas oīm sensuū voluptatibus aperire. Interim philosophatiū studia deridentur. Si quid auditur incognitum quasi prophanū sit condenatur/aut si minoris est contēnitur. Nam vt auctoritate aut rationibus reprobetur/frustra expectas. Si ratione vel auctoritate niteris/consuetudinem qua abutuntur & quam fecerunt/obiiciunt:dicitq; proteruius alter ad alterum. Hoc est cur pallet cur quis non prandeat:hoc est. Doctoresq; tuos curto centusse licetur. Et psallunt in sobrios hi qui bibunt vinum. Nec tamē ambitione tāta ep̄alis dignitas dūtaxat oppugnat:eo q̄ iam summis & minimis eadem est dominandi presidēdiq; libido. Qui enim aspirare non audet ad cathedram/pari auiditate & eisde; machinis prefecturas/archidyaconatus/& alias aggreditur dignitates. Indulge ei modicum/audebit ampliora/ pcedet paulatim:reminiscens q̄ audentes fortuna iuuat/ & timor animos conuicit esse degeneres. Nemo repente turpissim⁹ fuit. Si paululum successerit eis nihil est quod se fieri posse nō sperent. Tādem itaq; qd̄ petiū obtinetur hoc (vt dici solet) deo irato. Tunc crassos transisse dies:lucēq; palustrē. Et sibi iam miseri vitam gemuere relictam. Nouam ergo concipiunt sollicitudinem & ferā/eo q̄ tēporis iactura reparari non potest. Quod in claustraliū pluteis continetur excutiunt.litteratorum expilāt scrinia:corrogant cedulas: verborum flosculos legūt: oratiunculas cōquirunt:& modis omnibus elaborant vt videantur scire qd̄ nesciunt. Nam vt sciant aut in virtute proficiant nondum solliciti sunt:vmbram dumtaxat virtutis appetunt/quam semp virtuti pretulerunt. Vtiq; nihil miserius est/q̄ i alieno fulgore gloriari/& constat esse inopem debitorem qui solutionem celebrare non potest:nisi noui gratia creditoris. Verūtamen sic tēpus redimere gestiunt:vt tibi satyricis recte videatur illis occurrere cum improprio ingerens. Hūdū & molle lutum es: iā nunc properandus: & acri fingendus sine fine:rota tibi ludif: effluuis amens contēnere sonat vitium percussa maligne. Respōdet viridi non cocta fideiia limo. Hec enim non modo aduersus prelatos ecclesie:sed omnes qui ante docendi officium presūperūt

q̄ discipuli formam impleuerunt: ad pigritiam excitandā quasi
 stimulū libertas veritatis educit. Vnde ergo noua & vetera p
 ferent qui semp eque noua & vetera contempserunt? Nec est q̄
 error concurrentium sub pretextu multitudinis excusetur: quia
 viuendi forma a conuiuentium similitudine nequaq̄ trahit: sed
 a verbo dei in cuius via beati ambulant: & recto calle ad vere fe
 licitatis patriam pergūt. Neq̄ enim q̄ a multis peccatur pecca
 tū non est: sed ideo grauius / quia multum. Nec delinquētis cul
 pam socia minuit multitudo: sed pregrauat eo q̄ viribus suis ne
 corrigatur obstat. Ne tamen aduersus iustitiam dei ambitioso
 rum multitudo preualeat: non modo diuina: sed humana iu
 ra armantur. Lex & prophete / euangeliū: & omnes regule pa
 trum illorum detestantur audaciam / nihilominus tamē aduers
 sus deum erigūtur. Erubescere sydon ait mare. Et tu clerice quid
 sentis: cum laicus fere legis ignarus ambitionem tuam arguit
 & compefcit? Obstupesce propheta: cum asina te sessorē suum
 reuocat: & tuos cōuincit errores Britum animal / homo stupi
 dus / angelum videt tenētem gladium id est spiritum qui latet
 in littera: & tu cecus in tāto lumine scripturarum insan⁹ ruis in
 mortem. Erubescere ergo / obstupesce / subsiste / & a maledictione
 ad quam auaritia stimulante festinas recede. Et qui contemnis
 moysen & prophetas vel asinam quam ambitionis tue calcari
 bus vr̄ges / audi. Miraculo siquidem opus est. Balaam enī non
 corripitur nisi asina loquatur. Nonne erubescis q̄ te sic excecā
 uit: sic pessūdedit sui ipsius ignara ambitio: vt prophetis & di
 uinis oraculis ruditum asine preferas? Terreris forte & contrem
 miscis ad vocem asine: sed nequaq̄ compungeris. Hoc enim di
 uini verbi munus est: & donum illius qui solus in mentibus ele
 ctorum ignem charitatis accendit. Vnde liquet quoniam inur
 tiliter asinam audit quicumq̄ verbi dei contemnit vocem. Au
 di tamen & asinam vtilia suadentem: quia & in ea ad eruditio
 nem tuam loquitur spiritus. Preuidet angelum cohibentem il
 licitos gressus tuos & eum ostendit tibi. Qua via ad honores
 ecclesiasticos ascendendum sit: que via fugienda sit canones do
 cent. Contemnis tamen quia in via mandatorum dei non vides
 angelum tenētem gladium vt occidat te. Eadem incedit asina
 homo tui collatiōe stolid⁹ & tard⁹: & qui x̄bi & exempli tui cal
 caribus vr̄gend⁹ est: vt faciat legē. Videt angelū / timet / subsi
 stit: & p̄siliū dei tibi enūciat: loq̄t̄ in casu isto. Tu miraculū vene
 rare: & singula x̄ba eius reponere & exsculpe in tabul⁹ cordis tui.

Esate. xxiiij.

Numeri. xxij.

Polícraticí de Curialiū nugis.

¶ De legibus seculariū principū quibus curiales & officiales arcētur ab honorib⁹ ecclesiasticis: et quibus exemplis datanice et abiranitate nituntur obtinere. Caplm. XX.

In aut. quo
opor. epi. in
pncipi. col. f.

It ergo imperator Iustinian⁹. Maxima in oibus sūt dona dei: a superna collata clemētia: sacerdotium & imperiū. Illud quidē diuinis ministrās: hoc autē humanis presidēs/ac diligentiam exhibens/ex vno eodemq; principio vtraq; pcedētia humanā exornāt vitā. Ideoq; nihil erit sic studiosum imperatorib⁹: sicut sacerdotū honestas: cū vtiq; pillis ipsi semp deo supplicēt. Nā si hoc inculpabile q; dem sit: vndiq; & apud deū fiducia erit plenū. Imperiū autē recte & cōpetenter exornet traditā sibi rempublicā erit cōsonantia quedā bona: omē quicq; vtile est humano cōferens generi. Nos igif maximā habem⁹ sollicitudinē circa dei vera dogmata et circa sacerdotū honestatē quā illis obtinētib⁹ credim⁹: qā per ea maxima dona nobis dabūtur a deo: et ea que sunt firma habebim⁹/et que nondū venerūt acquirēm⁹. Bene autē vniuersa gerūtur & cōpetenter: si rei principium fiat decēs & amabile deo. Hoc autē futurū esse credim⁹: si sacrarū regularū obseruatio custodiā: quā iusti laudati/adorādi/inspectores tradiderūt et ministri verbi dei apli/& sancti patres custodierunt & explanauerūt. **¶** Sancim⁹ igif sacras per oīa sequentes regulas: dū quispiā sequēti omī tēpore ad ordinationē episcopatus perducitur/psiderari prius ei⁹ vitā fm sacrū aplm: si honesta/si inculpabilis/et vndiq; irreprehēbilis sit: & in bonis testimoniū habeat: et sacerdotē decens: & neq; ex officiali/aut ex curiali veniat fortuna. Neq; ex idiota mox clericus: deinde paruū aliquid preteriens ep̄s appareat: aut in virginitate degēs a principio/aut vxorē siquidē habens ex virginitate ad eū venientē/neq; filios odibiles. Alioquin qui p̄ter hec aliquid agit & ipse cadet sacerdotio: et qui eū ordinat extra ep̄atū sectabit hāc legē offendēs. Sed neq; inerudit⁹ existens sacrorū dogmatū ad ep̄atū accedat. Prius autē aut monasticā vitā p̄fessus: aut in clero cōstitutus/nō min⁹ mētib⁹ sex: vxori tñ non coherēs. De cetero autē nulli permittim⁹ a positione legis: vxorē habēti talē iponi ordinationem. Sicut bonā grām vel gloriā in eo qui ordinād⁹ est querimus: ita etiā calūniā in eo qui frustra accusauit punim⁹. Si autē quis dicat cōsciū se esse alicui⁹ illicitorū ei/nō prius mereat ep̄i ordinationē/q̄ querele examinatio fiat/& vndiq; innoxius appareat. Q; si post hmōi cōtradictionē nō passus is qui ordinem

facit legitimam examinationem imponi cause currat ad ordinationem: sciat quod ab eo fit pro nihilo esse: sed is qui contra legem fit/cadat sacerdotio/& qui sine probatione ordinationem imponit: & ipse similiter sede cadat sacerdotali. Itēleo. Si quem ad episcopatus gradum deo auctore/cotigerit puehi: puris hominum mentibus/nuda electionis scientia: sincero omnium iudicio pferatur/nemo gradum sacerdotii/precii venalitate mercetur. Qualiter quisque mereatur/non quantum dare sufficiat estimet. Profecto enim quis locus tutus: & que causa poterit esse excusata: si veneranda dei templa pecuniis expugnentur? Que murum integritati: aut vallum fidei pvidebimus si auri sacra fames veneranda penetralia pserpit? Quid denique cautum poterit esse aut securum/si factitas incorrupta corrumpitur cesset altaribus imminere pphamus ardor auaricie/& a sacris abditis repellatur piaculare flagitium? Itaque castus & humilis nostris temporibus episcopus eligatur: ut locorum quocumque venerit/omniavite proprie integritate purificet: non precio sed precibus ordinetur antistes. tamen ab ambitu debet esse sepositus: ut quatenus cogendus/rogatus recedat/inuitatus effugiat. Sola illi suffragetur necessitas excusandi. Profecto enim indignus est sacerdotio: nisi fuerit ordinatus inuitus. Cum sane quisque hanc sanctam & venerabilem antistitis sedem pecunie interuentu subisse/aut si quis ut alterum ordinaret: vel eligeret/aliquid accepisse detegitur/ad istarum publici criminis & lese maiestatis/accusatione pposita/a gradu sacerdotii retrahatur. Nec solum deinceps honore priuari: sed perpetue quoque infamie danari decreuimus: ut eos quos facinus par coequinat & equat: utrosque similis pena comites. Itē iustinianus constitutione nouella/pre omnibus illud obseruari sancimus: ut nullus pro suffragiis alius cuius muneris episcopus ordinetur. Si quid autem tale committatur: ipsi dantes & accipientes: & eorum mediatores/danationi subiiciantur: & propterea qui dat & qui accipit: & mediator/sacerdotii: aut cleri honore remoueat. Quod autem pro hac causa datum est: & ecclesie illi vendicatur cuius voluit sacerdotium copare. Si forte mediator laicus pro hac causa aliquid accepit/in duplum id ecclesie restituat. Idem: sed neque quelibet venerabilis domus gubernatorem aut aliam quancumque sollicitudinem ecclesiasticam agentem: dare aliquid illi/a quo constituitur aut nulli parte liceat: pro commissa sibi gubernatione. Qui vero dat aut accipit: aut mediator fit: clero nudabitur/acceptis vendicandis venerabili loco: si autem secularis sit qui accipit: aut mediator est: quod datum est/duplum eidem venerabili loco ab ipso prebeat. Idem. Sancimus cum opus fuerit episcopum ordinare clericos mox in tribus

L. de epis. et cler. Si que

In autem. de sanc. epis. §. p oibus. col. ix.

In autem. de sanc. epis. §. neque xenodochium. hie tamen plura decisa sunt que ibi habentur.

In autem. de sanc. epis. in prin. colla. ix.

Polícratíci de Curíaliū nūgís.

In autem de
sanc. epis. §. s. s.
neq; curialē.

decreta facere personis/sacrofanctis euangelis tactis dicentes
in ipsis decretis quia neq; ppter aliquā donationē/ aut pmissio
nem/ aut amicitia hos elegerūt. Sed & sciētes eos recte fidei/
& honeste vite esse:& litteras nosse:& quia neq; vxorē:neq; con
cubinam:neq; filios habent:neq; hos curiales:aut officiales eē.
Idem. Sed neq; curialem:aut officialē/ clericū fieri pmittimus.
vñ ex hoc venerabili clero iniuria fiat:nisi forte monasticaz vi
tam aliquis eorū non minus. xxv. annis impleuerit. Tales enī
ordinari precipimus/quarta pprie substantie sibi retēta: reliqs
ptibus curie:& fisco/vendicandis si in clero cōstituti/ monacho
condecēte vitā impleuerint. Idem ab epīs deo amabilib⁹ / fm
diuinas regulas religiosos clericos cū multa fieri inquisitione &
boni testimonii viros ordinari sancimus:litteras oimodo sciē
tes:eruditos/sed nullos magis in sacris ordinationib⁹ diligim⁹
q̄ cū castitate viuētes:aut cū vxorib⁹ nō cohabitantes. Hec qdē
seculi principes/nā licet ecclesie doctores hec lati⁹ prosequant⁹/
qm̄ nimis vidētur ardua q̄ dicunt⁹ ab ipis vilescūt: utiq; qui vel
istos nō audit cecior est hipsea/& dulichio remige surdior. & q̄
merito p̄cipitandus est pstratus ab angelo quē contēnit in infer
num inferiore. Nadab & abiu igne suo succēfos:& extra taber
naculum elatos/dño mādāte audieras:sed hi templū dñi & san
cta sanctorū moysē repugnāte. i. lege dñi phibente/nituntur ir
rūpere:succellit eis soboles innumerosa:replet atriu dom⁹ dñi.
Alienū ignem succendūt:adolere thura nitunt⁹ prohibiti ad da
thanitarū & abyronitarū societate cōtracta:irruunt in moysē:
scindētes eccliam:sacerdotiū pturbantes: seditionem facientes
in populo:nisi ad sacerdotiū pmittantur accedere. Cū sibi conci
liauerint gratiā potestati/de iure patrie sibi asserūt vniuersa: eo
q̄ p̄nceps vt dicūt/legibus non subiicitur.& qd̄ p̄ncipi placet: le
gis habet vigorē. Cū ergo pplus ei:& in eū oēm auctoritatē suā
cōtulerit ei obuiare/crimē maiestat⁹ est:& manifesta subuersio
p̄ncipatus. Siquidē sacrilegii instar est dubitare: an is dign⁹ sit
quē princeps elegerit:nec temeritatis effugit notā:& bene cum
eo agit si vñ penā quisq; ex quacūq; causa volūtate p̄ncipis eua
ciare parat/nullas leges credūt ciuilibus p̄ferēdas/has anacar
sis scithica/telis arance p̄parauit/que muscas & culices detinēt
sed volatilia transmittūt grandiora. sic & iura ciuilia humiliorē
reprimūt voluntates:sed p̄fecto potentioribus cedunt: nam ex
trāsgressione vel contēptu legitimā eis nō irrogāt penā: s; nec
interpellatos qdē cauta dissimulatiōe p̄tereūt:ad hec conquisita

ix. dist. iusti. ff.
de legi. l. prin
ceps.

xvij. q. iij. §. q̄
autē. l. de cri
mi. sacri. l. ij.

tyrannorū exēpla pponūt/qbus persuadeant potestatibus vni-
 uersa licere. Maxime tñ sicubi locorū fuerit: vbi iueterata cōsue-
 tudo optineat: etiam si rationi aduersetur aut legi. Narrāt: quis
 tyrann⁹ domesticū suū aut familiarem inq̄ ecclesiā sine electiōe
 intruserit: quis clerū vt ignotū & indignū eligeret/terroribus &
 dānis ipulerit/quis ecclesiā dei vēdiderit palā: quis metropolita-
 nūm cōpulerit reprobabilē cōsecrare: q̄s ep̄os religiosos ī exiliū
 egerit: aut actos ab aliis coegerit exulare: q̄s ecclīā & res sacras
 onerauerit mūerib⁹ sordidis: q̄s indignis suppliciis torserit reli-
 giosos. q̄s vilipēderit & pessūdederit clerū: quis in prouincias in-
 duxerit ferale institutū. quis leges & canones externāuerit a
 finibus suis. q̄s indixerit silentiū ep̄iscopis vt queuis flagitia ī-
 pune & sine vlla rephensiōe pmitteret: quis aduersus ecclesiam
 romanā diuti⁹ & pnciosius intumuerit: quis oīa nō tā sua q̄ per
 uersa lege tractauerit: quis tandē cōsueuerit libito licitū coequa-
 re. Si quis aut in his p̄memorādis copiosior ē: & in explēda ma-
 licia nequior: sincerioris est fidei/ & efficacioris industrie. Qui
 vero p̄ veritate fidei/aut sinceritate morū: de iure diuino aliqd
 loquitur: aut superstitiosus est: aut inuidus/ aut qd capitale est
 p̄ncipis inimicus. Si dicas quia ignis qui p̄ septuagīta ānos ba-
 bilonice captiuitatis sub aqua vixerat/demū extinctus est atio-
 cho vendente iasoni sacerdotiū: aut quod beatus gregorius te-
 statur/quia pestilentie & fames/concussiones gentiū: collisiōes
 regnorū: & q̄ plurima aduersa terris pueniunt: ex eo q̄ honores
 ecclesiastici ad preciiū: vel humanā grām conferuntur psonis nō
 meritis. Si dicas ozan p̄cussim a dño/ eo q̄ archam nutantē pre-
 sumebat erigere. Si regnāte ozia rege leproso siluisse dixerit/ esa-
 iam/ & eo mortuo vidisse dñm sedentē super soliu excelsū. Si di-
 xeris onera tabernaculi hūeris & plaustris leuitariū dūtaxat im-
 minere: & si qua sunt ī lege dei similia: bene agef tecū: si nō mi-
 tilatus retrudaris in carcerem aut in exiliūz propellaris: vndiq̄
 conclamaberis/ & tam ambitiosi q̄ fautores eorū: extreme dā-
 nationis in te non verebuntur ferre sententiam. Vnum tamen
 remedium tibi dñs procurabit: q̄ cuiusq̄ sapientis & timentis
 deum conscientia consonat v̄bis tuis/ inde est q̄ sentētia eorum
 de te/ dño auctore nō semp obtinet. Si enī ipsis creditū fuerit: tu
 quasi lese maiestatis reus/ hostis publicus iudicaberis. Diceris
 itaq̄ publica euacuare iudicia/ & dum professionis proprie ze-
 lator ecclesiasticam erigis libertatem: sapientiam subuertis
 principum/ & eos quasi stultos & contemptibiles reddere ma-

Itō plura exē-
 pla tyrānorū
 in gñe ad sua-
 dendū q̄ oīa
 licēt prātibus

ij. Mach. i. r. ij

ij. Regū. vj.
 ij. Paralipo.
 xxvj.
 E saie. vj.
 Numeri. vij.

Polícraticí de Curialíu nugís.

ij. Regi. vj. et
i. Paral. xv.

chinaris. Satius erit vt dyadema detraheretur principis capiti: q̄ principalis & egregie ptis reipublice dispositio/ que in religione & satur illius subtrahatur arbitrio: non p̄uata cupit romana quisquis in vrbe. Pompeiū tráfire parat: & forte arrogantí priuatorū vota transgreditur: qui sub imagine libertatis principibus appetit dñari. Nā si quis principū superstitiōi huiusmōi acquiescat inspiens est: & ab illustrium regum virtute degenerat. Dauid tamen sicut regum narrat hystoria: & oīs israel ludabant coram domino in omnib⁹ lignis fabrefactis: & citharis & tympanis: & liris & fistris: & cymbalis/ licz ei nō defuerit huiusmodi increpator: hystoria nāq; memorata p̄sequitur. Et egressa micol filia saul ī occursum dauid ait. Qz gloriosus hodie rex israel: discooperiens se ante ancillas seruorū suorum: & nudat⁹ est quasi nudetur vnus de scurris. Dixitq; dauid ad micol viuit dominus/ quia ludā ante dñm/ qui elegit me potius q̄ patrē tuū & q̄ omnem domum eius: & precepit mihi vt essem dux super populum israel: & ludam & vilior fiam plusq; factus sum: & ero humilis in oculis meis: & cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo: igitur micol filie saul non est natus filius: vsq; ad diem mortis sue. Dauid vero sedit rex in domo sua/ & dedit ei dominus requiē vndiq; ab vniuersis suis inimicis. Vides ne q̄ diligenter puniri docet hystoria hinc contemptum religionis cum arrogantia tumoris: inde deuotiōem fidei & humilitatis cultum remunerat. Nam & dauid quietem regni assequitur: & micol prauē increpationis merito sterilis obit/ & nullum inditi generis & felicitis matrimonii reliquit fructum. Recte quidez cum & micol omnis aqua: vel ex omnib⁹ interpretetur: siquidē multitudinis imperite consilium: & que populare iudicium sequitur: fructus boni nec iocunditatem: nec memoriam habet: verū tamen cum istos consiliarios magnatorū audieris: nequaq; suspicaberis micol sine sobole decessisse. Omnes enim micol filios esse miraberis: & si non carnem/ spiritū tamen ex traduce illius putabis illos processisse. Et quod istud tibi facilius persuadeas/ hi qui diuinam euacuare nituntur/ vt suam statuant auctoritatem: sine liberis moriūtur: aut eos relinquūt degeneres & ignauos. Proculdubio quisquis ecclesiasticam deprimit libertatem aut punitur in se: aut punitur in sobole. Admittūt ergo filii etiā ppria cum his que fauore corū paterna impietas occupauit.

¶ De hypocritis quomodo ambitionis labem falsa religionis imagine nituntur occultare. Capitulū, XXI.

Iacet autē populi temeritas aut licētia potestati preceptis legitimis & diuina institutione reprimi possit: ambitio tñ domari nō potest. Si enī in manifesto nō audet: clanculo serpit & fraudulenter ingredit. Si fors res ecclesie munerib⁹ nō aperiat: si nec sua/nec aliena violentia referatur: cōfugit ad artes fallacie sue. Omīa que libertatē ipugnant: que decretorū statuta cōuellunt: & que religioni p̄traria sunt: tota libertate spūs detestaf. Symonē vt simplices & credulos circūueniat miraberis rediisse. Simulat & dissimulat: & astutā gerit sub pectore vulpē. Stoico quouis liberior est catho ne rigidior. Est quoq̄ interdū simplicior paulo doctore gētium sollicitior: feruentor petro/& ei viuere xp̄us est & mori lucrum: nec gloria in aliquo nisi in cruce xp̄i quā iugiter portat in corpore vt spūs saluus sit: dissolui dūtaxat cupiēs & esse cum xp̄o. Mortificat ergo carnē cū vitis & cōcupiscētiis: et nō sicut ceteri hoīm cū hoibus degēs vitā agit angelicā/& in celestibus conuersaf. Ieiunāt hi cōtinue: sine intermissione orant: dare tñ vt audiat hospes/asperis & sordidis vestib⁹ induuntur/& populū increpāt. Arguunt clerū/de morib⁹ corrigendis sollicitāt principatus & potestates: testimoniū sibi acquirentes iustitie: si vite detrahāt aliene. Vt vero fraus sub honestatis specie p̄ualecat laudabiliū virorū collegia expetūt/arduas subeunt p̄fessiones: ostētant difficilia:& familiari⁹ sibi pp̄icii possibilis et q̄ humaniora sunt exequūtur. Se ergo basilii/benedicti/augustini: aut si hoc parū est ap̄lorū & p̄phetarū fatentur successores: vestes carthusiensū/cisterciensū/cluniacensū induūt/& q̄ dignantur esse canonici gloriātur in laneis tunicis & pellib⁹ agninis. Veniunt enī in vestimētis ouīū: intrinsecus autē sunt lupi rapaces. sed vt ait dñs euidentissime cognoscūtur a fructibus suis. Nō tñ a fraude istorū religionis vera diminuit gloria. Nā indubitanter oībus cōstat: quia noīa que p̄fitētur/& quorū pollicētur officia/honestissima & fidelissima sunt. Nā religio in his adeo vera/adeo pbata cōsistit vt nulli⁹ reprehēnsionis aculeos reformidet. Siquidē carthusienses quasi auaritiē triūphatores precipui vbiq̄ clarescunt. Cisterciēs beati bñdicti quē oīm iustorū spū plenū fuisse cōstat precepta & vestigia sequūtur ad vnguē. Cluniacēs multis puinciis formā religionis tradiderūt: et canonicis sufficere debet ad plenissimū laudē: q̄ regulā eorum oportet omēs clericos imitari. Heremite quoq̄ baptistam saluatoris & filios prophetarū institutionis sue habent auctores. Fratres tē-

s. ad Thim. ij.

Ad Philip. j.

Matth. vij.

Commēdatio
carthusiensū/
cisterciensū.
et
cluniacensū. ca-
nonicorum/et
aliorum.

Polícratíci de Curialiū nugis.

pli machabeorū exēplo ponūt aías p fratrib⁹ suis Xenodochio-
rum siue hospitaliū procuratores apostolorū sequunt⁹ vestigia:
& ad pfectionis cumulū aspirātes in eo fidelissime audiūt xp̄m
q̄ viuunt innocenter/& oīa que habent pauperibus erogant. In
his tamen omnibus fideles inueniuntur & reprobī: nec ob id re-
ligionis aut professionis veritas deformatur. Que enī p̄fessio
est/aut que legitur vnq̄ fuisse societas in quā macula nō irrepse-
rit? Angelum apostatam legimus: in primis fratribus parricid-
dium/prophetam reprobum/apostolum proditorem/discipulos
xp̄i perfidos: nec tamen corrumpitur puritas persistentiū ange-
lorum: aut minus sancta est societas inuicem diligentiū fratru⁹
aut p̄phetie gratia est in electis culpabilis/ aut apostolat⁹ in fi-
delibus contemptibilis/aut disciplina xp̄i p varios errores ab-
errantiū est infamis. Sicut ergo angelus sathane trāffigurat se
in angelum lucis/& apostoli pseudo ad auctoritatē apostolicā
aspirabant/potius q̄ ad vitā: sic & hypocrite ad superciliū phari-
seorū confugiunt/dilatantes philateria & magnificantes fim-
brias:& que in lege dei scripta sunt nolunt cōtingere digito: nisi
vt videantur ab hominibus a quibus honoris aut alteri⁹ remu-
nerationis mercedem expectant. Inde est q̄ faciei pallorē ostē-
tant: profunda ab vsu trahunt suspiria/artificiofis & obsequenti-
bus lachrymis subito inundant/obstipo capite luminib⁹ inter-
clusis/coma breui:capite fere raso/voce demissa/labiiis ab orati-
one mobilibus:incessu tranquillo:& quasi gressu quadā p̄portioē
composito p̄nosi obliti:sordes vestium & affectatam vendicāt
vilitatem: vt eo facilius ascendāt:quo se studiosius vident⁹ in lo-
cum nouissimū deiecisse:& qui sponte sua decrescūt crescere cō-
pellant⁹ inuiti. Hi sunt qui si quid macule inhesit ecclesie dū pe-
grinatur:publicis aspectibus detegunt: vt ip̄i ab omī macula vi-
deant⁹ immunes:hi sunt qui bñficia que nec dū sanctis collata
sunt predicant auferenda. Hi sunt qui potestatibus suadet vt p̄-
ptervitia p̄sonarū iure suo priuentur ecclie. Decimationes & p̄-
mitias ecclesiis subtrahunt:& ecclias ip̄as accipiūt de manu lai-
corū episcopis inconsultis. Hi sunt qui p̄dia auita subtrahentes
indigenis/vicos & pagos redigūt in solitudinem & in suos vs⁹
vicina queq̄ cōuertūt/ecclias diruunt:aut in vsus reuocant sear-
lares. Que domus orationis fuerat/aut efficitur stabulū pecorū
aut opilionis/aut lanificiū officina. Et quidem maiora impune
faciunt/& quasi cornibus gemine potestatis ecclesiam in cuius
sinu quiescūt & p̄teguntur umbra/ventilare non cessant Ad ec-

Job. ix.

Genes. iiii.

Numeri. xxij.

1. Regū. xiiij.

Matth. xxvj.

Marci. xiiij.

Luce. xxij. Jo.

an. xiiij. Jo. vj.

1. Corin. xj.

1. Corin. ix.

Signa ⁊ gest⁹
hipocritarū.

Mala q̄ p̄mit-
tūt hipocrite.

clēsiā nāq; romanam confugiūt que pietatis mater religioni cō-
suevit providere quietem. Implorat opē eius/ptectionis impe-
trat clypeū/ne cuiusq; possint malignitate vexari:& vt se possint
plenius exhibere:& charitatis implere munus:ne decimas dent
apostolico priuilegio muniuntur. Procedunt vlteri⁹ & quo sibi
plura impune liceāt/a iurisdictione omnium ecclesiārū seipos
eximunt:& efficiuntur romane ecclesie filii speciales:ita tamen
vt pro foro rei vbiq; conueniāt:sed tñ conueniri non possunt nisi
rome vel hierosolymis. Deinde seculariū potestati implorant
auxilium:& eis diuinam gratiam pollicentur:fiuntq; mediato-
res inter deū & homines:& eos qui venia indigent suis aggre-
gant societatis/confessiones excipiunt/ & clauēs ecclie vsur-
pantes aut surripiētes petro/ligare presumūt & soluere: & dño
phibente falcem mittunt in messē alienā. Potentiores tamē
& ditiores/fauore:vel mercede recepta/facili⁹ exonerāt: & pec-
catis alienis humeros supponētes:iubēt abire in tunicas & ve-
stes pullas quicquid illise cōmisisse deplorant. Amplificant mi-
sericordiā domini qui neminē vult perire:quā sicut apertā & pa-
tentem penitentibus:sic solis desperantibus preclusam esse de-
nunciant. Indulgent interim his qui criminibus ardētius & te-
naci⁹ inuoluuntur/peccare in spe:dum tamen sibi in redēptio-
nem eorum aliquid prerogent:& audacter pmittunt veniā eo-
q; sicut aqua ignem:ita elemosina extinguit peccatum. Penitē-
tia quoq; nūq; sera est si tamē vera. Consentunt ergo morib⁹ ini-
quis:& popularem prouocantes affectionem/assentationib⁹ ob-
turant aures hominū ne increpationes audiāt prelatorum. Ad
hec rumusculos inquirūt:tumultibus gaudēt/dissidentiū secre-
ta explorant:& eadem nunc ad amicos pferūt:nunc ad hostes
vtrifq; grati/vtrifq; perfidi:magis tamen ad ista videntur ido-
nei/quia ab imagine religionis minus videntur suspecti. Quid
in palatio/quid in foro:quid in agro expediat:quid in castris:so-
li credunt nosse qa vniuersa hec pre ceteris videntur curare:qui
istis iugiter immiscentur. Si cōueniant patres in curia:cives in
foro:milites in expeditione:si deniq; consilium aut synodus cō-
uocetur:precipuum sedi⁹ partem occupabit vmbra ista re-
ligio. Claustrorum fracta credas repagula:exhausta tochia vel
xenodochia:& a locis venerabilibus examina conuientiu euo-
lasse. A deo quidem se religionis species turbis & publicis aspe-
ctib⁹ ingerit:pmas cathedras/recubit⁹ pmos/salutatiōes pmas
vsurpant:& si eas non deferas vehementissime indignantur.

Deute. xxiij.

Repagula sūt
ipedimenta ta-
nue carcerū.

Polícratíci de Curialiū nugis.

Ad rom. xiiij.

Genes. xix.

Roma. xiiij.

i. Corin. vi.

In decre. ex
pte. j. de deci.

Si eis obloqueris: religionis inimicus & veritatis diceris impug-
nator. Feras itaq; patienter: si iniurias & dāna intulerint: q; li-
centiam omniū apostolica & regia auctoritate obtinuisse vidē-
tur. Nam & hoc merit⁹ eorū debet creditur / sane qui resistit po-
testati / dei ordinationi resistit: nec ego apostolice maiestati & re-
gie arbitror reluctandū. Miror tamē vt fideiū pace loquar / qd
nā sit q; decimas: & iura aliena vsurpare non erubescunt. Ingēt
forte Religiosi sumus. Plane decimas soluere religiois pars ē:
& eas adeo popul⁹ dūtaxat religiois exigit. At qui eas exigūt
irreligiosi sunt. Vos autē qs constituit iudices super nos? Aut q;
estis vt exerceatis iudiciū in seruos alienos? Vnusq; suo dño
stat aut cadit. Stabit autē Sum⁹ iquū tuti aplico priuilegio: cui
ius bñficio de nutrimentis aialiū & laborib⁹ nr̄is decimas retine-
mus. Nēpe aplis oīa licent: s; ab apostolicis oīa fieri nequaq; ex-
pedit. Esto q; illi vobis hoc licēter cōcesserint: vos an recte petie-
ritis videatis. Nēpe q; petit: vt qd debet nō faciat: iustitie spōta-
neus nō obedit. Nūquid de nutrimentis abel dñs nō respexit?
Cayn fruges obtulit: recte qdē: quia dño debebant: sed in parti-
tione iniqua / dū diuisioni aliquid subtrahit peccatū committit.
Acceptant pre illo munera eius q; fetus aialiū cū dño partitur.
Et forte de aialib⁹ reddūtur recti⁹: quia sine cultura & cura nr̄a
pueniunt / plus enim laboris est in frugibus serēdis & metēdis:
nō cogunt dare de suis. Quis enī de laborib⁹ alienis redditur⁹
est rationē? Quid multa? Multis & lōgis allegationib⁹ vidēf
astruere: qm̄ alios dare decimas nō prohibēt: dū ipi ab eis dan-
dis immunes sint: quia adeo religiosi sunt q; in ea pte derogare
possint cōstitutioni diuine / & in eo licenter min⁹ grati sunt grē
dei: quo eam ampliorib⁹ bñficiis expiuntur. Que enim ex sola
grā pueniunt vt sunt fena & sponte nascētia: nō cēsēnt obnoxia
religioni. Primo qdē dū religio paupertate gaudebat: & in aliorū
necessitates aut vltus effundebat viscera inopie sue / indulta sūt
pūilegia p̄fessiōib⁹ / q̄ necessitate cessāte & frigescēte charitate:
poti⁹ auaritie q̄ religionis istrumēta credūtur. Ecce enī: qa oēs
hi pūilegiati que sua sūt querūt: & iesus qui predicat in publico
aut oīno abest: aut in abditis latet. Inde est q; cū ad iniquū com-
pendiū auaritie priuilegia trahi conspiceret beatus adrian⁹: vo-
lens ea oīno reuocare licentiam eorū hac moderatione cōpescu-
it: vt que de laboribus vsurpant circa noualia dūtaxat interpre-
tes. Sic enī gaudere poterūt pūilegiis / sine graui dispēdio iuris
alieni. Vnū tñ est qd tantus pater vtrūq; sustinuit: & quia patrū

canonibus refragat mirabile est in oculis nostris. Milites namque templi sui fauore ecclesiarum dispoem vendicant/occupant perfonatus: & quodammodo sanguinem christi fidelibus ministrare presumunt: quorum fere professio est humanum sanguinem fundere. Non equidem quod eos viros sanguinum dicam quod pene soli inter homines legitima gerunt bella: cum & dauid non propter bella que legitime exercebat vir sanguinum dictus sit: sed propter vicia cuius sanguinem nocenter fudit. Ut enim canonibus cautum est: laicis quibus religiosis nulla de rebus ecclesiasticis legitur attributa facultas. Esset utique vere religionis indicium si ab illius rei dispositione temperaret: quam sibi domino prohibente tractare non licet. Sed nec de rapinis non dico ecclesiarum: sed nec quorumcumque fidelium hospitalitatis munus implendum arbitror: quia panem sacrilegum odit deus: & aspiciuntur oblationes que offeruntur ex sanguine: & quoties iuocant a talibus aures suas claudit: ut nec pateant ad preces eorum. De his que in fraudem iustitie dei committuntur a talibus ad presens nequaquam sermo est institutus: licet iniquum omnino sit quod amore pecunie illecti ecclesias quas episcopi clauerunt aperiant. Diuina suspensis celebrant: sepeliunt mortuos quos ecclesia reiecit: & semel in anno faciunt: ut toto anno erroneus populus ad vocem ecclesie obsurdescat. & quia coerceri non potest emendari contemnat. Circueunt ergo ecclesias: collegiorum suorum merita preconant: abolitiones criminum portant: & interdum predicant euangelium nouum: adulterantes verbum dei: quod annuntiant non ad gratiam: sed ad perniciam: viuentes ad voluptatem non ad veritatem: & tandem cum in latibus sero conueniunt die de veritate locuti: diuine agitant errore & labore nocturno. Si sicutur ad christum fallax & vana est doctrina patrum/que arduam & arduam viam monstrauit homini tendenti ad vitam. Cum vero istis ecclesia indignetur nulli omnino equum commouetur quam viri vere religiosi in quibus iniuria hec omnia refundunt. Succenset populus sed religiose professiones aduersus hanc hypocrisis labem iustus amaricant. Non enim hoc fecisse dicantur hypocrite: sed cistercienses: aut cluniacenses: aut alii quorum hi ventilos & vetriloqui habitum induunt: ac vitam metiuntur. Nam claustrales qui plane vere religiosi sunt: dum professionibus seruiunt ab hac malitia immunes sunt. Nulla vita fidelior/nulla simplicior: nulla felicior: quam eorum qui in claustris humiliter degunt: abiectione sua gaudentes/obedientes prelati suis in omni subiectione: & reuerentia: nec appetentes sub obedientie nomine dominatum/aut fraudandi/aut vagandi/aut occidendi licentiam: vasa sua possidentes in sanctificatione & honore: prestolantes in silentio & patientia salutare dei/a detractatione & murmure alieni: excipientes ab

ij. Regū. vij.
i. Paral. xvij.
ij. Regū. xj.
xvj. q. j. laicis.

Commendatio
bonorum clau-
stralium.

Polícratíci de Curialiū nūgis.

ore dñi i quiete verbū: qđ saluare potest animas suas grata mi-
scentes cum deo colloquia / & quasi terrestres angeli sunt totius
mundane perturbationis ignari. Si quid aut est qđ eos cōtrista
re videatur: ad charitatem fraternam referendū est qua & in ce
lis angeli nostris quodāmodo lapsibus compatiūtur: & sup vno
peccatore penitētiā agente congaudent. Cū vō philosophos
imitari nostro tempore quo virtus exinanita est / & a stream re-
lictis hominibus ad celū cōstet rediisse sit arduū. Vita claustra-
lium virtutem philosophorū incompatibiliter atcedit: aut quod
meli⁹ crediderim rectissime & tutissime philosophaf. Qui vō
ad explēdas necessitates eorū egrediuntur humiliter & in eis si-
deliter versātur / & si nō securiorē plane vtiliorem exercēt / & vi-
tam maxima laude digni & reuerentia / nequaq̄ ad epicureorū
vel hypocritarū factionē accedunt. Nam hypocritas epicureis
rectissime aggregabis qui philosophiā pfitentur: & pprie serui-
unt voluptati. Cum lites foueant / p̄uilegiis abutantur: seruiant
cupiditati: charitatis officia nequaq̄ exerceāt: pp̄am querāt glo-
riam: nōne scđm carnē ambulant: licet se spūales mētiant: me-
rito expectantes interitum carnis: p̄ticipes future gehēne illius
cuius & nequā spūs est / & quia inani gl̄a intumescēs altissimo
cōformari voluit aut p̄ferri / deiectus & precipitatus est in lacuz
dānationis eterne. Sane infani sūt qui hac via incedūt: & mise-
rabiliores oībus gētibus qui & p̄ntis vite bonis priuant & eter-
ne: maxime cū ille qui p̄ peccatoribus peccatū sustinuit fieri &
familiarē se exhibuit publicanis & meretricibus: cū hypocritis
pacem habere nequiverit: qui nō indigebāt iustitia eius: qđ pla-
num est his qui altercationes quas cū phariseis exercuit dilige-
ter attēdūt. Nitunt tñ phariseorū exēplo locū tenere primum.

¶ De eisdem: & de ezechia qui thesauros quos ostē-
tauit amisit. Capm. XXII.

Difficillimū aut impossibile asserunt sapientes in p̄nti
gaudere cū mundo & in eternuz exultare cū xp̄o. Et
plane miserrimū est torqueri cū mundo / & in eternū
cū diabolo flagellari. Si ergo in hac vita tantum spe-
rantes sunt hypocrite tristes: q̄ extermināt facies suas vt p̄bi ho-
minib⁹ appareāt: & quasi p̄cinētib⁹ tubis iustitie sue opa preco-
nant: a dño frustra retributionē expectāt: qm̄ in p̄nti receperūt
mercedē suā. De his enī qui v̄bo & habitutenus honorāt dñm /
ex sentētia eius cōstat qm̄ ip̄e elōgat ab eis eo q̄ cor eorū ab eo
elougatū est: sed ip̄a opa eorū dispendiū salutis afferūt: & babi-

Matth. vj. r.
xxiij. in omni
militari

Ioniorū principi sathane famulanf. Oīa enī que ostētatiōis grā
 fiunt pficiscūtur in mortē. Regū narrat hystoria: q̄ cū ezechias iiii. Reg. xxv.
 rex hierusalē per manū Esaiē filii amos signū incolumitatis re
 cepisset: & salutē a dño/vmbra horologii retrorsū cedēte decem
 gradib⁹ qd nature videtur aduersū cū vmbra pcedere debeat nō
 redire misit barodach/baladam fili⁹ baladā rex babiloniorum
 litteras & munera ad ezechiam: audierat enī q̄ egrotasset eze
 chias. Letatus est autē in aduentu eorū ezechias: & oñdit eis do
 mū aromatū: & aurū: & argētum: & pigmēta: varia q̄q; vnguē
 ta & domū vasorū suorū: & omnia que hñe poterat in thesauris
 suis. Nō fuit quicq̄ qd nō monstraret eis ezechias in domo sua:
 & in oī potestate sua. Venit autē esaias ppheta ad regē & dixit
 ei. Quid dixerūt viri isti: aut vñ venerunt ad te? Cui dixit rex.
 De terra longinqua venerunt de babilone. At ille rñdit. Quid
 viderunt in domo tua? Ait ezechias. Omnia que sunt in domo
 mea viderūt: nihil est qd nō monstraueri eis in thesauris meis.
 Dixit itaq; Esaias ezechie. Audi sermonē dñi. Ecce dies veni
 unt: & auferent oīa que sunt ī domo tua: & q̄ cōdiderūt p̄es tui
 vsq; in diē hanc in babilonē: nō remanebit quicq̄ ait dñs: sed de
 filiis tuis q̄ egrediētur ex te quos gnābis tollentur & erūt eunu
 chi in palatio regis babilonis. In supficie quidē hystorie fm he
 breos auctore hieronymo v̄itas liquet/cū ananias/azarias/mi Hieronymus:
 fael/cū daniēle captiuati sunt in babilonē: ibiq; castrati: vt in re
 gis palatio fm morē gentiū ministrarēt. Nisi forte repugnet q̄
 sine macula pueri a rege iubētur introduci: vt linguā discerent
 caldeorū: & cōstet q̄ nō modo thesauri regis inde in babiloniā
 translati sunt: sed magna pars vasorū templi dñi in hierusalem
 asportata legatur & prophanata. Eleganter tamē cum dñs mi
 raculū indulisset regi babiloniorum nuncii cum muneribus ac
 cessisse dicuntur: quia tunc precipue quis sollicitatur a nunciis
 confusionis/quando per ammirabilem clementiam dei/virtus
 eius clarius innotescit. Sed tunc imprudentis est exultare: quia
 hi non modo suspecti habendi sunt: sed quasi hostes perniciosif
 simi studiosius deuitandi/quia timendi sunt: etiam cum dona
 ferunt. Qui ergo aromata bonorum operum virtutis aurū: ar
 gentum eloquentie: cogitationum pigmenta: vnguenta mīe:
 & utensiliū suorū aptitudinem ostentat & decorem/ & si qua
 in thesauris bone conscientie cauti⁹ & vtilius reponuntur: au
 diat verbum domini: sciatq; pro certo quia oīa que militare vis
 debantur ad gloriam: confusionis & mortis stipendiū acceptur

Policratici de Curialiū nugis.

ra sunt. Ipsa quoque etiam filiorū successio babilioniorū castratur principi: quia ea que alias meritū virtutis habent & fructū: dum inanis glorie causa fiunt: inutilia sunt auctori. Iustus enim remunerator hypocritas aspnatur: & solius veritatis in bono cultum acceptat: cuius oculi nullo fūco / nulla malicia pstrigi possūt: quia videt in abditis & cordiū pfunda scrutat / species discernit a rebus ne qua sub erato mendosum tūniat auro. vnde & hypocritis nomen accepit: que quidē epicureorū idubitata species est.

¶ Quod cartusienles dū moderationis habenis auaritiā cohibēt / & magni mōtis noua religio dū oīa mundana contēnens & de crastino non cogitans repellit oīa / auaritiā excludit / ab hypocritarū nota & nomine longius absunt. Capm. XXIII.

¶ Ypocritarū autē nomen & notam cautissime & fidelissime declinat carthusienles & magni montis noua pfessio in antique virtutis culmine saluatore preuo solidata. Siquidem carthusienles cupiditati sue: immo necessitati limites pfixerunt: & moderationis habenis oēm auaritiā cohibent & iterdū ipsi necessitati aliqd subtrahūt ne sub obtentu illi⁹ quippiā auaritia moliat / magni pculdubio viri: & inter p̄cipuos numerandi cū non mō pfessiōes: sed iā se nescēte mūdo in tanta multitudine labentiū seculorū pauci pro cesserint hoīes / qui satietatis sibi aliquos p̄scriperint terminos necesse est semp deesse aliquid curte rei / & ip̄e hiatus desiderii aliqd viteri⁹ iugiter affectantis ip̄fectionis signū est. Signum dico defectū potius dixerim cōscientie manifestū. Quodā igit modo eoq; glorioso pfectus est qui preuidet vnde possit satiari. Quod & si neminē: vel admodū paucos gentiliū affectos credā / hinc tñ nōnullos institisse pposito certū habeo / cū & ethicus dicat: certū voto pete finē: sine q̄ in infinitū animi humani conatus ptendit / & in id qd oīno nequeat apprehēdi. Porro magni mōtis icole vitā prearduā elegerūt: & nō modo auaritie s; ipsi⁹ nature quodāmodo domitores: oīa necessitatis imperia excluderunt. Abiecerunt sollicitudinē crastini: omnia mundi oblectamenta contēnere parum est apud eos: quacūq; ad portas eorū pulset imagine excluditur: & cōfusus abscedit. In eas quippe solus christus ingreditur / cuius innituntur gratie / iactantes cogitatum suum in eum qui paruulos enutrit: & dat iumentis escam pullisq; coruorum / lilia vestit agri & omnibus sperantibus in se aut constitutionis sue obtemperantibus legi: necessaria prestat: Vt nichil desit his qui se eius non subtraxerint vo-

luntati. Tantā ergo sollicitudinē suam & omnem in eo p̄iciūt: cui de fidelibus cura est/adeoq; prouidentie deuitant angusti- as: vt vita eorum tota/nonnullis tēptatio videatur. Sancti siqui- dem p̄res genus tēptationis diffiniunt: cū quis agendorū habe- nas diuino dūtaxat cōmittit miraculo humano nōdum auxilio destitutus. Ceterū ego vitā deo placētem arbitrō: cupiditatis ignarā/inſistentem innocentie:& puigilem in opere charitatē. Quid ergo in his aut in illis sibi palliata hypocrisis vendicabit cupiditate deducta? Regula nāq; verissima est q̄ de radice cha- ritatis non oriuntur mala: & de cupiditatis plāta nequaq; bona proueniunt. Nec est quod displiceat deo vbi sincere voluntatis victima immolat̄/aut quod eū nō offendat si in qualibet p̄gūi oblatione ppriam ei quis subtraxerit voluntatē. Ergo qui suam voluntatem facere disponit: irritat dominū:& qui sua postposi- ta illius se subiicit voluntati altissimū placat. In eo siquidē solo vere iustitie sūma consistit. Vñ illud in euāgelio. Iudiciū meū (inquit) dñs iustum est: quia nō facio voluntatē meā: sed volun- tatem eius qui misit me Moyses quoq; in leuitico. Oblatio oīs que offertur dño absq; fermento fiet: nec quicq; fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio dñi. Superbie nāq; fermentū offertur & mellis: cum quis neglecta humilitate & amaritudine mandato- rum: quippiā offert ad nutū p̄pe voluntatis. Qui x̄o mandatis legitimis propriā subiicit voluntatē/quicquid offerat fermenti ac mellis a sacrificio phibitā. s. excludit dulcedinē. Isti itaq; p̄pe voluntatis immemores querētes iugiter quō placeant ei cui se pbauerūt/laudē que ab hoībus est contēnētes: nec hñtes nec vo- lentes habere diuitias/quā dicēdi sunt cū hypocritis hñe portio- nem. Qd tñ miraberis iā ad carthusiēses diuertisse dictus est aliquis vt a sanctorū p̄sortio euocatus ascenderet/ & postea con- uersus retrorsū quid quesierit operū testimonio declarasse. At ille iudicē suūm habet: nec tñ vnq; cōmittere potuit vt sanctissi- me p̄fessionis gloriā denigraret. De magno monte neminē ad- huc assūptū audiui: sed vtinā aut nunq; assumat̄: aut talis q̄ nullo decoret actu hoīm singularis eminentie venustatē. Alii ba- siliū: alii benedictum: hi augustinum: at isti singularem habent magistrum iesum x̄pm. Licet autem duas istas p̄fessiōes mi- nus tamen q̄ meruerint cōmendaueri: nihil deo teste in suggil- lationē aliorū recte in p̄fessionib⁹ suis incedentiū ptuli. Sancti sunt utiq; cistercienses/sancti cluniacēses: sancti monachi & ca- nonici regulares: & in his sicut stella a stella differt in claritate/

Regula.

Joh. v.

Leuitici. ij.

Bassilius.
Benedictus.
Augustinus.

sunt alii aliis sanctiores: & quibus professione professio antecedit in
 quavis earum forte reperientur qui possint sancti superioribus ad
 quari. Plane virginum primus gradus & singularis glorie titulus est:
 in continentibus tamen & coniugatis forte sunt aliqui multis virginibus
 preferendi. Confessoribus martyres preferendos catholica confitetur
 ecclesia: & tamen nonnullos confessores aliquibus martyribus forte quo ad
 aliquid non verebitur coequare. Nec est quod se aliquis secularium mei, s.
 similitum iam dictis professionibus conferat: quia vix est ut quispiam
 talis vel ignavo cenobite posset equari. Si quis enim in nobis a septem
 diebus usque ad pascha ieiunet: omni die nocturnis assit vigi
 liis: iugiter abstineat ab esu carnium / omnem veneris immundiciam
 nesciat. horis competentibus nunquam desit aut raro: & hoc ex iusta cau
 sa: sobrietatis limites non excedat. cautam ponat silentii custodiam
 orationi suo: & diurnos excessus deleat satisfactioe quotidiana: & quod
 precipitur incunctanter & sine mora expleat: & non modo verbo
 sed & verberum acrimonia sufferat patienter ut coram ton
 dente se obmutescat: quis non eum quasi virtutis egregie & sin
 gularis meriti hominem ammiretur & cum reverentia preco
 netur tamquam reuera apostolicum virum & expressum christi imitorem?
 Hoc autem etiam ignavi ex necessitate tamen faciunt cenobite. Nam
 in eo a studiosis differunt: quod illi ex dilectione exercet ea ad que
 isti stimulo necessitatis urgentur & sepe inuiti. Sunt tamen in
 habitu communi quos seculares non audeo nominare: cum nihil
 seculare dicendum sit in talibus: nisi quod seculo nequam amoris fe
 derant affectu. Sicut enim proprium nihil est: & circumcisio nihil est:
 sed & observatio mandatorum dei: sic ut religiosorum pace dicam:
 monachatus nihil est: & canonicatus nihil mandatorum observa
 tione deducta. Hec igitur tandem profunt si quis legem observet.
 si vero sine his quispiam observat legem eum nequam dixerim secu
 larem. Verum tamen geramus morem religiosorum: sint seculares in
 terim quos vestis pulla ab aliis non discernit. Nulla enim iactura
 nois nisi secularis sit & vita. Indignant aliqui quod de religiosorum ego
 habitu secularis: & conversatione peccator ista pronuncio: & dum
 commendo cenobitas me aliis detrahere criminantur: adversus hos
 non cesarem: sed benedictum appello: qui sicut gyrovagos & sa
 rabaitas arguit sic manifeste commendet cenobitas. Auctor mihi
 hieronymus est licet eum nonnulli monachorum / minus benigne au
 diant eo quod clericos quo ad aliquid visus est pretulisse. Auctor est
 inquam quod vestis nequam religionis differentiam faciat: sed in omni habitu
 qui timet deum & operatur iustitiam: acceptus est illi. Idem quoque ait ve

Clerici non possunt se comparare religiosorum.

1. Cor. in. vij.

stes pullas eque vita vt candidas: ornatu vt fordes/ pari mō fu-
gienda: quia alterū delicias/ alterum gloriā redolet. Non absq;
lineo amictu incedere: sed preciū linearū vestiū non habere lau-
dabile est. Et manifeste videtur exprimere sectam tēporis nri/
hominū. s. qui irregularē regulam quandā pfitent: quos an ex
vrbis eius possis agnoscere audi quid in cōtinēti subiūgat. Alio
quin (inquit) ridiculū & plenū dedecoris est referto marsupio q̄
sudarium & orarium nō habeas gloriari. Sunt qui pauperibus
parū tribuant vt amplius accipiant: & sub pretextu elemosyne
querūt diuitias que magis venatio appellāda est q̄ elemosyna.
Sic bestie: sic aues: sic capiūtur & pisces. Modica esca in hamo
ponit vt in eo matronarū sacculi p̄trahant. Est utiq; meli⁹ non
habere qd tribuas q̄ vt tribuas petere ipudēter. Nō hnt fratres
hospitales: vel alii quid hic de me querant: qui enī hec loquitur
doctor ecclie est: & forte ad eos hieronym⁹ nō respexit. Ipsi licet
ego non nouerim nouerunt regulā suā. Noui tamen regulā veri-
tatis: qua mihi cōstat q̄ religio mūda & imaculata apud deum.
& patrē hec est/ visitare pupillos & viduas in tribulatione eorū:
& imaculatū se custodire ab hoc seculo. Hec autē politicianū oim
est: & bene cum istis agitur: si eam fidelit̄ seruāt. Porro in sacro
ocio dei degentiū regulam in se propheta exp̄mit dicens. Pro-
uidebam dominū in conspectu meo semp: qm̄ a dextris ē mihi
ne p̄mouear: p̄pter hoc letatū est cor meū: & maria exempta a
turbis/ & in euāgelio sedēs sec⁹ pedes dñi vt audiret verbū ei⁹.
At vt de hypocritis fmo claudatur quid beatus iob de his p̄nū-
ciet p̄feratur in mediū. Hoc (inquit) scio a p̄ncipio ex quo posit⁹
est homo super terrā/ q̄ laus impiorū breuis sit/ gaudiū hypocri-
te ad instar puncti. Si ascenderit vsq; in celum superbia eius: &
caput eius nubes tetigerit: quasi sterquiliniū perdetur in fine.

C De inuidis & detractoribus. Capitulum. XXIII.

B Cce q̄ miser est finis hypocritarum: qui sacro testāte
eloquio perdentur vt sterquiliniū: quo nihil immū-
dius est. Frustra ergo affectauerunt vmbra bonorum
operū. nā si bona essent reuera nequaq; perderent: vt
desideria carnis implerēt/ que aduersus sp̄m cōcupiscit. Multa
sustinuerunt in fame & siti: in frigore & nuditate: & similib⁹ q̄-
bus xp̄i preciosum emi poterat margaritū. Non enī in sola im-
mūdia vel gula p̄sistūt opa carnis: cū apls ad galathas loq̄ns
ea ī mult⁹ vitis manifesta esse p̄uicat: vt sūt: fornicatio: imūditia
auaritia: impudicitia: luxuria: idolorū fuit⁹: veneficia: iūmicitie: cō-

Itō de fratris
bus & alijs re-
ligiosis q̄ ma-
trona sedu-
cunt vt ab eis
pecuniā elici-
ant.
Heritatis re-
gula.

ps. xv.

Luce. x.
Job. xx.

Ad Gala. v.

Ibidem.

Polieratici de Curialiū nugis.

Ad Gala. i.

Ad Gala. v.

Inuidia qđ ē

De charitate.

Augustin⁹.

Nafo.

Terfus ovidij

sentiones/hereses/secte/inuidie/homicidia/ebrietates/comestiones/& similia:que qui cōmittūt regnū dei nō possidebunt. Siue ergo ad finē imundicie/vel luxurie/siue inanis glorie/vel auaritie exitū opera referātur:quia priuātur sine suo: mortem incurrūt. Vnde idem apłs. Nō efficiamini (inquit) inanis glorie cupidi inuicē puocātes/inuicē inuidētes. Sane vitia quibus falsa iustitia innotescit:prudēter & eleganter expressit:cū arrogantie tumor facile puocet:vnde sibi puenire victoriā opinat:et liuor illis inuideat:quos supiores putat esse vel pares. Quo quidē nihil crediderim esse miserius:licet nulla miseria minus moueat misericordiā:& hoc recte q̄ calamitas eorū qui sponte abiecerūt beatitudinē. Quis enī cōpatiat eis qui a felle malitie malūt esse miseri q̄ beati? Patrib⁹ siquidē pridē placuit beatitudinē p̄sistere in virtute:& nullā sine charitate posse esse virtutem. Cui⁹ utiq; fruct⁹ iocūdissim⁹ est apło testante qui operibus carnis hec opera spūs que ad vitā pficiūt euidenter opponit:que sunt charitas/pax/patiētia/lōganimitas/bonitas/gaudiū/māsuētudo/cōtinentia/castitas. Qui ergo hos virtutis ramos a terra cordis sui succidūt:& radicē charitatis de qua oriūtur ex termināt:qua nā via ad beatitudinē pergūt? Plane nihil est qđ magis charitatē impugnet q̄ venenū inuidie. Est autē inuidia vt philosophis placuit:tristitia ex apparēti p̄speritate alicuius initiū. Si enī de tyranni vel peruersi ciuis apparēti quis p̄speritate tristat:nequaq; deturpat inuidie macula. nam & bonis displicet/cū in perniciē multorum bene succedit his qui ad mala credūtur p̄iores. Si ergo liuor bonis affligit alienis/planū est qđ a charitate plurimū distat:qui sua nō querit sed pximorum. Charitas in bonis nihil suū:in malis nihil reputat alienū:malis cōpatitur alienis:bona sua diffundit in pximos. Nā & animos vnit vt idem velint:idēq; nolint. Ait magn⁹ pater Augustinus. Tolle inuidiā/meū tuū est:& tuū meū:& forte non erit aliquid meū vel tuū:sed omīa nostra erūt. Ipsa enī est que quod sibi vult adesse:idē pximo abesse desiderat:& si nō absit:infelicitate cruciat:et sepe in eo qđ non desiderat:dū videt illud pximo adesse torquef. Recte quidē cū & ethicis dicat quia iūsti⁹ inuidiā nihil est/que p̄tinus ip̄m auctore rodit excrucias aīm. Nec leue tormentū credas quo nullū gram⁹ potuerūt seculi excogitare tyranni. Pestē hanc licet poetici nube figmenti naso depinxit elegāter quidē & vere. Pallor in ore sedet: macies in corpore toto. Nusq; recta acies. linent rubigine dētes. Pectora

felle virent: subfusa est lingua veneno. Risus abest/ nisi quem vi
 si fecere dolores. Vixq; tenet lachrymas quia nil lachrymabile
 cernit/nec fruitur somno vigilantis excita curis. Sed videt in
 gratos/intabescitq; videndo. Successus hominū carpitq; & car
 pitur vna Suppliciuq; suum est. Non est minus vera descriptio:
 licet rei incorporali corporis cōpositionē auctor ascribat: cū ī eo
 figure que sarcophageia vel sarcographia dicitur vis cōsistat qđ
 rebus incorporalibus: corporis liniamenta licēter attribuit: hoc
 quidem potius attendendū qđ nulla vis beneficii aut nature/flā
 mā restringit inuidie. Nam & palladis virib⁹ & forma/motā
 describit inuidiam: & sororis felices thalamos soror stimula
 ferre non potuit/& vt pmissam numini: vel germane fideni ser
 uaret:nullo potuit precio iclinari. Sepe mori voluit ne quicq; ta
 le videret. Ad parricidii facinus in fratrem patriarchas excita
 uit inuidia: vt nec impune reuelare licuerit gratiam: quā spirit⁹
 innocenti monstrabat in sōnis. Ergo seruitute dānatur innocēs
 frater/pater orbitate:& vt dispositionē gratie dei euacuet: in se
 famiē/seruitutis iugū: calamitatem exilii: calūnias egyptionū/
 seuitiā pharaonis/a iusto iudice iniquitas impetrauit. Manus
 ioseph in laboribus seruerūt:& successio eorū in luto:& latere
 ipsiq; paleis reputaf indigna. Videas multos eisdē liuoris sti
 mulis vrgeri: vt quos possunt obices opponant grē & dispositio
 nem altissimi nitantē impedire. Si forte quasi sōniando cōiiciūt
 alicuius prouectum: obstant:reluctantur: vt quasi fratrem isma
 elitis exponant: si non occidunt/incrustant ipsam sinceritatem:
 & vt propriū pretextant scelus innocētis tunicā ostendunt cruē
 tatā. Hanc enī video in multis descriptionem: qui ad oīa felicio
 ris aure momenta vrūtur: sibiq; vellent aduersari fortunam: dū
 alii grauius lederētur. Et vt esopo vel auiano credas: videbis q
 sibi oculū alterū erui gaudeat: dū vtroq; priuetur pxim⁹: nec est
 qua via declines inuidiā nisi miserrim⁹ fias. Celebre nāq; est ab
 antiquo prouerbio: quia sola miseria nescit inuidiam: fortunaq;
 hominis miserrima cui non inuidetur. Fertur plato cum ei con
 discipuli inuiderent: socratem interrogasse qua ratiōe posset ho
 minū declinare inuidiam. Cui socrates. Esto (inquit) vt tersites
 Dū ergo torquentur inuidia/alios miserie sue volūt esse partici
 pes: vndiq; querentes vt noceant:& ipam innocentia quandam
 putāt esse mortē (imaginē. Vñ maro vt ab vno discas oēs notās
 inuidū ait:& si nō aliqua nocuisses: mortuus esses: quo nihil mi
 nus decet philosophū aut virū auctoritate vel moribus grauē.

Terfius.

Gen. xxxvij.

Gen. xlvj. et se
quētib⁹ captisEsopus.
Auianus.Socratis ver
bū ad platonē

Maro.

Polícratici de Curialiū nugis.

Vñ socrates: non ille antiquus: sed quē auctorem gestorū cassiodorus in triptita laudat hystoria. Quē (inquit iulianus) tonsores & cocos a palatio expulit: non modo impatoris/ sed & philosophi op⁹ egit: vt aut detraheret atq; dilaceraret: neq; philosophi neq; pncipis fuit. Cū enī ex quacūq; causa cessant opera/ decurrūt ad maliciā detrahēdi. Hec est vtiq; indubitata ples inuidie: & charitatem abesse manifesto iudicio protestatur. Et nūc quidez bona aliena puerit/nunc minuit mala: aut fingit que nō sunt/ aut magnificat & extollit si qua sunt. Charitas nō agit perperā. At hec sola pueritate letatur. Cū apostolus vitia gentiū multa enumeret/nouissime & quasi in culmine malorū siue profundo reiectius dixerim posuit detractores: eosq; tanq; singulari nota/diue bonitatis hostes expmēs/quasi solos deo odibiles esse pnuiciat. Verūtamen illos deo odibiliores iter ceteros eē credideri/ qui latenti odio vt magis noceant eisq; credatur fidelius: laudes pdicant alienas: amicitia simulāt/subiiciētes tam in calce smonis: vel modicū qd pcedentib⁹ titulis aduerset. Felix & nato: felix & cōiuge ptheus. Et cui si demas iugulati crimia phoci. Oia ptigerant. Nūqd tanti parricidii labes/oēs nō modo fortune doctes: sed quīs magnifice vtutis titulos grādes nō obliterat? Tale est illud oratoris Iulii fortunatum fateor virū fortē/ & quem cōstet strēnue egisse q̄ plurima quo tamē pacto iudiciū repetendum apud iudices iustos eraserit mirarer quidē/ si vis eloquii eius mihi esset incognita. Hoc nōne venenū est & quodāmodo speciē boni operis: & vt ita dicā/ vtutē vitā extinguit? Et qdē de gnatonis. i. de adulatoribus multa supius dicta sūt/ s; quos deteriores dixerim gnatonicos an detractores: nō satis liquebit: vtrūq; tñ vitiū apud ātīquos inuenio morte mulctatum. Nana & atheniēses thimagorā/ inter officia salutatiōis dario regi morte gentis illius adulantē/ capitali supplicio affecerunt: & lacedemoniorū senat⁹ caristolū interim iussit: eo qd magnorū virorū carpere facta maluit q̄ palā cōstātia virili arguere. Hoc enī apd bñ cōpositos semper licuit: vt qsq; suo iudicio vtref/ palāq; reprehenderet qd nequaq; recte factū videref. Si quidē hanc reprehēdendi licentiam charitate subnixā libertas approbat: & tyrānicā dūtaxat rabies phorrescit/ & ipedit. Ceterū detractores & invidios sic in curia videbis habundare ac si in eā quasi toti⁹ orbis sentinam cōfluxerint. Non est cetus conuiuētū (nisi religiosissimus sit) quē liuoris stimulus nō attingat: vbiq; tñ qui illustrioribus clarescunt meritis: acrius inuidie toxicato dente rodūtur.

Ed Rom. xij

Inuidorū detrahentium modus.

De thimagora atheniēsi.
De caristollo lacedemonio.

Vrit enim fulgore suo qui pregrauat artes. Infra se positas/ ex-
 tinct⁹ amabitur idē: sed pre ceteris serui dños: platos subditi in
 sequitur. Nam sicut seruorum ita & subditorum genus plerūq;
 q̄rulū ē/ & aut se iniuste p̄mi aut indigne remunerari studia aut
 officia male administrari causatur. Raroq; inuenies qui ī aliquo
 nō detrahat p̄sidenti/ & si interdum omnia recte gerant. Comi-
 cos reuolue/ relege tragicos: familiam fere semper patrifamili-
 as videbis igratam. At non modo in curia sed in schola: sed in
 claustro: sed in capitulo: morē hunc si tamē domestica vitia sūt
 moribus aggreganda/ miraberis obtinere. Venerabilis pater
 gilbert⁹ herfordensis episcopus mihi referre consuevit claustra
 lium morem: quem ī seipso se fatebatur expertum. Cum enim
 monasterium ingressus esset: seruens adhuc igne quem de no-
 uo cōceperat/ magistratuū suorum ignauia arguebat. Nec mo-
 ra promotus in modico miseratione complicū motus est: nō ta-
 men pepercit maioribus. Paulo post ad priores ascendit/ prio-
 ribusq; compatiens: carpere non cessauit abbates. Factus est &
 ipse abbas: & propici⁹ in coabbates episcoporum cepit vitia in-
 tueri. Tandem & ipse episcopus coepiscopis parcat: nec tamen
 ipsum inuidie vitio arbitror laborasse. Sed vir prudens/ qđ ho-
 minibus quodammodo ingenitum est eleganter expressit. Et
 forte hoc sibi prefatus pater imposuit: vt sic laborantium turbe
 sponte confertus benignius audiretur. Sane iulius cesar audita
 cathonis morte tandem cōpassus est laboribus & erūnis extin-
 cti/ & egregium ciuem rebus humanis defleuit exemptum/ pu-
 blice tamen confessus est: qđ & catho virtuti eius inuiderat: & qđ
 ipse cathonis glorie inuidebat. Que vero ad gratiā sine inuidia
 via expeditissima sit/ senex docet in andria/ dum filium ī omni-
 bus obsequi neminē ledere refert. Ait quoq; sequēde beatitudi-
 nis pater Augustin⁹/ quia dentē caninū: v̄l euitabit cautissima
 hūilitas: vel retūdet solidissima vitas. Alia siquidē virtute ne-
 mo detractionis dediat aculeos: libere tamē reprehensiōis me-
 delam/ sana mens minime aspernatur/ licet iure cōuitia puniā-
 tur: famosiq; libelli. Nā si mala condiderit in quē quis carmina/
 ius est/ iudiciūq; & aduersus cōuiciatores pridē lex est accepta:
 chorusq; de inepta licentia presumentium & abutentium turpi-
 ter obtinuit sublato iure nocendi.

C De libertatis amore & fauore: & de his que libere
 dicta patienti animo maiores tulerint: & de differē-
 tia ledorie & scomatis. Capitulum. XXV.

y ii

De subditis q̄
 rulis in princi-
 pes.

De Gilberto
 herfordensi
 episcopo.

De Julio cesa-
 re in morte
 cathonis.

Senis dictū
 in andria.

Augustin⁹.
 Detractio
 quō vitetur.

Polícraticí de Curialiū nugis.

Libertas quoq; de singulis p arbitrio iudicat: & que sa-
 nis videt moribus obuiare: reprehendere non veret.
 Nihil aut est gl'iosius libertate pter virtutē: si tñ liber-
 tas recte a virtute seiūgitur. Oībus enim recte sapien-
 tibus liquet quia libertas n̄ aliunde nō prouenit. Vñ quia sum-
 mū bonū in vita constet esse virtutē/ & que sola graue & odiosus
 seruitutis iugū excutit/ p virtute/ que singularis viuēdi causa est
 moriendū si necessitas ingruit philosophi censuerūt. Ad hec p-
 fecte sine libertate non puenit/ libertatisq; dispendiū conuincit
 perfectā nō adesse virtutē. Ergo & p virtutū habitu quilibet li-
 ber est: & quaten⁹ est liber eatenus virtutibus pollet. Contra vi-
 tia sola/ fuitutem inducunt: hominēq; personis & rebus indebi-
 to famulatu subiiciunt: & licet fuitus persone quandoq; misera-
 bilior appareat: vitioꝝ seruitus lōge semp inferior est. Quid
 est itaq; amabilius libertate/ quid fauorabili⁹ ei qui virtutis ali-
 quā reuerentiā habet? Eā pmouisse oēs egregios pncipes legi-
 mus: nec vnq; calcasse libertatē nisi manifestos virtutis hostes.
 Que fauore libertatis sūt introducta nouerūt iurispiti: & q̄ ob
 illius amorē magnifice gesta sūt/ hystoricoꝝ testimonio perce-
 lebre est. Catho venenū bibit/ asciiuit gladiū: & ne qua mora p-
 tenderet vitā ignobilē: iniecta manu dilatauit vuln⁹/ sanguinē
 generosū effudit: ne regnantē videret cesarē. Brutus arma mo-
 uit ciuilia: vt urbē eximeret seruituti: ipaq; sedes impii misera-
 bili maluit bello semp affligi q̄ dñm licet mitissimū sustinere.
 Transeo ad infirmiorē sexū Cōiuges theuconoz ob amorē pu-
 dicitie rogantes victorē mariū vt dono miscerent veste virgini-
 bus se q̄q; pmittētes cōcubit⁹ futuras exptes: cū minime audirē-
 tur: pxima nocte spiritū sibi laqueis eripuerūt: eliso gutture: ne
 seruiret/ aut pudicitie dispendiū paterent. Si singula huiusmōi
 referre voluero: tēpus anteq̄ exēpla deficiet. Libertat⁹ itaq; vs⁹
 eximi⁹ est: ei⁹ soli displicet/ qui moribus suis vixit. Qui li-
 bere dñr: aut fiūt: sicut timor⁹ ita & temeritatis exptia sūt. & dū
 recta via incedit: laudē meref & gratiā: at cū sub imagie libera-
 tatis temeritas/ spūs sui pfluit vehemētiā/ reprehensionē incur-
 rit. Vulgi quidē aurib⁹ gratior/ q̄ sapiētissimi cuiusq; aīo pbabi-
 lior: vtpote frequēt⁹ tuta venia aliena/ q̄ puidētia sua. Viri tñ
 optimi & sapiētissimi est habēas laxare libertati: & q̄libz dicta
 eius patiēter excipe. Sed nec opib⁹ se opponit dū virtutē iacturā
 icurrat. Cū enī p seipaz virtus queq; resplēdeat: patiētie titul⁹ glo-
 riosi fulgore clarescit. Priuernatiū quidā cū iterrogaref qua-

De morte ca-
 thonis p liber-
 tate.
 De bruto pro
 libertate.

De patientia.

lem pacē habituri essent priuernates captiui sibi impunitate do-
nata. Rōdit cōsulū romanorū. Si bonā dederitis ppetuā: si ma-
lam nō diuturnā. Qua voce libertatis nō modo veniā rebellio-
nis obtinuerūt priuernates: sed etiā beneficiū ciuitat(romane:
quia sic in senatu loqui priuernas ausus est. Philippus quidā ad-
uersus ordinē senatoriū libertatē exercuit: segnitiamq; p rostris
exprobrās alio sibi senatu opus esse dixit: nec tñ senatoria gra-
uitas moueri potuit: sicut nec prudētia philippi consulis: cū ei a
reō diceref cui littoris pceperat inici manū: non es (inquit) mi-
philippe mihi cōsul: quia nec ego tibi senator sum. Magni pō-
pei inter ceteros in hac parte virt⁹ enituit. Cū enī gneius piso
malliū crispiū reū ageret/eūq; euidenter nocētē pōpei gratia
eripi videret: iuuenili impetu ac studio ad accusatiōē puectus
multa & graua crimina prepotēti defensori obiecit. Interroga-
tus deinde ab eo cur se predes quoq; non accusaret. da inquit: &
tu predes reipublice te si postulat⁹ fueris ciuile bellū nō exerci-
taturū: et ego etiā de tuo priusq; de malliū capite in cōsiliū iudi-
ces mittam. Ita eodem iudicio duos sustinuit reos accusatiōe
malliū: libertate pōpeiū/et eorū alterū lege peregit: alterū p fel-
sione qua solū poterat. Gneius lētulus marcellin⁹ cōsul cū in cō-
tione de magni pompeii nimia potentia quereref/ assensusq; ei
clara voce popul⁹ esset. Acclamate (inquit) quirites acclamate
dū licet/ iā enī vobis intumescēte pompeio id facere nō licebit.
Impune tñ tā eximii ciuis pulsata potētia est: hinc inuidiosa q̄-
rela: hinc lamētatione miserabili. Eidē candida fascia crus alli-
gatū habēti fauoni⁹ nō refert inquit/ qua in parte corporis sit dya-
dema. Res ei⁹ regias exprobrans cauillatione pāni exigui: sed
is neutra in partemutato vultu vtrūq; cauit: ne aut hylari frōte
libēter agnoscere potētiā: aut tristi iram pfiteri videref. Idem
cū helino formiano libertini filio ipoperās q̄ redierat ab infe-
ris vt luteū libonē amicū pompeii accusaret. Ab inferis inquit
helin⁹ in libonē venio accusator sed diu illuc morat⁹ sum: vidi
q̄ plurimos in diuersa etate & sexu innocētes ibidē de te grauif-
sime cōquerētes q̄ ipsos per hanc iportabilē bonis potētiā tuā
nequiter cōdenaueris: et oīa pōpei puerfa & reprehēdēda audi-
entib⁹ cūctis exposuit. Itaq; eodem tēpore & fortissimū erat pō-
peium maledicere/ & tutissimū. Vnde & delphilus traged⁹ in
ter agēdū populo directa in pompeiū manu: miseria inquit no-
stra magn⁹ es. Item gaio carbone cōsule iubēte sibi obsides da-
ri a placētiniis marcus crastinius libertate inflāmat⁹: nec minis

Libera rñsio
priuernatis ca-
ptiui i senatu.

Philippi pa-
tientia.

Pompei ma-
gni patientia p̄
gneiū pisonē
in accusatiōe
malliū crispi.

Predes id est
fideiusor.

De libertate
Gnei lentuli
marcellini cō-
sulis aduers⁹
pompeium.

Fauoniū liber-
tas in pōpeiū.
Helini formia-
ni libertas cō-
tra pompeiū.

Delphili tra-
gedi libertas
cōtra pōpeiū.

Polycratici de Curialiū nugis.

**Iulij cesaris
patientia ad-
uersus seruiū
galbam.**

**Pisistrati
atheniēsis ty-
ranni patiētia
in filie iniuria**

**Pisistrati pa-
tientia erga tra-
sippū amicū.**

**Seruij sulpi-
ci libertas con-
tra mittēdos
in hyspaniā.**

**Legati cinnio-
ri libertas ad-
uersus brutū
consulem.**

**Paschelij ni-
mi libera vice
di licentia.**

**Tarentini libe-
ra rursus aduer-
sus pirrum.**

**Libera quere-
la mulieris ad-
uersus philip-
pum regem.**

nec viribus cessit: imo consuli dicenti se habere gladios. Respōdit / & ego aios. Seruius galba p pōpeio obligat⁹: cū in foro conueniret gai (inqt) cesar p pōpeio genero quondā tuo tertio eius cōsulatu pecuniā spopōdi quo noie nūc appellor. Quid agam⁹ an dependā: palā atq; apte ei bonorū pōpei vēditionē exprobrādo: vt a tribunali submoueret meruerat. Sed illud ipā mansuetudine miti⁹ pectus: es pōpei: es alienū ex suo fisco solui iussit. Pisistratus atheniēsiū tyrann⁹ cū eū vxor hortaret vt capitale suppliciu sumeret de adolescēte q filie ei⁹ amore succent⁹ eā in via publica obuiā fuerat osculat⁹ respōdit: si eos q nos amant interficimus / quid faciem⁹ his qbus odio sumus? Vox quidem ciue dignior q tyrāno: qui & filie laudabiliter tulit iniuriā: & laudabilius suā. Idē a trasippo amico cōmitiis in cena sine fine laceratus & animū & vocē ab ira cohibuit. Et licet eū trasippus ipetu temulētie sputo in os eius eiecto resperferit: filios & familiā ab vltione retraxit: posteroq; die supplicē & volūtariā mortē de se exigentē: data fide in p̄stine gradū amicitie recepit. Nobilissimis ciuibus fortune tñ disparis / a senatu / hyspaniā puincia de legabat. Audiēte seruij sulpitio hūili viro: sed liberrimi spūs. Cū ergo senatui etiā popul⁹ prestitisset assensū / neutrum mitti mihi placet (inqt) sulpitius qm̄ alter nihil habet: alteri nichil est satis / eque malā licētis impij magistrā iudicās inopiam atq; auariciā. Romanū quoq; consulē brutū lisitanie impatore legatus cīniorū aduersus romanū imperiū arma tractantiū vbi grauitate mouisse poterat nisi roman⁹ esset / qm̄ huic populo p̄ ceteris moderatio semp amica fuit. Cū enī cīni ad redēptionē libertatis inuitarent legat⁹ ferrū sibi a maioribus quo vrbē tuerētur relictum esse respōdit / non aurum q ab imperatore auaro emerent libertatem. Paschelijs nimis vir sūma libertate multaq; scientia / & domi & foris clarus: sed in solo philosophādi studio interrogatus quid sibi tantam daret que vellet dicēdi licentiam duo respōdit: que homines horrent / senectutem & orbitatem. Quid enim timebit senex orbis? Pirrus percunctatus est eos qui in conuincio tarentinorum parū honoratū sermonē de se habuerant: an que audierat vera essent. Tunc ex his vnus nisi (inqt) vinum nobis defecisset: ista que tibi relata sūt / pre his que dicturi eramus ludus ac iocus fuissent. Tam vrbana crapule excusatio tāq; simplex confessio veritatis iram tyranni cōuertit in risum. Inserit se viris / liberi spiritus mulier / barbari sanguinis que a philippo rege temulento tumultu merens dānata prouoc

carem (inquit) ad philippum sed sobrium. Sic ergo excussit crapulam oscitati: & presentis animi ebriū respiscere: causaq; diligentius inspecta/coegit iustiorē ferre sententiā. Siracusana quedā sola quotidie tēpore matutino votis expetētibus a diis salutem grauiissimi & importabilis tyranni dionysii deuotissime exorabat. Quid ut is cognouit: nō debitā sibi ammirat⁹ beniuolentiam: ad se vocatā cur aut quo suo merito hoc faceret interrogauit. Tunc illa. Certa est (inquit) ppositi mei ratio Puella enī cum grauiē tyrannū haberem⁹ carere eo cupiebā. Quo interfecto: aliquanto tetrior arcem occupauit: eius quoq; finiri dominationē magni estimabam. Tertium te/superioribus importuniorē/cepimus habere rectorem. Timens itaq; ne si & tu absumptus fueris etiam tibi succedat deterior caput meum p salute tua deuoceo. Tam facetam audaciā dionysius/& si teterrimus: punire tamen erubuit. Quid enim securū erit si etiam virtutes iter quas precipuū fere locum libertas obtinet puniuntur? Romani ergo sicut aliis prestantiores: ita & reprehensionis patientiores extiterunt/adeo quidem ut dummodo in conuiuio & locis minus sobriis caueat quisq; eam iustā tñ horret ac refugit: sobrietatis videat ignar⁹. Nam & si cōtumeliā habeat euidentē: vel absconditam: patiētia reprehensionis apud sapientes longe gloriosior est q̄ pena. Inde ledoriarū & stomachū etiam aduersus viros summa potestate peditos exercitium licentiosum magis q̄ licitum est. Est autem ut in libro saturnaliorum eustachii⁹ docet ledoria que exprobrationem: & directā cōtumeliā continet. Scoma quidem morsus est figuratus: quia sepe vel fraude/vel urbanitate tegitur: ut aliud sonet aliud intelligas. Nec tamen semper ad amaritudinem pergit: sed nonnunq̄ his in quos iacitur & dulce est. Quod genus maxime vel sapiens vel alius urbanus exercet: precipue inter mensas & pocula ubi facilis est ad iracundiam prouocatio. Nam sicut in precipiti stantem vel leuis tactus impellit: ita vino vel infusum vel aspersū paruus q̄q; dolor incitat in furorem. Ergo cautius in conuiuio abstinendū scomate quod tectam intra se habet iniuriam. Tanto enim impressius herent dicta talia q̄ directe ledorie: ut hami angulosi q̄ directi mucrōes tenaci⁹ infigunt. Maxime qa dicta hmōi/risū presentibus mouent/quo velut assensus genere/psirmaf iūria. Est aut ledoria hmōi Oblitus ne es quia salsamenta vēdebas? Scoma aut qd dictum est cōtumeliā esse celatā: tale est Meminimus quando brachio te emūgebas. Nam cum res eadem

De siracusana orate pro dionysio tyranno.

De romani ad reprehensiones patientes fuerit

De ledoriis et stomachibus.

Ledoria qd ē.
Scoma qd ē.

Polícratici de Curialiū nugis.

*Scomata plu-
ra tullij.*

*Alexā dri sco-
ma in parme-
nionem.*

vtrobiq; dicta sit/illud tamen ledoria est quod aperte obiectum
exprobratūq; est/hoc scoma/qđ figurate. Sunt scomata minus
aspera/que quasi edentate belue sunt morsus:vt tullij in confu-
lem qui vno tantum die consulatū peregit. Solent (inquit) esse
flamines dyales modo consules dyales habem⁹ & in eundem:
vigilantissimus esto consul noster canius qui in cōsulatu suo sō-
num non vidit. Eidemq; exprobranti sibi qđ ad eundem consulē
non venisset: veniebam (inquit) sed nox me cōphēdit. At de
vsu ledorie/vel scomatis & ciuilitate dicitur in sequētib⁹. Nūc
ostendisse sufficiat/quia arguere licitū est: quod equum est esse
correctum. Vnū tamen de scomatib⁹ alexandri quasi in calce li-
belli huius superioribus annectam. Cui ei rex darius vno & al-
tero prelio virtutē eius expertus partem regni tauro mōtetē⁹
& filiam in matrimoniū cū decies centū milibus talētis pollice
retur: ei⁹ pmenion vir magnus inter alexandrios dixisset se si
alexander esset vsurū hac conditiōe/respondit. Et ego si parme-
nion essem eadē vterer/tacite quidē consiliarij timiditatem ar-
guens voce duabus victorijs respōdente dignaq; cui tertia sicut
euenit tribueref. Liberū ergo fuit & semper licitū libertati pce-
do personis/dicere de vitijs quoniam & ius est quo licet veras
expromere voces: & qđ etiam seruis aduersus dominos dū vera
loquuntur decembrē indulget libertatē. Tunc ergo nō impetra-
ta venia que ipso iure competit liguas acuit: & quicquid eos to-
to anno vrit impune redarguūt: palam detegētes & crimia: dū
tamē expletis saturnalibus citra veniā nequaq; ad accusatiōem
dñorū patronorū ve pfiliant: vtor ergo libertate decēbris & ius-
tis tuis obtēperās quod me & te vrit bñficio iuris cōmuni fident-
ter arguo/nō necesse ratus veniam impetrare/in his que publi-
ce seruiūt vtilitati & tue sunt placita voluntati.

¶ Explicit liber septimus.

¶ Incipit prologus libri octauj.

*Sirtes sunt
scopuli emine-
tes loca areno-
sa in mari.*

Solent qui mare nauigāt illis habere gratiā
& referre: quorū beneficio pericula euaserūt.
Accenduntur ignes/damores excitant: eri-
guntur & signa/quibus scillea vorago:turbo
carybdis: saxa latētia/tractus & tenacitas sir-
tium/a nauigantibus queāt salubriter declina-
ri. Sic & his/qui ea imminere denunciāt: qui
bus salus perichitaf hūana/rectissime grā debetur ex merito:&
qui eā merētibus nō repēdit ingratus bñficii/dignus est salutis